Question Booklet No.

212025
PAPER-2
(Civil Services Aptitude Test)

READ INSTRUCTIONS BEFORE FILLING ANY DETAILS OR ATTEMPTING TO ANSWER THE QUESTIONS

Total Questions : **80** Time Allowed : **2** Hours

Candidate's Name ________________________________

Father's Name ________________________________

Date of Birth ☐☐ ☐☐ ☐☐☐☐
DATE MONTH YEAR

OMR Response Sheet No. ________________________________

Roll No. ________________

Candidate's Signature
(Please sign in the box)

Question Booklet Set
A

INSTRUCTIONS

1.	The candidate shall NOT open this booklet till told to do so by the Invigilation Staff. In the meantime, it is the candidate's responsibility to encode and fill the relevant boxes 1 to 9 of the Optical Mark Reader (OMR) response sheet, carefully, and without any omission or discrepancy, at the appropriate places. ANY OMISSION/DISCREPANCY WILL RENDER THE OMR RESPONSE SHEET LIABLE FOR REJECTION.
2.	The candidate, when allowed to open the question booklet, MUST FIRST CHECK THOROUGHLY to confirm that it has **32** pages, printed clearly and there are no blank or torn pages. In case of any such error, the candidate should IMMEDIATELY report to the Invigilation Staff and get the booklet replaced with the SAME SET as given earlier.
3.	In case of any replacement of the Question booklet, the Invigilation Staff must make necessary corrections in their record (including attendance sheet) regarding the change in the serial no. of Question booklet.
4.	Use only ***blue or black ball point pen*** to fill the relevant columns on this page as well as in the OMR Response Sheet. Use of Ink pen or any other pen is not allowed.
5.	You must fill credentials/information in specific space allotted above in CAPITAL letters. ***DO NOT*** write anything else on the Test Booklet. Space for rough work is provided at the end of the Booklet.
6.	Each candidate is required to attempt 80 questions in 120 minutes, except for certain Persons with Disabilities candidates, who would be given 40 minutes extra.
7.	This paper consists of 200 Marks. Each question carries 2.5 marks. There are four options for each question and the candidate has to mark the <u>MOST APPROPRIATE ANSWER</u> on the OMR Response Sheet.
8.	The questions are printed in English and Punjabi. Questions in Punjabi are a translation of the English questions. **IN CASE OF ANY AMBIGUITY IN TRANSLATION, THE ENGLISH VERSION WILL BE DEEMED AUTHENTIC AND FINAL.**
9.	There is ***no negative marking*** for questions wrongly answered or questions not attempted by the candidate.
10.	If a candidate gives more than one answer, it will be treated as a wrong answer even if one of the given answers is correct. No marks will be awarded for such an answer.
11.	Use of Electronic/Manual Calculator is prohibited.
12.	The candidate **<u>MUST READ INSTRUCTIONS BEHIND THE OMR SHEET</u>** before answering the questions and check that two carbon copies attached to the OMR sheet are intact.
13.	After filling in all your responses you must ***carefully tear the perforated part*** of the OMR Response Sheet. When the examination has concluded, you should hand over the OMR Response Sheet and the **first carbon copy to the invigilator**. You are permitted to take this Test Booklet as well as the **second carbon copy of OMR Response Sheet with you**.

Note : Punjabi version of the instructions is printed on the back cover of this Booklet.

1. If $a = \sqrt{0.25}$, $b = 0.25$, $c = (0.25)^2$ and $d = 0.05$ then,

(a) $a<b<c<d$
(b) $b<c<d<a$
(c) $d<c<b<a$
(d) None of the above

Directions (Question No. 2-4) : *Study the table carefully and answer the questions given below.*

Details of applications received and candidates selected under different disciplines over the years

	Arts		Commerce		Science		Others	
	Recd.	**Selected**	**Recd.**	**Selected**	**Recd.**	**Selected**	**Recd.**	**Selected**
1991	2000	22	2200	24	3700	52	3300	27
1992	3160	20	2210	30	5100	70	3700	30
1993	3200	24	2790	30	6000	90	4000	40
1994	4000	30	3130	38	6300	110	4440	47
1995	5000	40	3200	48	7000	120	5010	50

2. In which year was the percentage of total candidates selected out of the total applications received the maximum ?

(a) 1994
(b) 1991
(c) 1993
(d) 1995

3. Under which discipline and in which year was the percentage of students selected out of the received applications the lowest ?

(a) Science, 1995
(b) Arts, 1992
(c) Others, 1994
(d) Arts, 1993

4. Under which discipline and in which year was the percentage increase in the applications received over the previous year maximum ?

(a) Arts, 1995
(b) Science, 1992
(c) Arts, 1994
(d) Arts, 1992

5. Sudha's grandfather was 8 times older to her 16 years ago. He would be 3 times of her age 8 years from now. Eight years ago, what was the ratio of Sudha's age to that of her grandfather ?

(a) 11 : 53
(b) 3 : 8
(c) 1 : 5
(d) 1 : 2

6. Out of the three given numbers, the first number is twice the second and thrice the third. If the average of the three numbers is 121, what is the difference between the first and the third number ?

(a) 144
(b) 77
(c) 99
(d) 132

1. ਜੇਕਰ $a = \sqrt{0.25}$, $b = 0.25$, $c = (0.25)^2$ ਅਤੇ $d = 0.05$ ਹਨ ਤਾਂ,

(a) $a<b<c<d$
(b) $b<c<d<a$
(c) $d<c<b<a$
(d) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 2-4) : *ਸਾਰਣੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿਓ।*

ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਅਧੀਨ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ

	ਆਰਟਸ		ਕਾਮਰਸ		ਸਾਇੰਸ		ਹੋਰ	
	ਪ੍ਰਾਪਤ	ਚੁਣੇ ਗਏ	ਪ੍ਰਾਪਤ	ਚੁਣੇ ਗਏ	ਪ੍ਰਾਪਤ	ਚੁਣੇ ਗਏ	ਪ੍ਰਾਪਤ	ਚੁਣੇ ਗਏ
1991	2000	22	2200	24	3700	52	3300	27
1992	3160	20	2210	30	5100	70	3700	30
1993	3200	24	2790	30	6000	90	4000	40
1994	4000	30	3130	38	6300	110	4440	47
1995	5000	40	3200	48	7000	120	5010	50

2. ਕਿਸ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ ?

(a) 1994
(b) 1991
(c) 1993
(d) 1995

3. ਕਿਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਕਿਸ ਸਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ ?

(a) ਸਾਇੰਸ, 1995
(b) ਆਰਟਸ, 1992
(c) ਹੋਰ, 1994
(d) ਆਰਟਸ, 1993

4. ਕਿਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਕਿਸ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਾਧਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ ?

(a) ਆਰਟਸ, 1995
(b) ਸਾਇੰਸ, 1992
(c) ਆਰਟਸ, 1994
(d) ਆਰਟਸ, 1992

5. ਸੁਧਾ ਦੇ ਦਾਦਾ ਜੀ 16 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਤੋਂ 8 ਗੁਣਾ ਵੱਡੇ ਸਨ। ਉਹ ਹੁਣ ਤੋਂ 8 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਦਾ 3 ਗੁਣਾ ਵੱਡੇ ਹੋਣਗੇ। ਅੱਠ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਸੁਧਾ ਦੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਸੀ ?

(a) 11 : 53
(b) 3 : 8
(c) 1 : 5
(d) 1 : 2

6. ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਿੰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਸੰਖਿਆ ਦੂਜੀ ਦਾ ਦੁੱਗਣਾ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਦਾ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤਿੰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਔਸਤ 121 ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਅੰਤਰ ਹੈ ?

(a) 144
(b) 77
(c) 99
(d) 132

7. $13.08 \times 24.98 + \sqrt{624} = ?$

(a) 380 (b) 320 (c) 350 (d) 375

8. $0.0005 \times 76 \times 103 + ? = 170\%$ of 29.98

(a) 12 (b) 16 (c) 18 (d) 15

9. If $\frac{W}{X} = \frac{6}{11}, \frac{Y}{Z} = \frac{16}{23}$ and $\frac{W}{Y} = \frac{9}{16}$, then what is the value of $\frac{X}{Y}$?

(a) $\frac{16}{11}$ (b) $\frac{33}{32}$ (c) $\frac{11}{16}$ (d) $\frac{32}{33}$

10. If $a^3 - b^3 = 91$ and $a - b = 1$, what is the value of (ab) ?

(a) 27 (b) 6 (c) 9 (d) 30

11. What number should be added to each of the numbers 94, 24, 100 and 26 so that resulting numbers are in proportion ?

(a) 10 (b) 11 (c) 9 (d) 8

Directions (Question No. 12-16) : *Study the following information to answer the questions given below :*

I. The ratio of population of males, females and children 10 years and above is 11 : 10 : 9 in state 'A'. Out of which 40% males or 8800 are literates, 20% children are illiterates while 30% females are literates.

II. The number of children below 10 years of age is 10% of the number of females. 5% of the population of state are below poverty line and 80% of these are literates.

12. What is the number of illiterate persons below the poverty line ?

(a) 2480 (b) 3100 (c) 620 (d) 1000

13. What is the total population of the state ?

(a) 60000 (b) 62000 (c) 42000 (d) 40000

14. What is the number of literate children of age 10 years and above ?

(a) 14400 (b) 14800 (c) 16200 (d) 12600

15. Total number of women is what percentage of the total population of the state ? (rounded off to two decimal places)

(a) 28.86 (b) 30.25 (c) 32.86 (d) 32.26

16. How many women are illiterate ?

(a) 20000 (b) 6000

(c) 14400 (d) None of these

7. $13.08 \times 24.98 + \sqrt{624} = ?$

(a) 380 (b) 320 (c) 350 (d) 375

8. $0.0005 \times 76 \times 103 + ? = 29.98$ ਦਾ 170%

(a) 12 (b) 16 (c) 18 (d) 15

9. ਜੇਕਰ $\frac{W}{X} = \frac{6}{11}, \frac{Y}{Z} = \frac{16}{23}$ ਅਤੇ $\frac{W}{Y} = \frac{9}{16}$, ਤਾਂ $\frac{X}{Y}$ ਦਾ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੈ ?

(a) $\frac{16}{11}$ (b) $\frac{33}{32}$ (c) $\frac{11}{16}$ (d) $\frac{32}{33}$

10. ਜੇਕਰ $a^3 - b^3 = 91$ ਅਤੇ $a - b = 1$ ਹੈ, ਤਾਂ (ab) ਦਾ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੈ ?

(a) 27 (b) 6 (c) 9 (d) 30

11. 94, 24, 100 ਅਤੇ 26 ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਸੰਖਿਆ ਜੋੜੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਸਮਾਨ ਅਨੁਪਾਤ (Proportion) ਵਿੱਚ ਹੋਣ ?

(a) 10 (b) 11 (c) 9 (d) 8

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 12-16) : *ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ :*

I. ਰਾਜ 'A' ਵਿੱਚ ਮਰਦਾਂ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ 10 ਸਾਲ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ 11 : 10 : 9 ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 40% ਮਰਦ ਜਾਂ 8800 ਮਰਦ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਹਨ, 20% ਬੱਚੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ 30% ਔਰਤਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ-ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ।

II. 10 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ 10% ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ 5% ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 80% ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਹਨ।

12. ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ?

(a) 2480 (b) 3100 (c) 620 (d) 1000

13. ਰਾਜ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ?

(a) 60000 (b) 62000 (c) 42000 (d) 40000

14. 10 ਸਾਲ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ?

(a) 14400 (b) 14800 (c) 16200 (d) 12600

15. ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਰਾਜ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੈ ? (ਦੋ ਦਸ਼ਮਲਵ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ)

(a) 28.86 (b) 30.25 (c) 32.86 (d) 32.26

16. ਕਿੰਨੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹਨ ?

(a) 20000 (b) 6000

(c) 14400 (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

***Directions (Question No. 17) :** Study the following information to answer the question given below.*

I. In a group of 8 boys, 2 boys aged at 21 and 23 were replaced by two new boys. Due to this the average age of the group increased by 2 years. "x" is the average age of 2 new boys.

II. 3 years ago, the average age of A, B and C was 27 years. Also, 5 years ago, the average age of B and C was 20 years. "y" is the present age of A.

17. What is the ratio between x and y ?

(a) 2 : 3 (b) 3 : 4 (c) 3 : 5 (d) 4 : 5

18. If X : Y = 9 : 11, then the value of $\frac{5x+3y}{3x+5y}$ is :

(a) 45 : 55 (b) 18 : 22 (c) 37 : 41 (d) 39 : 41

19. Total 900 shirts were produced on Monday and Tuesday together. 5% and 4% of the shirts produced on Monday and Tuesday, respectively, were defective. If number of defective shirts produced on both the days were equal, how many shirts were produced on Tuesday ?

(a) 500 (b) 300 (c) 400 (d) 600

20. Bhim invested 28% of his monthly salary of ₹ 40,000 in mutual funds. He spent the remaining salary in the respective ratio of 1 : 4 : 3 on house rent, groceries and medical expenses, respectively. What was the difference between the amount invested in mutual funds and that spent on groceries ?

(a) 3200 (b) 4000 (c) 2400 (d) 2800

21. When a two-digit number 'X' is reversed, the number so formed is 63 more than 'X'. If the sum of digits of 'X' is 11, what is the value of 'X + 21' ?

(a) 29 (b) 113 (c) 40 (d) 50

***Directions (Question No. 22 and 23) :** What will come in place of the question mark (?) in the given number series ?*

22. 5, 40, 280, 1680, 8400, ?

(a) 33800 (b) 32800 (c) 33600 (d) 34400

23. 30, 31, 27, 36, 20, ?

(a) 55 (b) 45 (c) 60 (d) 42

24. A fraction is greater than twice its reciprocal by 7/15. What is the fraction ?

(a) $\frac{3}{5}$ (b) $\frac{5}{3}$ (c) $\frac{3}{4}$ (d) $\frac{4}{3}$

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 17) : ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ।

I. 8 ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ, 21 ਅਤੇ 23 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ 2 ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਨਵੇਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਸਮੂਹ ਦੀ ਔਸਤ ਉਮਰ 2 ਸਾਲ ਵਧ ਗਈ। "x" 2 ਨਵੇਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਔਸਤ ਉਮਰ ਹੈ।

II. 3 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, A, B ਅਤੇ C ਦੀ ਔਸਤ ਉਮਰ 27 ਸਾਲ ਸੀ। ਨਾਲ ਹੀ, 5 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, B ਅਤੇ C ਦੀ ਔਸਤ ਉਮਰ 20 ਸਾਲ ਸੀ। A ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਉਮਰ "y" ਹੈ।

17. x ਅਤੇ y ਵਿਚਕਾਰ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੈ ?

(a) 2 : 3 (b) 3 : 4 (c) 3 : 5 (d) 4 : 5

18. ਜੇਕਰ X : Y = 9 : 11 ਹੈ, ਤਾਂ $\frac{5x + 3y}{3x + 5y}$ ਦਾ ਮੁੱਲ ਹੈ :

(a) 45 : 55 (b) 18 : 22 (c) 37 : 41 (d) 39 : 41

19. ਸੋਮਵਾਰ ਅਤੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕੁੱਲ 900 ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸੋਮਵਾਰ ਅਤੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 5% ਅਤੇ 4% ਨੁਕਸਦਾਰ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਦੋਵਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨੁਕਸਦਾਰ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਰਾਬਰ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ?

(a) 500 (b) 300 (c) 400 (d) 600

20. ਭੀਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਸਿਕ ਤਨਖ਼ਾਹ 40,000 ਰੁਪਏ ਦਾ 28% ਮਿਊਚੁਅਲ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਬਾਕੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 1 : 4 : 3 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਘਰ ਦੇ ਕਿਰਾਏ, ਕਰਿਆਨੇ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਖ਼ਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਖ਼ਰਚ ਕੀਤੀ। ਮਿਊਚੁਅਲ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਅਤੇ ਕਰਿਆਨੇ 'ਤੇ ਖ਼ਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਸੀ ?

(a) 3200 (b) 4000 (c) 2400 (d) 2800

21. ਜਦੋਂ ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੀ ਸੰਖਿਆ 'X' ਨੂੰ ਉਲਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣੀ ਸੰਖਿਆ 'X' ਨਾਲੋਂ 63 ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ 'X' ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਜੋੜ 11 ਹੈ, ਤਾਂ 'X + 21' ਦਾ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ?

(a) 29 (b) 113 (c) 40 (d) 50

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 22 ਅਤੇ 23) : ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੰਖਿਆ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ (?) ਦੀ ਥਾਂ ਕੀ ਆਵੇਗਾ ?

22. 5, 40, 280, 1680, 8400, ?

(a) 33800 (b) 32800 (c) 33600 (d) 34400

23. 30, 31, 27, 36, 20, ?

(a) 55 (b) 45 (c) 60 (d) 42

24. ਇੱਕ ਭਿੰਨ (fraction), ਆਪਣੇ ਪਰਸਪਰ (Reciprocal) ਦੇ ਦੁੱਗਣੇ ਤੋਂ 7/15 ਵੱਡਾ ਹੈ। ਭਿੰਨ ਕਿੰਨਾ ਹੈ ?

(a) $\frac{3}{5}$ (b) $\frac{5}{3}$ (c) $\frac{3}{4}$ (d) $\frac{4}{3}$

25. Consider the following figures :

2	6
80	24

3	?
120	36

Which number should come in place of the question mark (?) ?

(a) 7 (b) 8 (c) 9 (d) 10

26. Consider the table given below in which the numbers bear certain relationship among themselves along the rows.

29	13	18
33	X	19
30	27	3

Which one of the following numbers is the missing number indicated above by X ?

(a) 19 (b) 15 (c) 14 (d) 8

27. Consider the following matrix :

3	8	10	2	?	1
6	56	90	2	20	0

What is the missing number at '?' in the matrix ?

(a) 5 (b) 0 (c) 7 (d) 3

28. A, B, C, D, E, F and G are members of a family consisting of 4 adults and 3 children, two of whom, F and G are girls. A and D are brothers and A is a doctor. E is an engineer married to one of the brothers and has two children. B is married to D and G is their child. Who is C ?

(a) G's brother (b) F's father

(c) E's father (d) A's son

29. In a group of six women, there are four tennis players, four postgraduates in Sociology, one postgraduate in Commerce and three bank employees. Vimala and Kamla are the bank employees while Amala and Komala are unemployed. Komala and Nirmala are among the tennis players. Amala, Kamla, Komala and Nirmala are postgraduates in Sociology of whom two are bank employees. If Shyamala is a postgraduate in Commerce, who among the following is both a tennis player and a bank employee ?

(a) Amala (b) Komala

(c) Nirmala (d) Shyamala

25. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ :

2	6
80	24

3	?
120	36

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ (?) ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਹੜੀ ਸੰਖਿਆ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ?

(a) 7 (b) 8 (c) 9 (d) 10

26. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਾਰਣੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਖਿਆਵਾਂ, ਕਤਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖ਼ਾਸ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ।

29	13	18
33	X	19
30	27	3

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਕਿਹੜੀ ਸੰਖਿਆ X ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਲਾਪਤਾ ਸੰਖਿਆ ਹੈ ?

(a) 19 (b) 15 (c) 14 (d) 8

27. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ :

3	8	10	2	?	1
6	56	90	2	20	0

ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ ਵਿੱਚ ‘?’ ‘ਤੇ ਕਿਹੜੀ ਲਾਪਤਾ ਸੰਖਿਆ ਹੈ ?

(a) 5 (b) 0 (c) 7 (d) 3

28. A, B, C, D, E, F ਅਤੇ G ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 4 ਬਾਲਗ ਅਤੇ 3 ਬੱਚੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ, F ਅਤੇ G ਕੁੜੀਆਂ ਹਨ। A ਅਤੇ D ਭਰਾ ਹਨ ਅਤੇ A ਡਾਕਟਰ ਹੈ। E ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਹਨ। B ਦਾ ਵਿਆਹ D ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ G ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੱਚਾ ਹੈ। C ਕੌਣ ਹੈ ?

(a) G ਦਾ ਭਰਾ (b) F ਦਾ ਪਿਤਾ

(c) E ਦਾ ਪਿਤਾ (d) A ਦਾ ਪੁੱਤਰ

29. ਛੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ, ਚਾਰ ਟੈਨਿਸ ਖਿਡਾਰਨਾਂ, ਚਾਰ ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ, ਇੱਕ ਕਾਮਰਸ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਬੈਂਕ ਕਰਮਚਾਰਨਾਂ ਹਨ। ਵਿਮਲਾ ਅਤੇ ਕਮਲਾ ਬੈਂਕ ਕਰਮਚਾਰਨਾਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਮਲਾ ਅਤੇ ਕੋਮਾਲਾ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹਨ। ਕੋਮਾਲਾ ਅਤੇ ਨਿਰਮਲਾ ਟੈਨਿਸ ਖਿਡਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ। ਅਮਲਾ, ਕਮਲਾ, ਕੋਮਾਲਾ ਅਤੇ ਨਿਰਮਲਾ ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਬੈਂਕ ਕਰਮਚਾਰਨਾਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਸ਼ਿਆਮਲਾ ਕਾਮਰਸ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੌਣ ਟੈਨਿਸ ਖਿਡਾਰਨ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਕਰਮਚਾਰਨ ਦੋਵੇਂ ਹੈ ?

(a) ਅਮਲਾ (b) ਕੋਮਾਲਾ

(c) ਨਿਰਮਲਾ (d) ਸ਼ਿਆਮਲਾ

30. Consider the following argument :

"In order to be a teacher, one must graduate from college. All poets are poor. Some Mathematicians are poets. No college graduate is poor." Which one of the following is ***not*** a valid conclusion regarding the above argument ?

(a) Some Mathematicians are not teachers.

(b) Some teachers are not Mathematicians.

(c) Teachers are not poor.

(d) Poets are not teachers.

31. Examine the following relationships among members of a family of six persons A, B, C, D, E and F.

I. The number of males equals that of females.

II. A and E are sons of F.

III. D is the mother of two, one boy and one girl.

IV. B is the son of A.

V. There is only one married couple in the family at present.

Which one of the following inferences can be drawn from the above ?

(a) A, B and C are all females

(b) A is the husband of D

(c) E and F are children of D

(d) D is the granddaughter of F

32. In a code language, 'SOLID' is, written as 'WPSLPIMFHA', what does the code 'ATEXXQIBV' refer to ?

(a) EAGER

(b) WAFER

(c) WAGER

(d) WATER

33. In a dinner party both fish and meat were served. Some took only fish and some only meat. There were some vegetarians who accepted neither. The rest accepted both fish and meat. Which one of the following logic diagrams correctly reflects the above situation ?

(a)

(b) 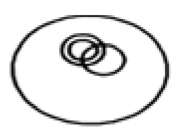

(c)

(d) 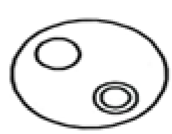

30. ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ :

"ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਕਵੀ ਗਰੀਬ ਹਨ। ਕੁਝ ਗਣਿਤ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਕਵੀ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਲਜ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਗਰੀਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।" ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਸਿੱਟਾ ***ਨਹੀਂ*** ਹੈ ?

(a) ਕੁਝ ਗਣਿਤ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਧਿਆਪਕ ਨਹੀਂ ਹਨ।

(b) ਕੁਝ ਅਧਿਆਪਕ ਗਣਿਤ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

(c) ਅਧਿਆਪਕ ਗਰੀਬ ਨਹੀਂ ਹਨ।

(d) ਕਵੀ ਅਧਿਆਪਕ ਨਹੀਂ ਹਨ।

31. ਛੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ A, B, C, D, E ਅਤੇ F ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ।

I. ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

II. A ਅਤੇ E, F ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ।

III. D ਦੋ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ, ਇੱਕ ਲੜਕਾ ਤੇ ਇੱਕ ਲੜਕੀ।

IV. B, A ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ।

V. ਇਸ ਸਮੇਂ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੋੜਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

(a) A, B ਅਤੇ C ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਹਨ

(b) A, D ਦਾ ਪਤੀ ਹੈ

(c) E ਅਤੇ F, D ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਨ

(d) D, F ਦੀ ਪੋਤੀ ਹੈ

32. ਇੱਕ ਕੋਡ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ, 'SOLID' ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ 'WPSLPIMFHA', ਤਾਂ ਕੋਡ 'ATEXXQIBV' ਕਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ?

(a) EAGER

(b) WAFER

(c) WAGER

(d) WATER

33. ਇੱਕ ਡਿਨਰ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਮੱਛੀ ਅਤੇ ਮਾਸ ਦੋਵੇਂ ਪਰੋਸੇ ਗਏ ਸਨ। ਕੁਝ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਮੱਛੀ ਲਈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਮਾਸ। ਕੁਝ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਬਾਕੀਆਂ ਨੇ ਮੱਛੀ ਅਤੇ ਮਾਸ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਹੇਠਾਂ ਬਣੇ ਤਰਕ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ?

(a)

(b) 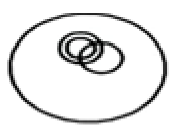

(c)

(d) 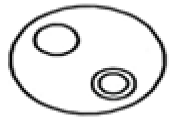

Directions (Question No. 34 and 35) : *Study the following information to answer the questions given below :*

Guest lectures on five subjects viz., Economics, History, Statistics, English and Mathematics have to be arranged in a week from Monday to Friday. Only one lecture can be arranged on each day. Economics cannot be scheduled on Tuesday. Guest faculty for History is available only on Tuesday. Mathematics lecture has to be scheduled immediately after the day of Economics lecture. English lecture has to be scheduled immediately before the day of Economics lecture.

34. Which lecture is scheduled on Monday ?

(a) History (b) Economics (c) Mathematics (d) Statistics

35. Which lecture is scheduled between Statistics and English ?

(a) Economics (b) History

(c) Mathematics (d) No Lecture

36. A man divides his property, so that his son's share to his wife's and wife's shares to his daughter's are both as in the ratio 3 : 1. If the daughter gets ₹ 10,000 less than the son, the value (in ₹) of the whole property is :

(a) ₹ 16,250 (b) ₹ 16,000

(c) ₹ 18,250 (d) ₹ 17,000

37. Four numbers are in the ratio 1 : 2 : 3 : 4. Their sum is 16. The sum of the first and fourth number is equal to :

(a) 5 (b) 8

(c) 10 (d) 80

38. The daily wages of A and B respectively are ₹ 3.50 and ₹ 2.50. When A finishes a certain work, he gets a total wage of ₹ 63. When B does the same work, he gets a total wage of ₹ 75. If both of them do it together, what is the cost of the work ?

(a) ₹ 67.50 (b) ₹ 27.50 (c) ₹ 60.50 (d) ₹ 70.50

39. A, B and C did certain investments and the ratio of the durations of their investments is 3 : 2 : 7 respectively. Ratio of the profits of A, B and C is 4 : 3 : 14 respectively. What is the ratio of the investments of A, B and C ?

(a) 1 : 3 : 4 (b) 7 : 9 : 11 (c) 8 : 9 : 12 (d) 2 : 3 : 11

40. Working alone A can do a task in 27 hours and B can do the same in 54 hours. Find C's share (in ₹) if A, B and C get paid ₹ 4,320 for completing a task in 12 hours on which they worked together.

(a) 1,440 (b) 960 (c) 1,920 (d) 1,280

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 34 ਅਤੇ 35) : ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ।

ਸੋਮਵਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਤੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ, ਇਤਿਹਾਸ, ਅੰਕੜਾ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਗਣਿਤ 'ਤੇ ਗੈਸਟ ਲੈਕਚਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਹਰ ਦਿਨ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਲੈਕਚਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਲੈਕਚਰ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਤਿਹਾਸ ਲਈ ਗੈਸਟ ਲੈਕਚਰਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਗਣਿਤ ਦਾ ਲੈਕਚਰ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਲੈਕਚਰ ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲੈਕਚਰ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਲੈਕਚਰ ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

34. ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਲੈਕਚਰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ?

(a) ਇਤਿਹਾਸ (b) ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ (c) ਗਣਿਤ (d) ਅੰਕੜਾ

35. ਅੰਕੜਾ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਹੜਾ ਲੈਕਚਰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ?

(a) ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ (b) ਇਤਿਹਾਸ

(c) ਗਣਿਤ (d) ਕੋਈ ਲੈਕਚਰ ਨਹੀਂ

36. ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਅਨੁਪਾਤ ਪਤਨੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਅਨੁਪਾਤ ਧੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ, ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ 3 : 1 ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਧੀ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲੋਂ 10,000 ਰੁਪਏ ਘੱਟ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮੁੱਲ (ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ) ਹੈ :

(a) 16,250 ਰੁਪਏ (b) 16,000 ਰੁਪਏ

(c) 18,250 ਰੁਪਏ (d) 17,000 ਰੁਪਏ

37. ਚਾਰ ਸੰਖਿਆਵਾਂ 1 : 2 : 3 : 4 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਜੋੜ 16 ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਸੰਖਿਆ ਦਾ ਜੋੜ ਹੈ :

(a) 5 (b) 8

(c) 10 (d) 80

38. A ਅਤੇ B ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 3.50 ਰੁਪਏ ਅਤੇ 2.50 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਜਦੋਂ A ਇੱਕ ਖ਼ਾਸ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕੁੱਲ 63 ਰੁਪਏ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ B ਉਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕੁੱਲ 75 ਰੁਪਏ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੰਮ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕੀ ਹੈ ?

(a) 67.50 ਰੁਪਏ (b) 27.50 ਰੁਪਏ (c) 60.50 ਰੁਪਏ (d) 70.50 ਰੁਪਏ

39. A, B ਅਤੇ C ਨੇ ਕੁਝ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 3 : 2 : 7 ਹੈ। A, B ਅਤੇ C ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 4 : 3 : 14 ਹੈ। A, B ਅਤੇ C ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੈ ?

(a) 1 : 3 : 4 (b) 7 : 9 : 11 (c) 8 : 9 : 12 (d) 2 : 3 : 11

40. A ਇਕੱਲਾ ਇੱਕ ਕੰਮ ਨੂੰ 27 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ B ਉਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ 54 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ 12 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ A, B ਅਤੇ C ਨੂੰ 4,320 ਰੁਪਏ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ C ਦਾ ਹਿੱਸਾ (ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ) ਕੀ ਹੋਏਗਾ ?

(a) 1,440 (b) 960 (c) 1,920 (d) 1,280

41. Two men and 7 women can complete a work in 28 days, whereas 6 men and 16 women can do the same work in 11 days. In how many days will 5 men and 4 women, working together, complete the same work ?

(a) 20 (b) 18 (c) 14 (d) 22

42. Four children are sitting in a row. A is occupying the seat next to B but not next to C. If C is not sitting next to D, who is/are occupying seat/seats adjacent to D ?

(a) B
(b) A
(c) B and A
(d) Impossible to tell

43. P = (40% of A) + (65% of B) and Q = (50% of A) + (50% of B), where A is greater than B.

In this context, which of the following statements is correct ?

(a) P is greater than Q
(b) Q is greater than P
(c) P is equal to Q
(d) None of the above can be concluded with certainty

44. A person stood alone in a desert on a dark night and wanted to reach his village which was situated 5 km east of the point where he was standing. He had no instruments to find the direction but he located the polestar. The most convenient way now to reach his village is to walk in the :

(a) direction facing the polestar
(b) direction opposite to the polestar
(c) direction keeping the polestar to his left
(d) direction keeping the polestar to his right

45. Six boys A, B, C, D, E and F play a game of cards. Each has a pack of 10 cards. F borrows 2 cards from A and gives away 5 to C who in turn gives 3 to B while B gives 6 to D who passes 1 to E. Then the number of cards possessed by D and E is equal to the number of cards possessed by :

(a) A, B and C (b) B, C and F (c) A, B and F (d) A, C and F

46. If second and fourth Saturdays and all the Sundays are taken as only holidays for an office, what would be the minimum number of possible working days of any month of any year ?

(a) 23 (b) 22 (c) 21 (d) 20

47. In a certain code, '256' means 'red colour chalk', '589' means 'green colour flower' and '254' means 'white colour chalk'. The digit in the code that indicates 'white' is :

(a) 2 (b) 4 (c) 5 (d) 8

41. ਦੋ ਆਦਮੀ ਅਤੇ 7 ਔਰਤਾਂ ਇੱਕ ਕੰਮ 28 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ 6 ਆਦਮੀ ਅਤੇ 16 ਔਰਤਾਂ ਉਹੀ ਕੰਮ 11 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। 5 ਆਦਮੀ ਅਤੇ 4 ਔਰਤਾਂ, ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਹੀ ਕੰਮ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰਨਗੇ ?

(a) 20 (b) 18 (c) 14 (d) 22

42. ਚਾਰ ਬੱਚੇ ਇੱਕ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਹਨ। A, B ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੈ ਪਰ C ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ C, D ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਤਾਂ D ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਸੀਟ/ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਕੌਣ ਬੈਠਾ ਹੈ/ਬੈਠੇ ਹਨ ?

(a) B (b) A

(c) B ਅਤੇ A (d) ਦੱਸਣਾ ਅਸੰਭਵ

43. P = (A ਦਾ 40%) + (B ਦਾ 65%) ਅਤੇ Q = (A ਦਾ 50%)+ (B ਦਾ 50%), ਜਿੱਥੇ A, B ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਸਹੀ ਹੈ ?

(a) P, Q ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ

(b) Q, P ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ

(c) P, Q ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ

(d) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਨਾਲ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ

44. ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨੇਰੀ ਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਮਾਰੂਥਲ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲਾ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ 5 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਦਿਸ਼ਾ ਲੱਭਣ ਲਈ ਕੋਈ ਯੰਤਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਧਰੂਤਾਰੇ ਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੌਖਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ :

(a) ਧਰੂਤਾਰੇ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਤੁਰਨਾ

(b) ਧਰੂਤਾਰੇ ਦੇ ਉਲਟ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਤੁਰਨਾ

(c) ਧਰੂਤਾਰੇ ਨੂੰ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਤੁਰਨਾ

(d) ਧਰੂਤਾਰੇ ਨੂੰ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਤੁਰਨਾ

45. ਛੇ ਮੁੰਡੇ A, B, C, D, E ਅਤੇ F ਤਾਸ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਖੇਡ ਖੇਡਦੇ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਕੋਲ 10 ਤਾਸ਼ ਦੇ ਪੱਤੇ ਹਨ। F, A ਤੋਂ 2 ਪੱਤੇ ਉਧਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ C ਨੂੰ 5 ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ B ਨੂੰ 3 ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ B, D ਨੂੰ 6 ਪੱਤੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ 1 ਪੱਤਾ ਅਗਾਂਹ E ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ D ਅਤੇ E ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਹੇਠ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹਨਾਂ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਏਗੀ ?

(a) A, B ਅਤੇ C (b) B, C ਅਤੇ F (c) A, B ਅਤੇ F (d) A, C ਅਤੇ F

46. ਜੇਕਰ ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਸਮੇਤ ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਹੀ, ਕਿਸੇ ਦਫ਼ਤਰ ਲਈ ਛੁੱਟੀਆਂ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਕੰਮਕਾਜੀ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ?

(a) 23 (b) 22 (c) 21 (d) 20

47. ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਕੋਡ ਵਿੱਚ, '256' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਲਾਲ ਰੰਗ-ਦਾ ਚਾਕ', '589' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਹਰੇ ਰੰਗ-ਦਾ ਫੁੱਲ' ਅਤੇ '254' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ-ਦਾ ਚਾਕ'। ਕੋਡ ਵਿੱਚ 'ਚਿੱਟੇ' ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਅੰਕ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ?

(a) 2 (b) 4 (c) 5 (d) 8

Directions for Question No. 48 to 50 : *Study the following information to answer the questions given below :*

A, B, C, D, E, F and G are Lecturers from different cities Hyderabad, Delhi, Shillong, Kanpur, Chennai, Mumbai and Srinagar, (not necessarily in the same order) who participated in a conference. Each one of them is specialized in a different subject, viz., Economics, Commerce, History, Sociology, Geography, Mathematics and Statistics (not necessarily in the same order). Further,

I. Lecturer from Kanpur is specialized in Geography.

II. Lecturer D is from Shillong.

III. Lecturer C from Delhi is specialized in Sociology.

IV. Lecturer B is specialized in neither History nor Mathematics.

V. Lecturer A who is specialized in Economics does not belong to Hyderabad.

VI. Lecturer F who is specialized in Commerce belongs to Srinagar.

VII. Lecturer G who is specialized in Statistics belongs to Chennai.

48. Who is specialized in Geography ?

(a) B

(b) C

(c) E

(d) Cannot be determined as data are inadequate

49. From which city Lecturer specialized in Economics belongs ?

(a) Hyderabad

(b) Mumbai

(c) Neither Hyderabad nor Mumbai

(d) Cannot be determined

50. Who belongs to Hyderabad ?

(a) B

(b) E

(c) Neither B nor E

(d) Cannot be determined

51. In a school, there are five teachers A, B, C, D and E, A and B teach Hindi and English. C and B English and Geography. D and A teach Mathematics and Hindi. E and B teach History and French. Who teaches maximum number of subjects ?

(a) A (b) B

(c) D (d) E

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 48 ਤੋਂ 50 ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ : *ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ।*

A, B, C, D, E, F ਅਤੇ G ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ, ਦਿੱਲੀ, ਸ਼ਿਲਾਂਗ, ਕਾਨਪੁਰ, ਚੇਨਈ, ਮੁੰਬਈ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਵਿੱਚ ਲੈਕਚਰਾਰ ਹਨ, (ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਮਾਹਰ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਵਣਜ, ਇਤਿਹਾਸ, ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਭੂਗੋਲ, ਗਣਿਤ ਅਤੇ ਅੰਕੜਾ (ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ)। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ,

I. ਕਾਨਪੁਰ ਦਾ ਲੈਕਚਰਾਰ, ਭੂਗੋਲ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹੈ।

II. ਲੈਕਚਰਾਰ D ਸ਼ਿਲਾਂਗ ਤੋਂ ਹੈ।

III. ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਲੈਕਚਰਾਰ C ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹੈ।

IV. ਲੈਕਚਰਾਰ B ਨਾ ਤਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗਣਿਤ ਵਿੱਚ।

V. ਲੈਕਚਰਾਰ A ਜੋ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹੈ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

VI. ਲੈਕਚਰਾਰ F ਜੋ ਵਣਜ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹੈ, ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਦਾ ਹੈ।

VII. ਲੈਕਚਰਾਰ G ਜੋ ਅੰਕੜਾ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹੈ, ਚੇਨਈ ਦਾ ਹੈ।

48. ਭੂਗੋਲ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਕੌਣ ਹੈ ?

(a) B

(b) C

(c) E

(d) ਡੇਟਾ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ

49. ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਲੈਕਚਰਾਰ ਕਿਸ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ?

(a) ਹੈਦਰਾਬਾਦ

(b) ਮੁੰਬਈ

(c) ਨਾ ਤਾਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ

(d) ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ

50. ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਤੋਂ ਕੌਣ ਹੈ ?

(a) B

(b) E

(c) ਨਾ ਤਾਂ B ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ E

(d) ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ

51. ਕਿਸੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ, ਪੰਜ ਅਧਿਆਪਕ A, B, C, D ਅਤੇ E ਹਨ, A ਅਤੇ B ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। C ਅਤੇ B ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਭੂਗੋਲ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। D ਅਤੇ A ਗਣਿਤ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। E ਅਤੇ B ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਫ੍ਰੈਂਚ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੌਣ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਸ਼ੇ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਹੈ ?

(a) A (b) B

(c) D (d) E

52. Consider the figures given below :

I. 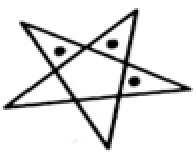

II. 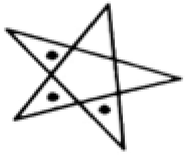

III. 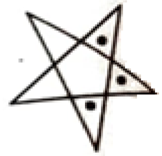

IV. 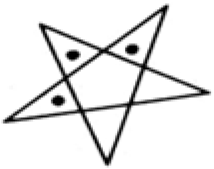

V. ___________

In the given sequence of figures, the figure that would logically appear at V is :

(a) 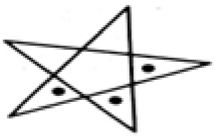

(b) 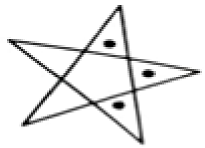

(c) 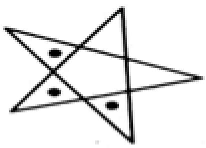

(d) 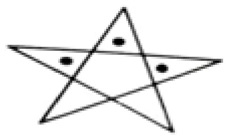

53. Consider the following pictures of dice :

I. 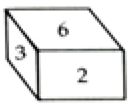

II. 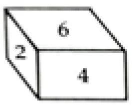

III. 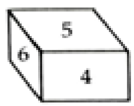

IV. 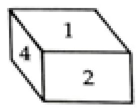

What is the number opposite to 3 ?

(a) 1 (b) 4 (c) 5 (d) Data Insufficient

54. Consider the following matrix with one empty block in the lower extreme corner and choose the appropriate option that should come in the empty block :

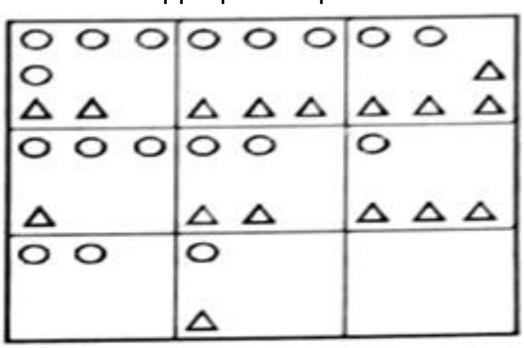

(a) 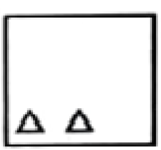

(b) 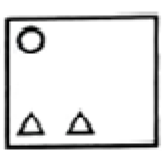

(c) 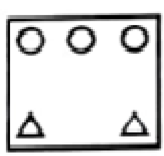

(d) 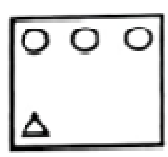

52. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ :

I. 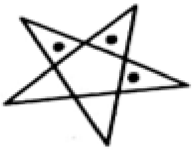

II. 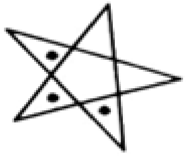

III. 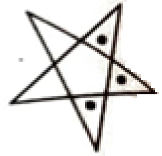

IV. 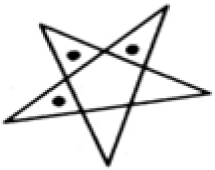

V. ___________

ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਰਕਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ V ਦੀ ਖਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਚਿੱਤਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ ?

(a) 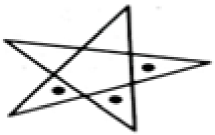

(b) 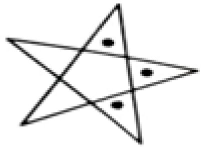

(c) 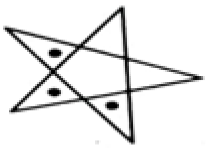

(d) 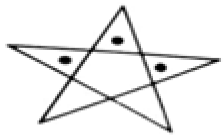

53. ਪਾਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਦਿਤਿਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ :

I. 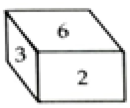

II. 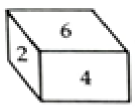

III. 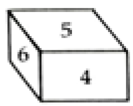

IV. 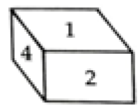

3 ਦੇ ਉਲਟ ਸੰਖਿਆ ਕਿਹੜੀ ਹੈ ?

(a) 1
(b) 4
(c) 5
(d) ਡੇਟਾ ਨਾਕਾਫ਼ੀ

54. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਜਿਸ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਸਿਰੇ ਦੇ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਬਲਾਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਢੁਕਵਾਂ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ ਜਿਹੜਾ ਖਾਲੀ ਬਲਾਕ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

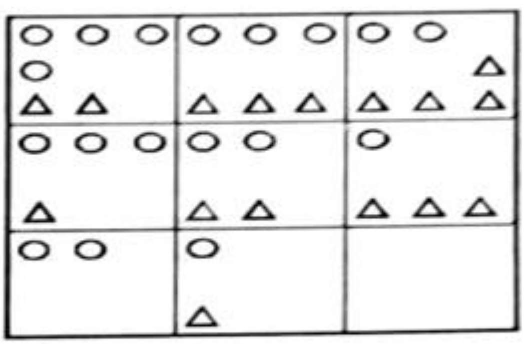

(a)

(b) 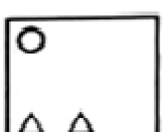

(c) 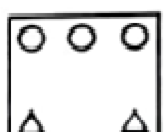

(d) 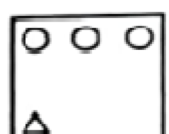

***Directions for Question No. 55 to 57 :** Study the following information carefully and answer the questions given below :*

Three out of M, B, T, W, D and H work in factory X and remaining three work in factory Y. Each of them has his own earnings which is different from others. T works in factory Y and earns the least. W and D do not work in factory Y and neither of them earns the maximum amount. B earns less than H and W. T does not work in the same factory in which M works. M earns more than D, but less than B.

55. Who earns the maximum amount ?

(a) H
(b) W
(c) D
(d) Data Inadequate

56. In which factory does B work ?

(a) X
(b) Y
(c) X and Y
(d) data Inadequate

57. Who earns less than M ?

(a) Only D
(b) Only T
(c) Only B
(d) Only D and T

58. A wheat merchant has four varieties of wheat – A, B, C, D with him. He mixed the entire quantity of the wheat of varieties A and B together. With this mixture, if he mixes the entire quantity of wheat of variety C, which costs ₹ 20/kg, the mixture so formed would cost ₹ 25/kg. Instead, if he mixes with it the entire quantity of wheat of variety D, which costs ₹ 36/kg, the mixture so formed would cost ₹ 31 per kg. If the entire quantity of wheat of variety D is thrice that of wheat of variety C, how much would the mixture of the entire quantity of wheat of all the four varieties cost ?

(a) 29.5/kg
(b) 28/kg
(c) 30.5/kg
(d) 26.5/kg

59. Akshay has a big drum for storing milk. The radius of the drum is 80 cm while its height is 1.5 metres. Initially, the drum is empty. He wants to fill up the drum up to 80% of its height by pouring milk from a bucket with radius 20 cm and height 30 cm. Every time he pours the milk in the drum, 10% of the milk is spilled out of the bucket and is wasted. Approximately how many buckets will he need to fill in the drum ?

(a) 74
(b) 73
(c) 71
(d) 69

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 55 ਤੋਂ 57 ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ : *ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :*

M, B, T, W, D ਅਤੇ H ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਜਣੇ ਫੈਕਟਰੀ X ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਤਿੰਨ ਫੈਕਟਰੀ Y ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਹੈ ਜੋ ਬਾਕੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। T, ਫੈਕਟਰੀ Y ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ। W ਅਤੇ D, ਫੈਕਟਰੀ Y ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਕਮਾਉਂਦਾ। B ਦੀ ਕਮਾਈ H ਅਤੇ W ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। T ਉਸ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿੱਥੇ M ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। M, D ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਰ B ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ।

55. ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਕੌਣ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ?

(a) H
(b) W
(c) D
(d) ਡੇਟਾ ਨਾਕਾਫ਼ੀ

56. B ਕਿਸ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ?

(a) X
(b) Y
(c) X ਅਤੇ Y
(d) ਡੇਟਾ ਨਾਕਾਫ਼ੀ

57. M ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੌਣ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ?

(a) ਸਿਰਫ਼ D
(b) ਸਿਰਫ਼ T
(c) ਸਿਰਫ਼ B
(d) ਸਿਰਫ਼ D ਅਤੇ T

58. ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਕੋਲ ਕਣਕ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ – A, B, C, D। ਉਸ ਨੇ A ਅਤੇ B ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਣਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮਿਸ਼ਰਣ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਉਹ C ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਣਕ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਕੀਮਤ 20 ਰੁਪਏ/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 25 ਰੁਪਏ/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚ D ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਣਕ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਤਰਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਕੀਮਤ 36 ਰੁਪਏ/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਹੈ, ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 31 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ D ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਣਕ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਤਰਾ C ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਣਕ ਨਾਲੋਂ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਚਾਰਾਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਕਣਕ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕਿੰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ?

(a) 29.5/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ
(b) 28/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ
(c) 30.5/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ
(d) 26.5/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ

59. ਅਕਸ਼ੈ ਕੋਲ ਦੁੱਧ ਪਾਉਣ ਲਈ ਵੱਡਾ ਢੋਲ ਹੈ। ਢੋਲ ਦਾ ਅਰਧ ਵਿਆਸ (radius) 80 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਉਚਾਈ 1.5 ਮੀਟਰ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਢੋਲ ਖਾਲੀ ਹੈ। ਅਕਸ਼ੈ 20 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਅਰਧ ਵਿਆਸ ਅਤੇ 30 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੀ ਉਚਾਈ ਵਾਲੀ ਬਾਲਟੀ ਰਾਹੀਂ ਦੁੱਧ ਪਾ ਕੇ ਇਸ ਢੋਲ ਨੂੰ 80% ਉਚਾਈ ਤੱਕ ਭਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਢੋਲ ਵਿੱਚ ਦੁੱਧ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ 10% ਦੁੱਧ ਬਾਲਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਡੁੱਲ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਢੋਲ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਦੁੱਧ ਭਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਕਿੰਨੀਆਂ ਬਾਲਟੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ ?

(a) 74
(b) 73
(c) 71
(d) 69

Directions (Question No. 60 and 61) :

The letters of the word MIDDLE are written on blank cards, one letter per card. The letters are shuffled and a toddler (who does not know the spelling of the word) is asked to place the letters one by one, on a straight line. The top and the bottom of each card are marked, and the toddler understands the same. The toddler places the letters on a straight line, in arbitrary order, with the top and bottom of each letter placed correctly.

Answer each question below, independent of the other questions. That is, in addition to the information given above, if additional information is given in a question, that additional information holds only for that question and not for the other questions in the section.

60. What is the total number of distinct ways in which the toddler can place the cards ?

(a) 6!
(b) 5!
(c) 6! / 2
(d) 6! − 4!

61. If one of the "Ds" is placed correctly, what is the total number of ways in which the toddler can place the other cards so that the word is spelt incorrectly ?

(a) 358
(b) 238
(c) 120
(d) 119

62. How many natural numbers having at most five digits have a sum of their digits as at most six ?

(a) 461
(b) 457
(c) 462
(d) 125

63. A plane travelled a certain distance at a uniform speed. Had the speed been 216 kmph more, the journey would have taken one hour less and had the speed been 108 kmph less, the journey would have taken one hour more. Find the distance travelled by the plane.

(a) 1024 km
(b) 1764 km
(c) 1508 km
(d) 1296 km

64. Of the total amount that Harish spent in a shopping mall, excluding taxes, he spent 40% on clothing, 20% on grocery items and 40% on computer accessories. If he paid 10% on clothing, 5% on grocery items and 15% on computer accessories as taxes, then the total tax that he paid was what percent of the total amount that he spent, excluding taxes ?

(a) 4.8%
(b) 11%
(c) 4.2%
(d) None of these

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸਨ ਨੰ. 60 ਅਤੇ 61) :

MIDDLE ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅੱਖਰ ਖਾਲੀ ਕਾਰਡਾਂ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ, ਪ੍ਰਤੀ ਕਾਰਡ ਇੱਕ ਅੱਖਰ। ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਅਦਲ-ਬਦਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੱਚੇ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸਪੈਲਿੰਗ ਨਹੀਂ ਪਤਾ) ਨੂੰ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ, ਸਿੱਧੀ ਰੇਖਾ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਕਾਰਡ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਅਤੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬੱਚਾ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਾ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀ ਰੇਖਾ 'ਤੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਹਰੇਕ ਅੱਖਰ ਦੇ ਉੱਪਰ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿਓ। ਹਰ ਸਵਾਲ, ਦੂਜੇ ਸਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ। ਯਾਨੀ, ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਾਧੂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਸਵਾਲ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਵਾਲਾਂ ਲਈ।

60. ਬੱਚਾ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕਾਰਡ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

(a) 6!
(b) 5!
(c) 6! / 2
(d) 6! – 4!

61. ਜੇਕਰ ਇੱਕ "D" ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਾ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਕਾਰਡ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸਪੈਲਿੰਗ ਗ਼ਲਤ ਹੋਣ ?

(a) 358
(b) 238
(c) 120
(d) 119

62. ਪੰਜ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਕ ਸੰਖਿਆਵਾਂ (Natural Numbers) ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਜੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਛੇ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?

(a) 461
(b) 457
(c) 462
(d) 125

63. ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਸਮਾਨ ਗਤੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦੂਰੀ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਗਤੀ 216 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਘੱਟ ਲੱਗਦਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਗਤੀ 108 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਵੱਧ ਲੱਗਦਾ। ਜਹਾਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੂਰੀ ਦੱਸੋ।

(a) 1024 ਕਿਲੋਮੀਟਰ
(b) 1764 ਕਿਲੋਮੀਟਰ
(c) 1508 ਕਿਲੋਮੀਟਰ
(d) 1296 ਕਿਲੋਮੀਟਰ

64. ਹਰੀਸ਼ ਨੇ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਮਾਲ ਵਿੱਚ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ, ਟੈਕਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, 40% ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ, 20% ਕਰਿਆਨੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ 40% ਕੰਪਿਊਟਰ ਉਪਕਰਣਾਂ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ 10%, ਕਰਿਆਨੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ 5% ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਉਪਕਰਣਾਂ 'ਤੇ 15% ਟੈਕਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਕੁੱਲ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਟੈਕਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀ ?

(a) 4.8%
(b) 11%
(c) 4.2%
(d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

Directions (Question No. 65 and 66) : *Carefully read the passage given below and answer the following questions.*

By the year 2050, 80% of the Earth's population will live in urban centres. Applying the most conservative estimates to current demographic trends, the human population will increase by about three billion people by then. An estimated 10 hectares of new land (about 20% larger than Brazil) will be needed to grow enough food to feed them, if traditional farming methods continue as they are practised today. At present, throughout the world, over 80% of the land that is suitable for raising crops is in use. Historically, some 15% of that has been laid waste by poor management practices. What can be done to ensure enough food for the world's population to live on ?

The concept of indoor farming is not new, since hothouse production of tomatoes and other produce has been in vogue for some time. What is new is the urgent need to scale up this technology to accommodate another three billion people. Many believe an entirely new approach to indoor farming is required, employing cutting-edge technologies. One such proposal is for the 'Vertical Farm'. The concept is of multi-storey buildings in which food crops are grown in environmentally controlled conditions. Situated in the heart of urban centres, they would drastically reduce the amount of transportation required to bring food to consumers. Vertical farms would need to be efficient, cheap to construct and safe to operate. If successfully implemented, proponents claim, vertical farms offer the promise of urban renewal, sustainable production of a safe and varied food supply (through year-round production of all crops), and the eventual repair of ecosystems that have been sacrificed for horizontal farming.

It took humans 10,000 years to learn how to grow most of the crops we now take for granted. Along the way, we despoiled most of the land we worked, often turning verdant, natural ecozones into semi-arid deserts. Within that same time frame, we evolved into an urban species, in which 60% of the human population now lives vertically in cities. This means that, for the majority, we humans have shelter from the elements, yet we subject our food-bearing plants to the rigours of the great outdoors and can do no more than hope for a good weather year. However, more often than not now, due to a rapidly changing climate, that is not what happens. Massive floods, long droughts, hurricanes and severe monsoons take their toll each year, destroying millions of tons of valuable crops.

65. Which of the following statements may ***not*** be concluded from the passage ?

(a) Climate change has made the future of agriculture uncertain.

(b) Vertical farming is a sustainable option for the future of agriculture.

(c) Vertical farming has no negative implications on agriculture.

(d) Reduction of transportation costs is one of the main reasons why we should adopt vertical farming.

66. Which of the following statements may be concluded from the passage ?

(a) There is an impending food crisis owing to rapid population growth.

(b) Urban centres of the future will be farmlands.

(c) We will take 10000 years to learn and master vertical farming.

(d) All of the above

Read the following passage and answer Question Numbers 67 and 68 with reference to the passage by choosing the most appropriate option :

After a traumatic experience, it's normal to feel frightened, sad, anxious, and disconnected. But if the upset doesn't fade, you may be suffering from post-traumatic stress disorder (PTSD). PTSD can develop following any event that makes you fear for your safety. Any event, or series of events, that overwhelms you with feelings of hopelessness and helplessness and leaves you emotionally shattered, can trigger PTSD – especially if the event feels unpredictable and uncontrollable. PTSD can affect people who personally experience the traumatic event, those who witness the event, or those who pick up the pieces afterwards, such as emergency workers and law enforcement officers. PTSD can also result from surgery performed on children too young to fully understand what's happening to them.

Whatever the cause for your PTSD, with treatment and support, one can learn to manage your symptoms, reduce painful memories, and move past the trauma. Following a traumatic event, almost everyone experiences at least some of the symptoms of PTSD. A normal response to trauma becomes PTSD when you get stuck. After a traumatic experience, the mind and the body are in shock. But as you make sense of what happened and process your emotions, you start to come out of it. With PTSD, however, you remain in psychological shock. Your memory of what happened and your feelings about it are disconnected. In order to move on, it's important to face and feel your memories and emotions.

Recovery from PTSD is a gradual, ongoing process. Healing doesn't happen overnight, nor do the memories of the trauma ever disappear completely. This can make life seem difficult at times. PTSD can make you feel disconnected from others. You may be tempted to withdraw from social activities and your loved ones. But it's important to stay connected to life and the people who care about you.

If you suspect that you or a loved one has post-traumatic stress disorder, it's important to seek help right away. The sooner PTSD is treated, the easier it is to overcome. This process is much easier with the guidance and support of an experienced therapist or doctor. Treatment for PTSD can relieve symptoms by helping you deal with the trauma you've experienced. When looking for a therapist, seek out mental health professionals who specialize in the treatment of trauma and PTSD. Beyond credentials and experience, it's important to find a PTSD therapist who makes you feel comfortable and safe. Trust your gut; if a therapist doesn't feel right, look for someone else. For therapy to work, you need to feel comfortable and understood.

67. Which of the following statements is true ?

(a) It is advisable to seek medical support for the treatment of PTSD.

(b) It is necessary to withdraw from social activities and your loved ones while one is undergoing PTSD.

(c) PTSD is an incurable health condition with no treatment.

(d) PTSD is a mental condition with no treatment other than distancing from life and the people who care about you.

68. Which of the following statements is ***not*** directly implied from the passage ?

(a) Any event, or series of events, that overwhelms you with feelings of hopelessness and helplessness and leaves you emotionally shattered, can trigger PTSD.

(b) PTSD can affect people who personally experience the traumatic event, those who witness the event, or those who pick up the pieces afterwards.

(c) Whatever the cause for PTSD, with treatment and support, one can learn to manage the symptoms and move past the trauma.

(d) PTSD is a side-effect of any emergency surgery performed on children too young to fully understand what's happening to them.

69. Which of the choices is CLOSEST in meaning to the word "PREPOSTEROUS" ?

(a) sensible (b) ludicrous

(c) practical (d) rational

The following sentence (Q. No. 70) *has one word missing. Fill in the blank with the most appropriate option :*

70. I took a blanket outside, rolled myself _________ it and slept there.

(a) down with (b) up in

(c) up with (d) down about

Replace the underlined portion in the following sentence (Q. No. 71) with the most appropriate option to make it grammatically correct. If the sentence is correct as it stands, mark '(d)' as the answer.

71. It was of utmost importance to re-build the organization after the felony <u>is discover</u>.

(a) was discovered (b) will be discovered

(c) is discovered (d) No correction needed

72. Choose the grammatically correct sentence.

(a) The board of trustees consisted older people.

(b) Older people comprised the board of trustees.

(c) The board of trustees comprised of older people.

(d) The board of trustees comprised older people.

ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ 73 ਅਤੇ 74 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ।

ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਰਿਜ਼ਕ ਦੇ
ਆਇਆ ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ
ਚੱਲ ਕੇ ਦੂਰ ਬਿਹਾਰ ਤੋਂ
ਗੱਡੀ ਬੈਠ ਸਿਆਲਦਾ
ਨਾਲ ਬਥੇਰੇ ਹੋਰ
ਰਾਮਕਲੀ ਵੀ ਨਾਲ ਸੀ
ਸੁਘੜ ਲੁਗਾਈ ਓਸ ਦੀ
ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ
ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਬਾੜੇਵਾਲ ਵਿੱਚ
ਜੜ੍ਹ ਲੱਗੀ ਤੇ ਪੁੰਗਰੀ
ਰਾਮਕਲੀ ਦੀ ਕੁੱਖ 'ਚੋਂ
ਜਨਮੀ ਬੇਟੀ ਓਸ ਦੀ
ਨਾਂ ਧਰਿਆ ਸੀ ਮਾਧੁਰੀ
ਕੱਲ੍ਹ ਮੈਂ ਦੇਖੀ ਮਾਧੁਰੀ
ਓਸੇ ਪਿੰਡ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ
ਗੁੱਤਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰਿਬਨ ਵਿੱਚ
ਸੂਹਣੀ ਪੱਟੀ ਪੋਚ ਕੇ
ਊੜਾ ਐੜਾ ਲਿਖ ਰਹੀ
ਊੜਾ ਐੜਾ ਲਿਖ ਰਹੀ
ਬੇਟੀ ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਦੀ
ਕਿੰਨਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਸਾਕ ਹੈ
ਅੱਖਰਾਂ ਤੇ ਰਿਜ਼ਕ ਦਾ
ਏਸੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲਾਡਲੇ
ਪੋਤੇ ਅੱਛਰ ਸਿੰਘ ਦੇ
ਆਪਣੇ ਪਿਓ ਦੀ ਕਾਰ ਵਿੱਚ
ਬਹਿ ਲੁਧਿਆਣੇ ਆਂਵਦੇ
ਕੌਨਵੈਂਟ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ
ਏ.ਬੀ.ਸੀ.ਡੀ. ਸਿੱਖਦੇ
ਏ.ਬੀ.ਸੀ.ਡੀ. ਸਿੱਖਦੇ
ਪੋਤੇ ਅੱਛਰ ਸਿੰਘ ਦੇ
ਕਿੰਨਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਸਾਕ ਹੈ
ਅੱਖਰ ਅਤੇ ਅਕਾਂਖਿਆ
ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਰਿਜ਼ਕ ਦੇ
ਆਇਆ ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ

73. ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਲੱਛਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ?

(a) ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਅਵੇਸਲਾਪਨ
(b) ਪਰਵਾਸੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ
(c) ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰੇਮ
(d) ਅਮੀਰੀ

74. ਕਵੀ ਮੁਤਾਬਕ ਮਨੁੱਖ ਹਿਜਰਤ ਕਿਉਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ?

(a) ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ
(b) ਰਿਜ਼ਕ ਖਾਤਰ
(c) ਘੁੰਮਣ ਫਿਰਨ ਲਈ
(d) ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰੋਹਬ ਜਮਾਉਣ ਲਈ

ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਕਾਵਿ-ਟੋਟੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ 75 ਅਤੇ 76 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ ।

ਉਸਨੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ
ਫਲਦਾਰ ਪੇੜ ਲਗਾਇਆ
ਫਲਾਂ ਦੀ ਆਸ ਵਿੱਚ
ਪਾਲਦਾ ਰਿਹਾ ਉਸਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ
ਤਿਲ ਤਿਲ ਵਧਦਾ ਵੇਖ ਕੇ
ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ
ਤਾਰੇ ਉਤਰ ਆਉਂਦੇ ।
ਦਰਖ਼ਤ ਦੇ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ
ਗਿਣਦਾ ਰਿਹਾ ਉਸਦੇ ਪੱਤੇ
ਪਲੋਸਦਾ ਰਿਹਾ ਸ਼ਾਖਾ
ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਲੋਰੀਆਂ ।
ਕਈ ਵਾਰੀ ਉਹ
ਉਸਦੀ ਛਾਂ ਮਿਣਦਾ
ਤੇ ਸੋਚ ਨਿਆਣੀ ਅਜੇ ਬੈਠਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ
ਉਹ ਉਸਦੀ ਵਧਦੀ ਛਾਂ ਉਡੀਕਦਾ
ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਔਸੀਆਂ
ਕਿਸੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ।
ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਰੁੱਖ ਗੱਭਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ।
ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ
ਕਿ ਨਾ ਉਸਨੂੰ ਛਾਂ ਨਸੀਬ ਹੋਵੇਗੀ
ਨਾ ਫਲ
ਉਸਨੂੰ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਸਿਪਾਹੀ
ਮਾਰ ਕੇ ਟੰਗ ਦੇਣਗੇ
ਇਸਦੀ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਖ 'ਤੇ ।

75. ਇਸ ਕਾਵਿ-ਟੋਟੇ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸੁਰ ਹੈ :

(a) ਜੀਵਨ ਆਸ ਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤ
(b) ਜੀਵਨ ਆਸ ਤੇ ਬੌਧਿਕਤਾ
(c) ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ
(d) ਉਡੀਕ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ

76. 'ਤਾਰੇ ਉਤਰਨਾ' ਕਿਸ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ?

(a) ਮਿਹਨਤ ਸਫ਼ਲ ਹੋਣ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦਾ
(b) ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ
(c) ਬਚਪਨੇ ਦਾ
(d) ਇਜ਼ਰਾਇਲ-ਫ਼ਲਸਤੀਨ ਜੰਗ ਦਾ

77. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁ-ਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਹੈ :

(a) ਡੱਕਾ-ਕੱਖ-ਰੋਕ-ਬੰਨ੍ਹ
(b) ਜਾਇਦਾਦ-ਆਰਥਿਕਤਾ-ਜ਼ਮੀਨ-ਪੂੰਜੀ
(c) ਪੱਟੀ-ਲੀਰ-ਕੱਪੜਾ-ਸਲਾਹ
(d) ਕੋਟ-ਕਿਲ੍ਹਾ-ਸ਼ਹਿਰ-ਪਿੰਡ

78. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਇਨਸਾਨ ਕੰਮ ਦਾ ਸਹੀ ਮੌਕਾ ਗੁਆ ਕੇ ਭਟਕਦਾ ਫਿਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਕਿਸ ਅਖਾਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ?

(a) ਕਾਹਲੀ ਦੀ ਘਾਣੀ, ਅੱਧਾ ਤੇਲ ਤੇ ਅੱਧਾ ਪਾਣੀ
(b) ਕੋਠਾ ਉਸਰਿਆ ਤਖਾਣ ਵਿਸਰਿਆ
(c) ਕੀ ਪਿੱਦੀ ਤੇ ਕੀ ਪਿੱਦੀ ਦਾ ਸ਼ੋਰਬਾ
(d) ਤਾਲੋਂ ਘੁੱਥੀ ਡੂਮਣੀ ਬੋਲੇ ਤਾਲ ਬੇਤਾਲ

79. ਨਾਟਕੀ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਦਾ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ :

(a) ਸੁਰਿੰਦਰ- ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਮੇਰਾ ਸਾਈਕਲ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।
(b) ਸੁਰਿੰਦਰ- ਮਾਸਟਰ ਜੀ, ਮੇਰਾ ਸਾਈਕਲ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।
(c) ਸੁਰਿੰਦਰ: ਮਾਸਟਰ ਜੀ, ਮੇਰਾ ਸਾਈਕਲ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।
(d) ਸੁਰਿੰਦਰ, ਮਾਸਟਰ ਜੀ: ਮੇਰਾ ਸਾਈਕਲ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ !

80. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜਾਂ ਵਾਲਾ ਵਿਕਲਪ ਹੈ :

(a) ਬੋਹਕਰ-ਸੰਭਲਨਾ-ਸ਼ਾਬਦਿਕ
(b) ਸੁਨਹਿਰੀ-ਭਿਖਾਰਣ-ਵਣਿਜ
(c) ਸੰਯਮ-ਬਾਰੀਕ-ਨਜਾਇਜ਼
(d) ਨਜਾਇਜ਼-ਅਭਿਆਸ-ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ

SPACE FOR ROUGH WORK

SPACE FOR ROUGH WORK

2025

PAPER-2

(Civil Services Aptitude Test)

ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੇਰਵੇ ਨੂੰ ਭਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ ।

ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ : **80** ਕੁੱਲ ਸਮਾਂ : **2** ਘੰਟੇ

ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ____________________

ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ____________________

ਜਨਮ ਮਿਤੀ ☐☐ ☐☐ ☐☐☐☐

ਦਿਨ ਮਹੀਨਾ ਸਾਲ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬੁੱਕਲੈਟ ਸੈੱਟ

A

ਓ.ਐਮ.ਆਰ. ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਨੰਬਰ ____________________

ਰੋਲ ਨੰ. ____________

ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹਸਤਾਖ਼ਰ

(ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰੋ)

ਹਦਾਇਤਾਂ

1.	ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਸ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈਟ) ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਇਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਟੀਕਲ ਮਾਰਕ ਰੀਡਰ (OMR) ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਕਸੇ 1 ਤੋਂ 9 ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗ਼ਲਤੀ ਦੇ, ਢੁਕਵੇਂ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਏਨਕੋਡ ਕਰੇ ਅਤੇ ਭਰੇ। ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
2.	ਜਦੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁਸਤਕ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ **32** ਪੰਨੇ ਹਨ, ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਛਾਪੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਖਾਲੀ ਜਾਂ ਫਟੇ ਹੋਏ ਪੰਨੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਲਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੈੱਟ ਨਾਲ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
3.	ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਲੜੀ ਨੰਬਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਸੰਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਰਿਕਾਰਡ (ਹਾਜ਼ਰੀ ਸ਼ੀਟ ਸਮੇਤ) ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।
4.	ਇਸ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਅਤੇ OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਲਮਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ***ਸਿਰਫ਼ ਨੀਲੇ ਜਾਂ ਕਾਲੇ ਬਾਲ ਪੁਆਇੰਟ ਪੈੱਨ*** ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਸਿਆਹੀ ਵਾਲੇ ਪੈੱਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੈੱਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।
5.	ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਖ਼ਾਸ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਟੈਸਟ ਬੁੱਕਲੈਟ 'ਤੇ ਹੋਰ ***ਕੁੱਝ ਨਾ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ***। ਰੱਫ਼ ਕੰਮ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਬੁੱਕਲੈਟ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।
6.	ਹਰੇਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ 80 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ 120 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ, ਕੇਵਲ ਕੁੱਝ ਖ਼ਾਸ ਦਿਵਿਆਂਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ 40 ਮਿੰਟ ਵਾਧੂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।
7.	ਇਹ ਪ੍ਰੀਖਿਆ 200 ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2.5 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਈ ਚਾਰ ਵਿਕਲਪ ਹਨ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਉੱਤਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ।
8.	ਸਵਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਛਾਪੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹਨ। **ਅਨੁਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਬਿਧਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।**
9.	ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਗ਼ਲਤ ਜਵਾਬ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ **ਕੋਈ ਅੰਕ ਨਹੀਂ ਕੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ**।
10.	ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰੱਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਗ਼ਲਤ ਉੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਸਹੀ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਉੱਤਰ ਲਈ ਕੋਈ ਅੰਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।
11.	ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ/ਮੈਨੁਅਲ ਕੈਲਕੁਲੇਟਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ।
12.	ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ **OMR ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ** ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ OMR ਸ਼ੀਟ ਨਾਲ ਦੋ ਕਾਰਬਨ ਕਾਪੀਆਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।
13.	ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਜਵਾਬ ਭਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤੁਹਾਨੂੰ ***OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਛੇਦ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪਾੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।*** ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਅਤੇ **ਪਹਿਲੀ ਕਾਰਬਨ ਕਾਪੀ ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ ਨੂੰ** ਸੌਂਪ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁਸਤਕ ਅਤੇ OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਦੀ **ਦੂਜੀ ਕਾਰਬਨ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ** ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ।

ਨੋਟ : ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਇਸ ਪੁਸਤਿਕਾ ਦੇ ਮੁਖ ਕਵਰ ਦੇ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ।

Question Booklet No.

2025
PAPER-2
(Civil Services Aptitude Test)

READ INSTRUCTIONS BEFORE FILLING ANY DETAILS OR ATTEMPTING TO ANSWER THE QUESTIONS

Total Questions : **80** Time Allowed : **2** Hours

Candidate's Name ________________________________

Father's Name ________________________________

Date of Birth [|] [|] [| | |]
DATE MONTH YEAR

OMR Response Sheet No. ________________________________

Roll No. ________________

Candidate's Signature
(Please sign in the box)

Question Booklet Set
B

INSTRUCTIONS

1.	The candidate shall NOT open this booklet till told to do so by the Invigilation Staff. In the meantime, it is the candidate's responsibility to encode and fill the relevant boxes 1 to 9 of the Optical Mark Reader (OMR) response sheet, carefully, and without any omission or discrepancy, at the appropriate places. ANY OMISSION/DISCREPANCY WILL RENDER THE OMR RESPONSE SHEET LIABLE FOR REJECTION.
2.	The candidate, when allowed to open the question booklet, MUST FIRST CHECK THOROUGHLY to confirm that it has **32** pages, printed clearly and there are no blank or torn pages. In case of any such error, the candidate should IMMEDIATELY report to the Invigilation Staff and get the booklet replaced with the SAME SET as given earlier.
3.	In case of any replacement of the Question booklet, the Invigilation Staff must make necessary corrections in their record (including attendance sheet) regarding the change in the serial no. of Question booklet.
4.	Use only ***blue or black ball point pen*** to fill the relevant columns on this page as well as in the OMR Response Sheet. Use of Ink pen or any other pen is not allowed.
5.	You must fill credentials/information in specific space allotted above in CAPITAL letters. ***DO NOT*** write anything else on the Test Booklet. Space for rough work is provided at the end of the Booklet.
6.	Each candidate is required to attempt 80 questions in 120 minutes, except for certain Persons with Disabilities candidates, who would be given 40 minutes extra.
7.	This paper consists of 200 Marks. Each question carries 2.5 marks. There are four options for each question and the candidate has to mark the MOST APPROPRIATE ANSWER on the OMR Response Sheet.
8.	The questions are printed in English and Punjabi. Questions in Punjabi are a translation of the English questions. **IN CASE OF ANY AMBIGUITY IN TRANSLATION, THE ENGLISH VERSION WILL BE DEEMED AUTHENTIC AND FINAL.**
9.	There is ***no negative marking*** for questions wrongly answered or questions not attempted by the candidate.
10.	If a candidate gives more than one answer, it will be treated as a wrong answer even if one of the given answers is correct. No marks will be awarded for such an answer.
11.	Use of Electronic/Manual Calculator is prohibited.
12.	The candidate **MUST READ INSTRUCTIONS BEHIND THE OMR SHEET** before answering the questions and check that two carbon copies attached to the OMR sheet are intact.
13.	After filling in all your responses you must ***carefully tear the perforated part*** of the OMR Response Sheet. When the examination has concluded, you should hand over the OMR Response Sheet and the **first carbon copy to the invigilator**. You are permitted to take this Test Booklet as well as the **second carbon copy of OMR Response Sheet with you**.

Note : Punjabi version of the instructions is printed on the back cover of this Booklet.

Directions (Question No. 1) : *Study the following information to answer the question given below.*

I. In a group of 8 boys, 2 boys aged at 21 and 23 were replaced by two new boys. Due to this the average age of the group increased by 2 years. "x" is the average age of 2 new boys.

II. 3 years ago, the average age of A, B and C was 27 years. Also, 5 years ago, the average age of B and C was 20 years. "y" is the present age of A.

1. What is the ratio between x and y ?

(a) 2 : 3 (b) 3 : 4 (c) 3 : 5 (d) 4 : 5

2. If X : Y = 9 : 11, then the value of $\frac{5x + 3y}{3x + 5y}$ is :

(a) 45 : 55 (b) 18 : 22 (c) 37 : 41 (d) 39 : 41

3. Total 900 shirts were produced on Monday and Tuesday together. 5% and 4% of the shirts produced on Monday and Tuesday, respectively, were defective. If number of defective shirts produced on both the days were equal, how many shirts were produced on Tuesday ?

(a) 500 (b) 300 (c) 400 (d) 600

4. Bhim invested 28% of his monthly salary of ₹ 40,000 in mutual funds. He spent the remaining salary in the respective ratio of 1 : 4 : 3 on house rent, groceries and medical expenses, respectively. What was the difference between the amount invested in mutual funds and that spent on groceries ?

(a) 3200 (b) 4000 (c) 2400 (d) 2800

5. When a two-digit number 'X' is reversed, the number so formed is 63 more than 'X'. If the sum of digits of 'X' is 11, what is the value of 'X + 21' ?

(a) 29 (b) 113 (c) 40 (d) 50

Directions (Question No. 6 and 7) : *What will come in place of the question mark (?) in the given number series ?*

6. 5, 40, 280, 1680, 8400, ?

(a) 33800 (b) 32800 (c) 33600 (d) 34400

7. 30, 31, 27, 36, 20, ?

(a) 55 (b) 45 (c) 60 (d) 42

8. A fraction is greater than twice its reciprocal by 7/15. What is the fraction ?

(a) $\frac{3}{5}$ (b) $\frac{5}{3}$ (c) $\frac{3}{4}$ (d) $\frac{4}{3}$

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1) : ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ।

I. 8 ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ, 21 ਅਤੇ 23 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ 2 ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਨਵੇਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਸਮੂਹ ਦੀ ਔਸਤ ਉਮਰ 2 ਸਾਲ ਵਧ ਗਈ। "x" 2 ਨਵੇਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਔਸਤ ਉਮਰ ਹੈ।

II. 3 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, A, B ਅਤੇ C ਦੀ ਔਸਤ ਉਮਰ 27 ਸਾਲ ਸੀ। ਨਾਲ ਹੀ, 5 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, B ਅਤੇ C ਦੀ ਔਸਤ ਉਮਰ 20 ਸਾਲ ਸੀ। A ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਉਮਰ "y" ਹੈ।

1. x ਅਤੇ y ਵਿਚਕਾਰ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੈ ?

(a) 2 : 3 (b) 3 : 4 (c) 3 : 5 (d) 4 : 5

2. ਜੇਕਰ X : Y = 9 : 11 ਹੈ, ਤਾਂ $\frac{5x+3y}{3x+5y}$ ਦਾ ਮੁੱਲ ਹੈ :

(a) 45 : 55 (b) 18 : 22 (c) 37 : 41 (d) 39 : 41

3. ਸੋਮਵਾਰ ਅਤੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕੁੱਲ 900 ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸੋਮਵਾਰ ਅਤੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 5% ਅਤੇ 4% ਨੁਕਸਦਾਰ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਦੋਵਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨੁਕਸਦਾਰ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਰਾਬਰ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ?

(a) 500 (b) 300 (c) 400 (d) 600

4. ਭੀਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਸਿਕ ਤਨਖ਼ਾਹ 40,000 ਰੁਪਏ ਦਾ 28% ਮਿਊਚੁਅਲ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਬਾਕੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 1 : 4 : 3 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਘਰ ਦੇ ਕਿਰਾਏ, ਕਰਿਆਨੇ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਖ਼ਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਖ਼ਰਚ ਕੀਤੀ। ਮਿਊਚੁਅਲ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਅਤੇ ਕਰਿਆਨੇ 'ਤੇ ਖ਼ਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਸੀ ?

(a) 3200 (b) 4000 (c) 2400 (d) 2800

5. ਜਦੋਂ ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੀ ਸੰਖਿਆ 'X' ਨੂੰ ਉਲਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣੀ ਸੰਖਿਆ 'X' ਨਾਲੋਂ 63 ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ 'X' ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਜੋੜ 11 ਹੈ, ਤਾਂ 'X + 21' ਦਾ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ?

(a) 29 (b) 113 (c) 40 (d) 50

***ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 6 ਅਤੇ 7)** : ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੰਖਿਆ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ (?) ਦੀ ਥਾਂ ਕੀ ਆਵੇਗਾ ?*

6. 5, 40, 280, 1680, 8400, ?

(a) 33800 (b) 32800 (c) 33600 (d) 34400

7. 30, 31, 27, 36, 20, ?

(a) 55 (b) 45 (c) 60 (d) 42

8. ਇੱਕ ਭਿੰਨ (fraction), ਆਪਣੇ ਪਰਸਪਰ (Reciprocal) ਦੇ ਦੁੱਗਣੇ ਤੋਂ 7/15 ਵੱਡਾ ਹੈ। ਭਿੰਨ ਕਿੰਨਾ ਹੈ ?

(a) $\frac{3}{5}$ (b) $\frac{5}{3}$ (c) $\frac{3}{4}$ (d) $\frac{4}{3}$

9. Consider the following figures :

2	6
80	24

3	?
120	36

Which number should come in place of the question mark (?) ?

(a) 7 (b) 8 (c) 9 (d) 10

10. Consider the table given below in which the numbers bear certain relationship among themselves along the rows.

29	13	18
33	X	19
30	27	3

Which one of the following numbers is the missing number indicated above by X ?

(a) 19 (b) 15 (c) 14 (d) 8

11. Consider the following matrix :

3	8	10	2	?	1
6	56	90	2	20	0

What is the missing number at '?' in the matrix ?

(a) 5 (b) 0 (c) 7 (d) 3

12. A, B, C, D, E, F and G are members of a family consisting of 4 adults and 3 children, two of whom, F and G are girls. A and D are brothers and A is a doctor. E is an engineer married to one of the brothers and has two children. B is married to D and G is their child. Who is C ?

(a) G's brother (b) F's father

(c) E's father (d) A's son

13. In a group of six women, there are four tennis players, four postgraduates in Sociology, one postgraduate in Commerce and three bank employees. Vimala and Kamla are the bank employees while Amala and Komala are unemployed. Komala and Nirmala are among the tennis players. Amala, Kamla, Komala and Nirmala are postgraduates in Sociology of whom two are bank employees. If Shyamala is a postgraduate in Commerce, who among the following is both a tennis player and a bank employee ?

(a) Amala (b) Komala

(c) Nirmala (d) Shyamala

9. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ :

2	6
80	24

3	?
120	36

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ (?) ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਹੜੀ ਸੰਖਿਆ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ?

(a) 7 (b) 8 (c) 9 (d) 10

10. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਾਰਣੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਖਿਆਵਾਂ, ਕਤਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖ਼ਾਸ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ।

29	13	18
33	X	19
30	27	3

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਕਿਹੜੀ ਸੰਖਿਆ X ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਲਾਪਤਾ ਸੰਖਿਆ ਹੈ ?

(a) 19 (b) 15 (c) 14 (d) 8

11. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ :

3	8	10	2	?	1
6	56	90	2	20	0

ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ ਵਿੱਚ '?' 'ਤੇ ਕਿਹੜੀ ਲਾਪਤਾ ਸੰਖਿਆ ਹੈ ?

(a) 5 (b) 0 (c) 7 (d) 3

12. A, B, C, D, E, F ਅਤੇ G ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 4 ਬਾਲਗ ਅਤੇ 3 ਬੱਚੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ, F ਅਤੇ G ਕੁੜੀਆਂ ਹਨ। A ਅਤੇ D ਭਰਾ ਹਨ ਅਤੇ A ਡਾਕਟਰ ਹੈ। E ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਹਨ। B ਦਾ ਵਿਆਹ D ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ G ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੱਚਾ ਹੈ। C ਕੌਣ ਹੈ ?

(a) G ਦਾ ਭਰਾ (b) F ਦਾ ਪਿਤਾ

(c) E ਦਾ ਪਿਤਾ (d) A ਦਾ ਪੁੱਤਰ

13. ਛੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ, ਚਾਰ ਟੈਨਿਸ ਖਿਡਾਰਨਾਂ, ਚਾਰ ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ, ਇੱਕ ਕਾਮਰਸ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਬੈਂਕ ਕਰਮਚਾਰਨਾਂ ਹਨ। ਵਿਮਲਾ ਅਤੇ ਕਮਲਾ ਬੈਂਕ ਕਰਮਚਾਰਨਾਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਮਲਾ ਅਤੇ ਕੋਮਾਲਾ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹਨ। ਕੋਮਾਲਾ ਅਤੇ ਨਿਰਮਲਾ ਟੈਨਿਸ ਖਿਡਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ। ਅਮਲਾ, ਕਮਲਾ, ਕੋਮਾਲਾ ਅਤੇ ਨਿਰਮਲਾ ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਬੈਂਕ ਕਰਮਚਾਰਨਾਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਸ਼ਿਆਮਲਾ ਕਾਮਰਸ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੌਣ ਟੈਨਿਸ ਖਿਡਾਰਨ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਕਰਮਚਾਰਨ ਦੋਵੇਂ ਹੈ ?

(a) ਅਮਲਾ (b) ਕੋਮਾਲਾ

(c) ਨਿਰਮਲਾ (d) ਸ਼ਿਆਮਲਾ

14. Consider the following argument :

"In order to be a teacher, one must graduate from college. All poets are poor. Some Mathematicians are poets. No college graduate is poor." Which one of the following is ***not*** a valid conclusion regarding the above argument ?

(a) Some Mathematicians are not teachers.

(b) Some teachers are not Mathematicians.

(c) Teachers are not poor.

(d) Poets are not teachers.

15. Examine the following relationships among members of a family of six persons A, B, C, D, E and F.

I. The number of males equals that of females.

II. A and E are sons of F.

III. D is the mother of two, one boy and one girl.

IV. B is the son of A.

V. There is only one married couple in the family at present.

Which one of the following inferences can be drawn from the above ?

(a) A, B and C are all females

(b) A is the husband of D

(c) E and F are children of D

(d) D is the granddaughter of F

16. In a code language, 'SOLID' is, written as 'WPSLPIMFHA', what does the code 'ATEXXQIBV' refer to ?

(a) EAGER

(b) WAFER

(c) WAGER

(d) WATER

17. In a dinner party both fish and meat were served. Some took only fish and some only meat. There were some vegetarians who accepted neither. The rest accepted both fish and meat. Which one of the following logic diagrams correctly reflects the above situation ?

(a)

(b) 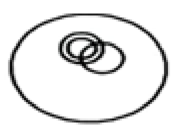

(c)

(d) 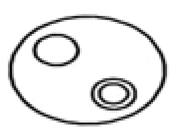

14. ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ :
"ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ । ਸਾਰੇ ਕਵੀ ਗਰੀਬ ਹਨ । ਕੁਝ ਗਣਿਤ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਕਵੀ ਹਨ । ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਲਜ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਗਰੀਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।" ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਸਿੱਟਾ ***ਨਹੀਂ*** ਹੈ ?

(a) ਕੁਝ ਗਣਿਤ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਧਿਆਪਕ ਨਹੀਂ ਹਨ ।

(b) ਕੁਝ ਅਧਿਆਪਕ ਗਣਿਤ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ।

(c) ਅਧਿਆਪਕ ਗਰੀਬ ਨਹੀਂ ਹਨ ।

(d) ਕਵੀ ਅਧਿਆਪਕ ਨਹੀਂ ਹਨ ।

15. ਛੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ A, B, C, D, E ਅਤੇ F ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ ।

I. ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ।

II. A ਅਤੇ E, F ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ ।

III. D ਦੋ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ, ਇੱਕ ਲੜਕਾ ਤੇ ਇੱਕ ਲੜਕੀ ।

IV. B, A ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ ।

V. ਇਸ ਸਮੇਂ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੋੜਾ ਹੈ ।

ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

(a) A, B ਅਤੇ C ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਹਨ

(b) A, D ਦਾ ਪਤੀ ਹੈ

(c) E ਅਤੇ F, D ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਨ

(d) D, F ਦੀ ਪੋਤੀ ਹੈ

16. ਇੱਕ ਕੋਡ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ, 'SOLID' ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ 'WPSLPIMFHA', ਤਾਂ ਕੋਡ 'ATEXXQIBV' ਕਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ?

(a) EAGER

(b) WAFER

(c) WAGER

(d) WATER

17. ਇੱਕ ਡਿਨਰ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਮੱਛੀ ਅਤੇ ਮਾਸ ਦੋਵੇਂ ਪਰੋਸੇ ਗਏ ਸਨ । ਕੁਝ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਮੱਛੀ ਲਈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਮਾਸ । ਕੁਝ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ । ਬਾਕੀਆਂ ਨੇ ਮੱਛੀ ਅਤੇ ਮਾਸ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ । ਹੇਠਾਂ ਬਣੇ ਤਰਕ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ?

(a)

(b)

(c)

(d) 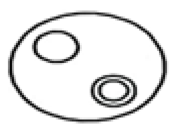

Directions (Question No. 18 and 19) : *Study the following information to answer the questions given below :*

Guest lectures on five subjects viz., Economics, History, Statistics, English and Mathematics have to be arranged in a week from Monday to Friday. Only one lecture can be arranged on each day. Economics cannot be scheduled on Tuesday. Guest faculty for History is available only on Tuesday. Mathematics lecture has to be scheduled immediately after the day of Economics lecture. English lecture has to be scheduled immediately before the day of Economics lecture.

18. Which lecture is scheduled on Monday ?

(a) History (b) Economics (c) Mathematics (d) Statistics

19. Which lecture is scheduled between Statistics and English ?

(a) Economics (b) History

(c) Mathematics (d) No Lecture

20. A man divides his property, so that his son's share to his wife's and wife's shares to his daughter's are both as in the ratio 3 : 1. If the daughter gets ₹ 10,000 less than the son, the value (in ₹) of the whole property is :

(a) ₹ 16,250 (b) ₹ 16,000

(c) ₹ 18,250 (d) ₹ 17,000

21. Four numbers are in the ratio 1 : 2 : 3 : 4. Their sum is 16. The sum of the first and fourth number is equal to :

(a) 5 (b) 8

(c) 10 (d) 80

22. The daily wages of A and B respectively are ₹ 3.50 and ₹ 2.50. When A finishes a certain work, he gets a total wage of ₹ 63. When B does the same work, he gets a total wage of ₹ 75. If both of them do it together, what is the cost of the work ?

(a) ₹ 67.50 (b) ₹ 27.50 (c) ₹ 60.50 (d) ₹ 70.50

23. A, B and C did certain investments and the ratio of the durations of their investments is 3 : 2 : 7 respectively. Ratio of the profits of A, B and C is 4 : 3 : 14 respectively. What is the ratio of the investments of A, B and C ?

(a) 1 : 3 : 4 (b) 7 : 9 : 11 (c) 8 : 9 : 12 (d) 2 : 3 : 11

24. Working alone A can do a task in 27 hours and B can do the same in 54 hours. Find C's share (in ₹) if A, B and C get paid ₹ 4,320 for completing a task in 12 hours on which they worked together.

(a) 1,440 (b) 960 (c) 1,920 (d) 1,280

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 18 ਅਤੇ 19) *: ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ ।*

ਸੋਮਵਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਤੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ, ਇਤਿਹਾਸ, ਅੰਕੜਾ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਗਣਿਤ 'ਤੇ ਗੈਸਟ ਲੈਕਚਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ । ਹਰ ਦਿਨ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਲੈਕਚਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਲੈਕਚਰ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਇਤਿਹਾਸ ਲਈ ਗੈਸਟ ਲੈਕਚਰਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ । ਗਣਿਤ ਦਾ ਲੈਕਚਰ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਲੈਕਚਰ ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲੈਕਚਰ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਲੈਕਚਰ ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

18. ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਲੈਕਚਰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ?

(a) ਇਤਿਹਾਸ (b) ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ (c) ਗਣਿਤ (d) ਅੰਕੜਾ

19. ਅੰਕੜਾ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਹੜਾ ਲੈਕਚਰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ?

(a) ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ (b) ਇਤਿਹਾਸ
(c) ਗਣਿਤ (d) ਕੋਈ ਲੈਕਚਰ ਨਹੀਂ

20. ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਅਨੁਪਾਤ ਪਤਨੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਅਨੁਪਾਤ ਧੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ, ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ 3 : 1 ਹੋਵੇ । ਜੇਕਰ ਧੀ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲੋਂ 10,000 ਰੁਪਏ ਘੱਟ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮੁੱਲ (ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ) ਹੈ :

(a) 16,250 ਰੁਪਏ (b) 16,000 ਰੁਪਏ
(c) 18,250 ਰੁਪਏ (d) 17,000 ਰੁਪਏ

21. ਚਾਰ ਸੰਖਿਆਵਾਂ 1 : 2 : 3 : 4 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਹਨ । ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਜੋੜ 16 ਹੈ । ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਸੰਖਿਆ ਦਾ ਜੋੜ ਹੈ :

(a) 5 (b) 8
(c) 10 (d) 80

22. A ਅਤੇ B ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 3.50 ਰੁਪਏ ਅਤੇ 2.50 ਰੁਪਏ ਹੈ । ਜਦੋਂ A ਇੱਕ ਖ਼ਾਸ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕੁੱਲ 63 ਰੁਪਏ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ । ਜਦੋਂ B ਉਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕੁੱਲ 75 ਰੁਪਏ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੰਮ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕੀ ਹੈ ?

(a) 67.50 ਰੁਪਏ (b) 27.50 ਰੁਪਏ (c) 60.50 ਰੁਪਏ (d) 70.50 ਰੁਪਏ

23. A, B ਅਤੇ C ਨੇ ਕੁਝ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 3 : 2 : 7 ਹੈ । A, B ਅਤੇ C ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 4 : 3 : 14 ਹੈ । A, B ਅਤੇ C ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੈ ?

(a) 1 : 3 : 4 (b) 7 : 9 : 11 (c) 8 : 9 : 12 (d) 2 : 3 : 11

24. A ਇਕੱਲਾ ਇੱਕ ਕੰਮ ਨੂੰ 27 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ B ਉਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ 54 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ 12 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ A, B ਅਤੇ C ਨੂੰ 4,320 ਰੁਪਏ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ C ਦਾ ਹਿੱਸਾ (ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ) ਕੀ ਹੋਏਗਾ ?

(a) 1,440 (b) 960 (c) 1,920 (d) 1,280

25. Two men and 7 women can complete a work in 28 days, whereas 6 men and 16 women can do the same work in 11 days. In how many days will 5 men and 4 women, working together, complete the same work ?

(a) 20 (b) 18 (c) 14 (d) 22

26. Four children are sitting in a row. A is occupying the seat next to B but not next to C. If C is not sitting next to D, who is/are occupying seat/seats adjacent to D ?

(a) B
(b) A
(c) B and A
(d) Impossible to tell

27. P = (40% of A) + (65% of B) and Q = (50% of A) + (50% of B), where A is greater than B.

In this context, which of the following statements is correct ?

(a) P is greater than Q
(b) Q is greater than P
(c) P is equal to Q
(d) None of the above can be concluded with certainty

28. A person stood alone in a desert on a dark night and wanted to reach his village which was situated 5 km east of the point where he was standing. He had no instruments to find the direction but he located the polestar. The most convenient way now to reach his village is to walk in the :

(a) direction facing the polestar
(b) direction opposite to the polestar
(c) direction keeping the polestar to his left
(d) direction keeping the polestar to his right

29. Six boys A, B, C, D, E and F play a game of cards. Each has a pack of 10 cards. F borrows 2 cards from A and gives away 5 to C who in turn gives 3 to B while B gives 6 to D who passes 1 to E. Then the number of cards possessed by D and E is equal to the number of cards possessed by :

(a) A, B and C (b) B, C and F (c) A, B and F (d) A, C and F

30. If second and fourth Saturdays and all the Sundays are taken as only holidays for an office, what would be the minimum number of possible working days of any month of any year ?

(a) 23 (b) 22 (c) 21 (d) 20

31. In a certain code, '256' means 'red colour chalk', '589' means 'green colour flower' and '254' means 'white colour chalk'. The digit in the code that indicates 'white' is :

(a) 2 (b) 4 (c) 5 (d) 8

25. ਦੋ ਆਦਮੀ ਅਤੇ 7 ਔਰਤਾਂ ਇੱਕ ਕੰਮ 28 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ 6 ਆਦਮੀ ਅਤੇ 16 ਔਰਤਾਂ ਉਹੀ ਕੰਮ 11 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। 5 ਆਦਮੀ ਅਤੇ 4 ਔਰਤਾਂ, ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਹੀ ਕੰਮ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰਨਗੇ ?

(a) 20 (b) 18 (c) 14 (d) 22

26. ਚਾਰ ਬੱਚੇ ਇੱਕ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਹਨ। A, B ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੈ ਪਰ C ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ C, D ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਤਾਂ D ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਸੀਟ/ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਕੌਣ ਬੈਠਾ ਹੈ/ਬੈਠੇ ਹਨ ?

(a) B
(b) A
(c) B ਅਤੇ A
(d) ਦੱਸਣਾ ਅਸੰਭਵ

27. P = (A ਦਾ 40%) + (B ਦਾ 65%) ਅਤੇ Q = (A ਦਾ 50%)+ (B ਦਾ 50%), ਜਿੱਥੇ A, B ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਸਹੀ ਹੈ ?

(a) P, Q ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ
(b) Q, P ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ
(c) P, Q ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ
(d) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਨਾਲ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ

28. ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨੇਰੀ ਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਮਾਰੂਥਲ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲਾ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ 5 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਦਿਸ਼ਾ ਲੱਭਣ ਲਈ ਕੋਈ ਯੰਤਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਧਰੂਤਾਰੇ ਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੌਖਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ :

(a) ਧਰੂਤਾਰੇ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਤੁਰਨਾ
(b) ਧਰੂਤਾਰੇ ਦੇ ਉਲਟ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਤੁਰਨਾ
(c) ਧਰੂਤਾਰੇ ਨੂੰ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਤੁਰਨਾ
(d) ਧਰੂਤਾਰੇ ਨੂੰ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਤੁਰਨਾ

29. ਛੇ ਮੁੰਡੇ A, B, C, D, E ਅਤੇ F ਤਾਸ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਖੇਡ ਖੇਡਦੇ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਕੋਲ 10 ਤਾਸ਼ ਦੇ ਪੱਤੇ ਹਨ। F, A ਤੋਂ 2 ਪੱਤੇ ਉਧਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ C ਨੂੰ 5 ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ B ਨੂੰ 3 ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ B, D ਨੂੰ 6 ਪੱਤੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ 1 ਪੱਤਾ ਅਗਾਂਹ E ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ D ਅਤੇ E ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਹੇਠ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹਨਾਂ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਏਗੀ ?

(a) A, B ਅਤੇ C (b) B, C ਅਤੇ F (c) A, B ਅਤੇ F (d) A, C ਅਤੇ F

30. ਜੇਕਰ ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਸਮੇਤ ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਹੀ, ਕਿਸੇ ਦਫ਼ਤਰ ਲਈ ਛੁੱਟੀਆਂ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਕੰਮਕਾਜੀ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ?

(a) 23 (b) 22 (c) 21 (d) 20

31. ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਕੋਡ ਵਿੱਚ, '256' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਲਾਲ ਰੰਗ-ਦਾ ਚਾਕ', '589' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਹਰੇ ਰੰਗ-ਦਾ ਫੁੱਲ' ਅਤੇ '254' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ-ਦਾ ਚਾਕ'। ਕੋਡ ਵਿੱਚ 'ਚਿੱਟੇ' ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਅੰਕ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ?

(a) 2 (b) 4 (c) 5 (d) 8

Directions for Question No. 32 to 34 : *Study the following information to answer the questions given below :*

A, B, C, D, E, F and G are Lecturers from different cities Hyderabad, Delhi, Shillong, Kanpur, Chennai, Mumbai and Srinagar, (not necessarily in the same order) who participated in a conference. Each one of them is specialized in a different subject, viz., Economics, Commerce, History, Sociology, Geography, Mathematics and Statistics (not necessarily in the same order). Further,

I. Lecturer from Kanpur is specialized in Geography.

II. Lecturer D is from Shillong.

III. Lecturer C from Delhi is specialized in Sociology.

IV. Lecturer B is specialized in neither History nor Mathematics.

V. Lecturer A who is specialized in Economics does not belong to Hyderabad.

VI. Lecturer F who is specialized in Commerce belongs to Srinagar.

VII. Lecturer G who is specialized in Statistics belongs to Chennai.

32. Who is specialized in Geography ?

(a) B

(b) C

(c) E

(d) Cannot be determined as data are inadequate

33. From which city Lecturer specialized in Economics belongs ?

(a) Hyderabad

(b) Mumbai

(c) Neither Hyderabad nor Mumbai

(d) Cannot be determined

34. Who belongs to Hyderabad ?

(a) B

(b) E

(c) Neither B nor E

(d) Cannot be determined

35. In a school, there are five teachers A, B, C, D and E, A and B teach Hindi and English. C and B English and Geography. D and A teach Mathematics and Hindi. E and B teach History and French. Who teaches maximum number of subjects ?

(a) A | (b) B

(c) D | (d) E

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 32 ਤੋਂ 34 ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ : *ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ ।*

A, B, C, D, E, F ਅਤੇ G ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ, ਦਿੱਲੀ, ਸ਼ਿਲਾਂਗ, ਕਾਨਪੁਰ, ਚੇਨਈ, ਮੁੰਬਈ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਵਿੱਚ ਲੈਕਚਰਾਰ ਹਨ, (ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਮਾਹਰ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਵਣਜ, ਇਤਿਹਾਸ, ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਭੂਗੋਲ, ਗਣਿਤ ਅਤੇ ਅੰਕੜਾ (ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ) । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ,

I. ਕਾਨਪੁਰ ਦਾ ਲੈਕਚਰਾਰ, ਭੂਗੋਲ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹੈ ।

II. ਲੈਕਚਰਾਰ D ਸ਼ਿਲਾਂਗ ਤੋਂ ਹੈ ।

III. ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਲੈਕਚਰਾਰ C ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹੈ ।

IV. ਲੈਕਚਰਾਰ B ਨਾ ਤਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗਣਿਤ ਵਿੱਚ ।

V. ਲੈਕਚਰਾਰ A ਜੋ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹੈ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

VI. ਲੈਕਚਰਾਰ F ਜੋ ਵਣਜ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹੈ, ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਦਾ ਹੈ ।

VII. ਲੈਕਚਰਾਰ G ਜੋ ਅੰਕੜਾ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹੈ, ਚੇਨਈ ਦਾ ਹੈ ।

32. ਭੂਗੋਲ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਕੌਣ ਹੈ ?

(a) B

(b) C

(c) E

(d) ਡੇਟਾ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ

33. ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਲੈਕਚਰਾਰ ਕਿਸ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ?

(a) ਹੈਦਰਾਬਾਦ

(b) ਮੁੰਬਈ

(c) ਨਾ ਤਾਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ

(d) ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ

34. ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਤੋਂ ਕੌਣ ਹੈ ?

(a) B

(b) E

(c) ਨਾ ਤਾਂ B ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ E

(d) ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ

35. ਕਿਸੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ, ਪੰਜ ਅਧਿਆਪਕ A, B, C, D ਅਤੇ E ਹਨ, A ਅਤੇ B ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ । C ਅਤੇ B ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਭੂਗੋਲ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ । D ਅਤੇ A ਗਣਿਤ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ । E ਅਤੇ B ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਫ੍ਰੈਂਚ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਕੌਣ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਸ਼ੇ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਹੈ ?

(a) A

(b) B

(c) D

(d) E

36. Consider the figures given below :

I. 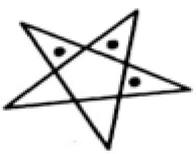

II. 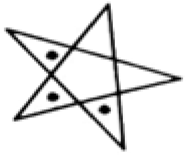

III. 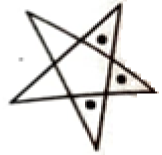

IV. 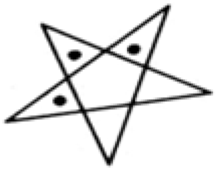

V. ____________

In the given sequence of figures, the figure that would logically appear at V is :

(a) 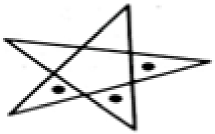

(b) 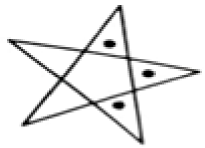

(c) 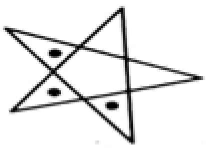

(d) 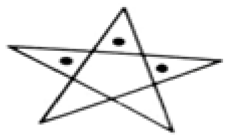

37. Consider the following pictures of dice :

I. 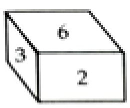

II. 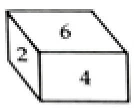

III. 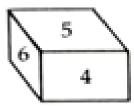

IV. 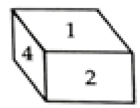

What is the number opposite to 3 ?

(a) 1 (b) 4 (c) 5 (d) Data Insufficient

38. Consider the following matrix with one empty block in the lower extreme corner and choose the appropriate option that should come in the empty block :

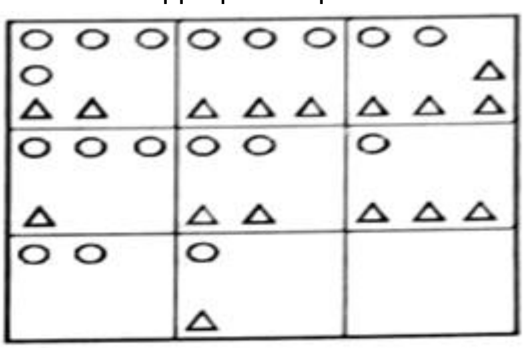

(a) 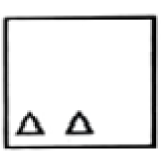

(b) 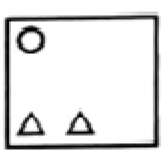

(c) 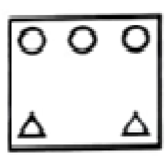

(d) 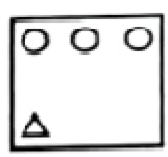

36. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ :

I. 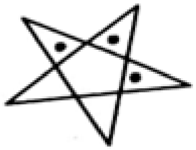 II. 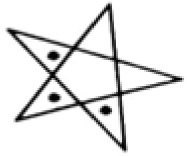 III. 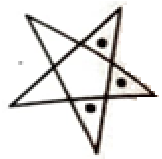

IV. 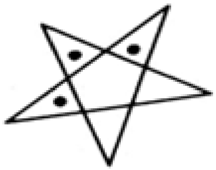 V. ____________

ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਰਕਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ V ਦੀ ਖਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਚਿੱਤਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ ?

(a) 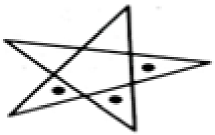 (b) 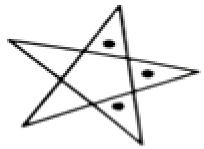

(c) 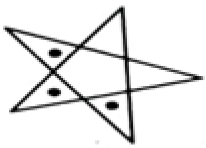 (d) 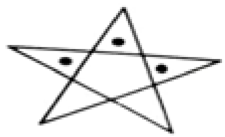

37. ਪਾਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਦਿਤਿਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ :

I. 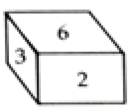

II. 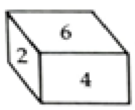

III. 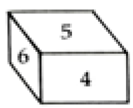

IV. 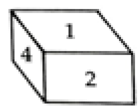

3 ਦੇ ਉਲਟ ਸੰਖਿਆ ਕਿਹੜੀ ਹੈ ?

(a) 1 (b) 4 (c) 5 (d) ਡੇਟਾ ਨਾਕਾਫ਼ੀ

38. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਜਿਸ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਸਿਰੇ ਦੇ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਬਲਾਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਢੁਕਵਾਂ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ ਜਿਹੜਾ ਖਾਲੀ ਬਲਾਕ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

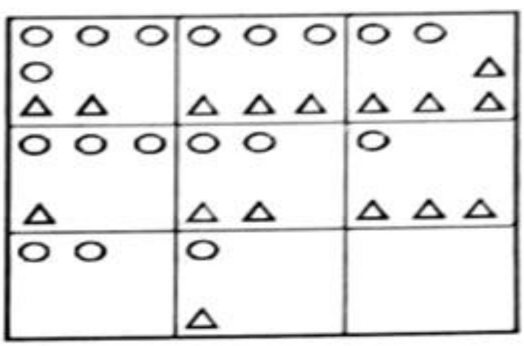

(a) 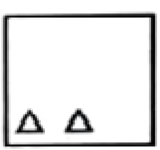 (b) 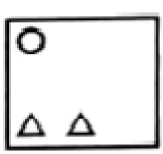 (c) 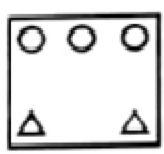 (d) 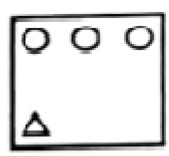

***Directions for Question No. 39 to 41 :** Study the following information carefully and answer the questions given below :*

Three out of M, B, T, W, D and H work in factory X and remaining three work in factory Y. Each of them has his own earnings which is different from others. T works in factory Y and earns the least. W and D do not work in factory Y and neither of them earns the maximum amount. B earns less than H and W. T does not work in the same factory in which M works. M earns more than D, but less than B.

39. Who earns the maximum amount ?

(a) H
(b) W
(c) D
(d) Data Inadequate

40. In which factory does B work ?

(a) X
(b) Y
(c) X and Y
(d) data Inadequate

41. Who earns less than M ?

(a) Only D
(b) Only T
(c) Only B
(d) Only D and T

42. A wheat merchant has four varieties of wheat – A, B, C, D with him. He mixed the entire quantity of the wheat of varieties A and B together. With this mixture, if he mixes the entire quantity of wheat of variety C, which costs ₹ 20/kg, the mixture so formed would cost ₹ 25/kg. Instead, if he mixes with it the entire quantity of wheat of variety D, which costs ₹ 36/kg, the mixture so formed would cost ₹ 31 per kg. If the entire quantity of wheat of variety D is thrice that of wheat of variety C, how much would the mixture of the entire quantity of wheat of all the four varieties cost ?

(a) 29.5/kg
(b) 28/kg
(c) 30.5/kg
(d) 26.5/kg

43. Akshay has a big drum for storing milk. The radius of the drum is 80 cm while its height is 1.5 metres. Initially, the drum is empty. He wants to fill up the drum up to 80% of its height by pouring milk from a bucket with radius 20 cm and height 30 cm. Every time he pours the milk in the drum, 10% of the milk is spilled out of the bucket and is wasted. Approximately how many buckets will he need to fill in the drum ?

(a) 74
(b) 73
(c) 71
(d) 69

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 39 ਤੋਂ 41 ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ : *ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :*

M, B, T, W, D ਅਤੇ H ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਜਣੇ ਫੈਕਟਰੀ X ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਤਿੰਨ ਫੈਕਟਰੀ Y ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਹੈ ਜੋ ਬਾਕੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। T, ਫੈਕਟਰੀ Y ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ। W ਅਤੇ D, ਫੈਕਟਰੀ Y ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਕਮਾਉਂਦਾ। B ਦੀ ਕਮਾਈ H ਅਤੇ W ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। T ਉਸ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿੱਥੇ M ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। M, D ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਰ B ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ।

39. ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਕੌਣ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ?

(a) H
(b) W
(c) D
(d) ਡੇਟਾ ਨਾਕਾਫ਼ੀ

40. B ਕਿਸ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ?

(a) X
(b) Y
(c) X ਅਤੇ Y
(d) ਡੇਟਾ ਨਾਕਾਫ਼ੀ

41. M ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੌਣ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ?

(a) ਸਿਰਫ਼ D
(b) ਸਿਰਫ਼ T
(c) ਸਿਰਫ਼ B
(d) ਸਿਰਫ਼ D ਅਤੇ T

42. ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਕੋਲ ਕਣਕ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ – A, B, C, D। ਉਸ ਨੇ A ਅਤੇ B ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਣਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮਿਸ਼ਰਣ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਉਹ C ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਣਕ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਕੀਮਤ 20 ਰੁਪਏ/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 25 ਰੁਪਏ/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚ D ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਣਕ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਤਰਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਕੀਮਤ 36 ਰੁਪਏ/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਹੈ, ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 31 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ D ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਣਕ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਤਰਾ C ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਣਕ ਨਾਲੋਂ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਚਾਰਾਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਕਣਕ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕਿੰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ?

(a) 29.5/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ
(b) 28/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ
(c) 30.5/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ
(d) 26.5/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ

43. ਅਕਸ਼ੈ ਕੋਲ ਦੁੱਧ ਪਾਉਣ ਲਈ ਵੱਡਾ ਢੋਲ ਹੈ। ਢੋਲ ਦਾ ਅਰਧ ਵਿਆਸ (radius) 80 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਉਚਾਈ 1.5 ਮੀਟਰ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਢੋਲ ਖਾਲੀ ਹੈ। ਅਕਸ਼ੈ 20 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਅਰਧ ਵਿਆਸ ਅਤੇ 30 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੀ ਉਚਾਈ ਵਾਲੀ ਬਾਲਟੀ ਰਾਹੀਂ ਦੁੱਧ ਪਾ ਕੇ ਇਸ ਢੋਲ ਨੂੰ 80% ਉਚਾਈ ਤੱਕ ਭਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਢੋਲ ਵਿੱਚ ਦੁੱਧ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ 10% ਦੁੱਧ ਬਾਲਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਡੁੱਲ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਢੋਲ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਦੁੱਧ ਭਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਕਿੰਨੀਆਂ ਬਾਲਟੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ ?

(a) 74
(b) 73
(c) 71
(d) 69

Directions (Question No. 44 and 45) :

The letters of the word MIDDLE are written on blank cards, one letter per card. The letters are shuffled and a toddler (who does not know the spelling of the word) is asked to place the letters one by one, on a straight line. The top and the bottom of each card are marked, and the toddler understands the same. The toddler places the letters on a straight line, in arbitrary order, with the top and bottom of each letter placed correctly.

Answer each question below, independent of the other questions. That is, in addition to the information given above, if additional information is given in a question, that additional information holds only for that question and not for the other questions in the section.

44. What is the total number of distinct ways in which the toddler can place the cards ?

(a) 6!
(b) 5!
(c) 6! / 2
(d) 6! – 4!

45. If one of the "Ds" is placed correctly, what is the total number of ways in which the toddler can place the other cards so that the word is spelt incorrectly ?

(a) 358
(b) 238
(c) 120
(d) 119

46. How many natural numbers having at most five digits have a sum of their digits as at most six ?

(a) 461
(b) 457
(c) 462
(d) 125

47. A plane travelled a certain distance at a uniform speed. Had the speed been 216 kmph more, the journey would have taken one hour less and had the speed been 108 kmph less, the journey would have taken one hour more. Find the distance travelled by the plane.

(a) 1024 km
(b) 1764 km
(c) 1508 km
(d) 1296 km

48. Of the total amount that Harish spent in a shopping mall, excluding taxes, he spent 40% on clothing, 20% on grocery items and 40% on computer accessories. If he paid 10% on clothing, 5% on grocery items and 15% on computer accessories as taxes, then the total tax that he paid was what percent of the total amount that he spent, excluding taxes ?

(a) 4.8%
(b) 11%
(c) 4.2%
(d) None of these

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸਨ ਨੰ. 44 ਅਤੇ 45) :

MIDDLE ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅੱਖਰ ਖਾਲੀ ਕਾਰਡਾਂ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ, ਪ੍ਰਤੀ ਕਾਰਡ ਇੱਕ ਅੱਖਰ। ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਅਦਲ-ਬਦਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੱਚੇ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸਪੈਲਿੰਗ ਨਹੀਂ ਪਤਾ) ਨੂੰ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ, ਸਿੱਧੀ ਰੇਖਾ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਕਾਰਡ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਅਤੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬੱਚਾ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਾ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀ ਰੇਖਾ 'ਤੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਹਰੇਕ ਅੱਖਰ ਦੇ ਉੱਪਰ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿਓ। ਹਰ ਸਵਾਲ, ਦੂਜੇ ਸਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ। ਯਾਨੀ, ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਾਧੂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਸਵਾਲ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਵਾਲਾਂ ਲਈ।

44. ਬੱਚਾ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕਾਰਡ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

(a) 6!
(b) 5!
(c) 6! / 2
(d) 6! – 4!

45. ਜੇਕਰ ਇੱਕ "D" ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਾ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਕਾਰਡ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸਪੈਲਿੰਗ ਗ਼ਲਤ ਹੋਣ ?

(a) 358
(b) 238
(c) 120
(d) 119

46. ਪੰਜ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਕ ਸੰਖਿਆਵਾਂ (Natural Numbers) ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਜੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਛੇ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?

(a) 461
(b) 457
(c) 462
(d) 125

47. ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਸਮਾਨ ਗਤੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦੂਰੀ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਗਤੀ 216 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਘੱਟ ਲੱਗਦਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਗਤੀ 108 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਵੱਧ ਲੱਗਦਾ। ਜਹਾਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੂਰੀ ਦੱਸੋ।

(a) 1024 ਕਿਲੋਮੀਟਰ
(b) 1764 ਕਿਲੋਮੀਟਰ
(c) 1508 ਕਿਲੋਮੀਟਰ
(d) 1296 ਕਿਲੋਮੀਟਰ

48. ਹਰੀਸ਼ ਨੇ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਮਾਲ ਵਿੱਚ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ, ਟੈਕਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, 40% ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ, 20% ਕਰਿਆਨੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ 40% ਕੰਪਿਊਟਰ ਉਪਕਰਣਾਂ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ 10%, ਕਰਿਆਨੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ 5% ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਉਪਕਰਣਾਂ 'ਤੇ 15% ਟੈਕਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਕੁੱਲ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਟੈਕਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀ ?

(a) 4.8%
(b) 11%
(c) 4.2%
(d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

49. If a = $\sqrt{0.25}$, b = 0.25 , c = $(0.25)^2$ and d = 0.05 then,

(a) $a<b<c<d$

(b) $b<c<d<a$

(c) $d<c<b<a$

(d) None of the above

Directions (Question No. 50-52) : *Study the table carefully and answer the questions given below.*

Details of applications received and candidates selected under different disciplines over the years

	Arts		Commerce		Science		Others	
	Recd.	Selected	Recd.	Selected	Recd.	Selected	Recd.	Selected
1991	2000	22	2200	24	3700	52	3300	27
1992	3160	20	2210	30	5100	70	3700	30
1993	3200	24	2790	30	6000	90	4000	40
1994	4000	30	3130	38	6300	110	4440	47
1995	5000	40	3200	48	7000	120	5010	50

50. In which year was the percentage of total candidates selected out of the total applications received the maximum ?

(a) 1994 (b) 1991 (c) 1993 (d) 1995

51. Under which discipline and in which year was the percentage of students selected out of the received applications the lowest ?

(a) Science, 1995

(b) Arts, 1992

(c) Others, 1994

(d) Arts, 1993

52. Under which discipline and in which year was the percentage increase in the applications received over the previous year maximum ?

(a) Arts, 1995

(b) Science, 1992

(c) Arts, 1994

(d) Arts, 1992

53. Sudha's grandfather was 8 times older to her 16 years ago. He would be 3 times of her age 8 years from now. Eight years ago, what was the ratio of Sudha's age to that of her grandfather ?

(a) 11 : 53 (b) 3 : 8 (c) 1 : 5 (d) 1 : 2

54. Out of the three given numbers, the first number is twice the second and thrice the third. If the average of the three numbers is 121, what is the difference between the first and the third number ?

(a) 144 (b) 77 (c) 99 (d) 132

49. ਜੇਕਰ $a = \sqrt{0.25}$, $b = 0.25$, $c = (0.25)^2$ ਅਤੇ $d = 0.05$ ਹਨ ਤਾਂ,

(a) $a<b<c<d$
(b) $b<c<d<a$
(c) $d<c<b<a$
(d) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 50-52) : *ਸਾਰਣੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿਓ।*

ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਅਧੀਨ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ

	ਆਰਟਸ		ਕਾਮਰਸ		ਸਾਇੰਸ		ਹੋਰ	
	ਪ੍ਰਾਪਤ	ਚੁਣੇ ਗਏ	ਪ੍ਰਾਪਤ	ਚੁਣੇ ਗਏ	ਪ੍ਰਾਪਤ	ਚੁਣੇ ਗਏ	ਪ੍ਰਾਪਤ	ਚੁਣੇ ਗਏ
1991	2000	22	2200	24	3700	52	3300	27
1992	3160	20	2210	30	5100	70	3700	30
1993	3200	24	2790	30	6000	90	4000	40
1994	4000	30	3130	38	6300	110	4440	47
1995	5000	40	3200	48	7000	120	5010	50

50. ਕਿਸ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ ?

(a) 1994
(b) 1991
(c) 1993
(d) 1995

51. ਕਿਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਕਿਸ ਸਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ ?

(a) ਸਾਇੰਸ, 1995
(b) ਆਰਟਸ, 1992
(c) ਹੋਰ, 1994
(d) ਆਰਟਸ, 1993

52. ਕਿਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਕਿਸ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਾਧਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ ?

(a) ਆਰਟਸ, 1995
(b) ਸਾਇੰਸ, 1992
(c) ਆਰਟਸ, 1994
(d) ਆਰਟਸ, 1992

53. ਸੁਧਾ ਦੇ ਦਾਦਾ ਜੀ 16 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਤੋਂ 8 ਗੁਣਾ ਵੱਡੇ ਸਨ। ਉਹ ਹੁਣ ਤੋਂ 8 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਦਾ 3 ਗੁਣਾ ਵੱਡੇ ਹੋਣਗੇ। ਅੱਠ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਸੁਧਾ ਦੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਸੀ ?

(a) 11 : 53
(b) 3 : 8
(c) 1 : 5
(d) 1 : 2

54. ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਿੰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਸੰਖਿਆ ਦੂਜੀ ਦਾ ਦੁੱਗਣਾ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਦਾ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤਿੰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਔਸਤ 121 ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਅੰਤਰ ਹੈ ?

(a) 144
(b) 77
(c) 99
(d) 132

55. $13.08 \times 24.98 + \sqrt{624} = ?$

(a) 380 (b) 320 (c) 350 (d) 375

56. $0.0005 \times 76 \times 103 + ? = 170\%$ of 29.98

(a) 12 (b) 16 (c) 18 (d) 15

57. If $\frac{W}{X} = \frac{6}{11}, \frac{Y}{Z} = \frac{16}{23}$ and $\frac{W}{Y} = \frac{9}{16}$, then what is the value of $\frac{X}{Y}$?

(a) $\frac{16}{11}$ (b) $\frac{33}{32}$ (c) $\frac{11}{16}$ (d) $\frac{32}{33}$

58. If $a^3 - b^3 = 91$ and $a - b = 1$, what is the value of (ab) ?

(a) 27 (b) 6 (c) 9 (d) 30

59. What number should be added to each of the numbers 94, 24, 100 and 26 so that resulting numbers are in proportion ?

(a) 10 (b) 11 (c) 9 (d) 8

Directions (Question No. 60-64) : *Study the following information to answer the questions given below :*

I. The ratio of population of males, females and children 10 years and above is 11 : 10 : 9 in state 'A'. Out of which 40% males or 8800 are literates, 20% children are illiterates while 30% females are literates.

II. The number of children below 10 years of age is 10% of the number of females. 5% of the population of state are below poverty line and 80% of these are literates.

60. What is the number of illiterate persons below the poverty line ?

(a) 2480 (b) 3100 (c) 620 (d) 1000

61. What is the total population of the state ?

(a) 60000 (b) 62000 (c) 42000 (d) 40000

62. What is the number of literate children of age 10 years and above ?

(a) 14400 (b) 14800 (c) 16200 (d) 12600

63. Total number of women is what percentage of the total population of the state ? (rounded off to two decimal places)

(a) 28.86 (b) 30.25 (c) 32.86 (d) 32.26

64. How many women are illiterate ?

(a) 20000 (b) 6000

(c) 14400 (d) None of these

55. $13.08 \times 24.98 + \sqrt{624} = ?$

(a) 380 (b) 320 (c) 350 (d) 375

56. $0.0005 \times 76 \times 103 + ? = 29.98$ ਦਾ 170%

(a) 12 (b) 16 (c) 18 (d) 15

57. ਜੇਕਰ $\frac{W}{X} = \frac{6}{11}, \frac{Y}{Z} = \frac{16}{23}$ ਅਤੇ $\frac{W}{Y} = \frac{9}{16}$, ਤਾਂ $\frac{X}{Y}$ ਦਾ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੈ ?

(a) $\frac{16}{11}$ (b) $\frac{33}{32}$ (c) $\frac{11}{16}$ (d) $\frac{32}{33}$

58. ਜੇਕਰ $a^3 - b^3 = 91$ ਅਤੇ $a - b = 1$ ਹੈ, ਤਾਂ (ab) ਦਾ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੈ ?

(a) 27 (b) 6 (c) 9 (d) 30

59. 94, 24, 100 ਅਤੇ 26 ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਸੰਖਿਆ ਜੋੜੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਸਮਾਨ ਅਨੁਪਾਤ (Proportion) ਵਿੱਚ ਹੋਣ ?

(a) 10 (b) 11 (c) 9 (d) 8

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 60-64) : *ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ :*

I. ਰਾਜ 'A' ਵਿੱਚ ਮਰਦਾਂ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ 10 ਸਾਲ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ 11 : 10 : 9 ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 40% ਮਰਦ ਜਾਂ 8800 ਮਰਦ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਹਨ, 20% ਬੱਚੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ 30% ਔਰਤਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ-ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ।

II. 10 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ 10% ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ 5% ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 80% ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਹਨ।

60. ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ?

(a) 2480 (b) 3100 (c) 620 (d) 1000

61. ਰਾਜ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ?

(a) 60000 (b) 62000 (c) 42000 (d) 40000

62. 10 ਸਾਲ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ?

(a) 14400 (b) 14800 (c) 16200 (d) 12600

63. ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਰਾਜ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੈ ? (ਦੋ ਦਸ਼ਮਲਵ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ)

(a) 28.86 (b) 30.25 (c) 32.86 (d) 32.26

64. ਕਿੰਨੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹਨ ?

(a) 20000 (b) 6000

(c) 14400 (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

Read the following passage and answer Question Numbers 65 and 66 with reference to the passage by choosing the most appropriate option :

After a traumatic experience, it's normal to feel frightened, sad, anxious, and disconnected. But if the upset doesn't fade, you may be suffering from post-traumatic stress disorder (PTSD). PTSD can develop following any event that makes you fear for your safety. Any event, or series of events, that overwhelms you with feelings of hopelessness and helplessness and leaves you emotionally shattered, can trigger PTSD – especially if the event feels unpredictable and uncontrollable. PTSD can affect people who personally experience the traumatic event, those who witness the event, or those who pick up the pieces afterwards, such as emergency workers and law enforcement officers. PTSD can also result from surgery performed on children too young to fully understand what's happening to them.

Whatever the cause for your PTSD, with treatment and support, one can learn to manage your symptoms, reduce painful memories, and move past the trauma. Following a traumatic event, almost everyone experiences at least some of the symptoms of PTSD. A normal response to trauma becomes PTSD when you get stuck. After a traumatic experience, the mind and the body are in shock. But as you make sense of what happened and process your emotions, you start to come out of it. With PTSD, however, you remain in psychological shock. Your memory of what happened and your feelings about it are disconnected. In order to move on, it's important to face and feel your memories and emotions.

Recovery from PTSD is a gradual, ongoing process. Healing doesn't happen overnight, nor do the memories of the trauma ever disappear completely. This can make life seem difficult at times. PTSD can make you feel disconnected from others. You may be tempted to withdraw from social activities and your loved ones. But it's important to stay connected to life and the people who care about you.

If you suspect that you or a loved one has post-traumatic stress disorder, it's important to seek help right away. The sooner PTSD is treated, the easier it is to overcome. This process is much easier with the guidance and support of an experienced therapist or doctor. Treatment for PTSD can relieve symptoms by helping you deal with the trauma you've experienced. When looking for a therapist, seek out mental health professionals who specialize in the treatment of trauma and PTSD. Beyond credentials and experience, it's important to find a PTSD therapist who makes you feel comfortable and safe. Trust your gut; if a therapist doesn't feel right, look for someone else. For therapy to work, you need to feel comfortable and understood.

65. Which of the following statements is true ?

(a) It is advisable to seek medical support for the treatment of PTSD.

(b) It is necessary to withdraw from social activities and your loved ones while one is undergoing PTSD.

(c) PTSD is an incurable health condition with no treatment.

(d) PTSD is a mental condition with no treatment other than distancing from life and the people who care about you.

66. Which of the following statements is ***not*** directly implied from the passage ?

(a) Any event, or series of events, that overwhelms you with feelings of hopelessness and helplessness and leaves you emotionally shattered, can trigger PTSD.

(b) PTSD can affect people who personally experience the traumatic event, those who witness the event, or those who pick up the pieces afterwards.

(c) Whatever the cause for PTSD, with treatment and support, one can learn to manage the symptoms and move past the trauma.

(d) PTSD is a side-effect of any emergency surgery performed on children too young to fully understand what's happening to them.

67. Which of the choices is CLOSEST in meaning to the word "PREPOSTEROUS" ?

(a) sensible
(b) ludicrous
(c) practical
(d) rational

The following sentence (Q. No. 68) *has one word missing. Fill in the blank with the most appropriate option :*

68. I took a blanket outside, rolled myself _________ it and slept there.

(a) down with
(b) up in
(c) up with
(d) down about

Replace the underlined portion in the following sentence (Q. No. 69) with the most appropriate option to make it grammatically correct. If the sentence is correct as it stands, mark '(d)' as the answer.

69. It was of utmost importance to re-build the organization after the felony is discover.

(a) was discovered
(b) will be discovered
(c) is discovered
(d) No correction needed

70. Choose the grammatically correct sentence.

(a) The board of trustees consisted older people.

(b) Older people comprised the board of trustees.

(c) The board of trustees comprised of older people.

(d) The board of trustees comprised older people.

Directions (Question No. 71 and 72) : *Carefully read the passage given below and answer the following questions.*

By the year 2050, 80% of the Earth's population will live in urban centres. Applying the most conservative estimates to current demographic trends, the human population will increase by about three billion people by then. An estimated 10 hectares of new land (about 20% larger than Brazil) will be needed to grow enough food to feed them, if traditional farming methods continue as they are practised today. At present, throughout the world, over 80% of the land that is suitable for raising crops is in use. Historically, some 15% of that has been laid waste by poor management practices. What can be done to ensure enough food for the world's population to live on ?

The concept of indoor farming is not new, since hothouse production of tomatoes and other produce has been in vogue for some time. What is new is the urgent need to scale up this technology to accommodate another three billion people. Many believe an entirely new approach to indoor farming is required, employing cutting-edge technologies. One such proposal is for the 'Vertical Farm'. The concept is of multi-storey buildings in which food crops are grown in environmentally controlled conditions. Situated in the heart of urban centres, they would drastically reduce the amount of transportation required to bring food to consumers. Vertical farms would need to be efficient, cheap to construct and safe to operate. If successfully implemented, proponents claim, vertical farms offer the promise of urban renewal, sustainable production of a safe and varied food supply (through year-round production of all crops), and the eventual repair of ecosystems that have been sacrificed for horizontal farming.

It took humans 10,000 years to learn how to grow most of the crops we now take for granted. Along the way, we despoiled most of the land we worked, often turning verdant, natural ecozones into semi-arid deserts. Within that same time frame, we evolved into an urban species, in which 60% of the human population now lives vertically in cities. This means that, for the majority, we humans have shelter from the elements, yet we subject our food-bearing plants to the rigours of the great outdoors and can do no more than hope for a good weather year. However, more often than not now, due to a rapidly changing climate, that is not what happens. Massive floods, long droughts, hurricanes and severe monsoons take their toll each year, destroying millions of tons of valuable crops.

71. Which of the following statements may ***not*** be concluded from the passage ?

(a) Climate change has made the future of agriculture uncertain.

(b) Vertical farming is a sustainable option for the future of agriculture.

(c) Vertical farming has no negative implications on agriculture.

(d) Reduction of transportation costs is one of the main reasons why we should adopt vertical farming.

72. Which of the following statements may be concluded from the passage ?

(a) There is an impending food crisis owing to rapid population growth.

(b) Urban centres of the future will be farmlands.

(c) We will take 10000 years to learn and master vertical farming.

(d) All of the above

ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਕਾਵਿ-ਟੋਟੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ 73 ਅਤੇ 74 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ।

ਉਸਨੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ
ਫਲਦਾਰ ਪੇੜ ਲਗਾਇਆ
ਫਲਾਂ ਦੀ ਆਸ ਵਿੱਚ
ਪਾਲਦਾ ਰਿਹਾ ਉਸਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ
ਤਿਲ ਤਿਲ ਵਧਦਾ ਵੇਖ ਕੇ
ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ
ਤਾਰੇ ਉਤਰ ਆਉਂਦੇ।
ਦਰਖ਼ਤ ਦੇ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ
ਗਿਣਦਾ ਰਿਹਾ ਉਸਦੇ ਪੱਤੇ
ਪਲੋਸਦਾ ਰਿਹਾ ਸ਼ਾਖਾ
ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਲੋਰੀਆਂ।
ਕਈ ਵਾਰੀ ਉਹ
ਉਸਦੀ ਛਾਂ ਮਿਣਦਾ
ਤੇ ਸੋਚ ਨਿਆਣੀ ਅਜੇ ਬੈਠਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ
ਉਹ ਉਸਦੀ ਵਧਦੀ ਛਾਂ ਉਡੀਕਦਾ
ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਔਸੀਆਂ
ਕਿਸੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ।
ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਰੁੱਖ ਗੱਭਰੂ ਹੋ ਗਿਆ।
ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ
ਕਿ ਨਾ ਉਸਨੂੰ ਛਾਂ ਨਸੀਬ ਹੋਵੇਗੀ
ਨਾ ਫਲ
ਉਸਨੂੰ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਸਿਪਾਹੀ
ਮਾਰ ਕੇ ਟੰਗ ਦੇਣਗੇ
ਇਸਦੀ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਖ 'ਤੇ।

73. ਇਸ ਕਾਵਿ-ਟੋਟੇ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸੁਰ ਹੈ :

(a) ਜੀਵਨ ਆਸ ਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤ
(b) ਜੀਵਨ ਆਸ ਤੇ ਬੌਧਿਕਤਾ
(c) ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ
(d) ਉਡੀਕ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ

74. 'ਤਾਰੇ ਉਤਰਨਾ' ਕਿਸ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ?

(a) ਮਿਹਨਤ ਸਫ਼ਲ ਹੋਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ
(b) ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ
(c) ਬਚਪਨੇ ਦਾ
(d) ਇਜ਼ਰਾਇਲ-ਫ਼ਲਸਤੀਨ ਜੰਗ ਦਾ

ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ 75 ਅਤੇ 76 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ ।

ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਰਿਜ਼ਕ ਦੇ
ਆਇਆ ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ
ਚੱਲ ਕੇ ਦੂਰ ਬਿਹਾਰ ਤੋਂ
ਗੱਡੀ ਬੈਠ ਸਿਆਲਦਾ
ਨਾਲ ਬਥੇਰੇ ਹੋਰ
ਰਾਮਕਲੀ ਵੀ ਨਾਲ ਸੀ
ਸੁਘੜ ਲੁਗਾਈ ਓਸ ਦੀ
ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ
ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਬਾੜੇਵਾਲ ਵਿੱਚ
ਜੜ੍ਹ ਲੱਗੀ ਤੇ ਪੁੰਗਰੀ
ਰਾਮਕਲੀ ਦੀ ਕੁੱਖ 'ਚੋਂ
ਜਨਮੀ ਬੇਟੀ ਓਸ ਦੀ
ਨਾਂ ਧਰਿਆ ਸੀ ਮਾਧੁਰੀ
ਕੱਲ੍ਹ ਮੈਂ ਦੇਖੀ ਮਾਧੁਰੀ
ਓਸੇ ਪਿੰਡ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ
ਗੁੱਤਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰਿਬਨ ਵਿੱਚ
ਸੁਹਣੀ ਪੱਟੀ ਪੋਚ ਕੇ
ਊੜਾ ਐੜਾ ਲਿਖ ਰਹੀ
ਊੜਾ ਐੜਾ ਲਿਖ ਰਹੀ
ਬੇਟੀ ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਦੀ
ਕਿੰਨਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਸਾਕ ਹੈ
ਅੱਖਰਾਂ ਤੇ ਰਿਜ਼ਕ ਦਾ
ਏਸੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲਾਡਲੇ
ਪੋਤੇ ਅੱਛਰ ਸਿੰਘ ਦੇ
ਆਪਣੇ ਪਿਓ ਦੀ ਕਾਰ ਵਿੱਚ
ਬਹਿ ਲੁਧਿਆਣੇ ਆਂਵਦੇ
ਕੋਨਵੈਂਟ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ
ਏ.ਬੀ.ਸੀ.ਡੀ. ਸਿੱਖਦੇ
ਏ.ਬੀ.ਸੀ.ਡੀ. ਸਿੱਖਦੇ
ਪੋਤੇ ਅੱਛਰ ਸਿੰਘ ਦੇ
ਕਿੰਨਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਸਾਕ ਹੈ
ਅੱਖਰ ਅਤੇ ਅਕਾਂਖਿਆ
ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਰਿਜ਼ਕ ਦੇ
ਆਇਆ ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ

75. ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਲੱਛਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ?

(a) ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਅਵੇਸਲਾਪਨ
(b) ਪਰਵਾਸੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ
(c) ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰੇਮ
(d) ਅਮੀਰੀ

76. ਕਵੀ ਮੁਤਾਬਕ ਮਨੁੱਖ ਹਿਜਰਤ ਕਿਉਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ?

(a) ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ
(b) ਰਿਜ਼ਕ ਖਾਤਰ
(c) ਘੁੰਮਣ ਫਿਰਨ ਲਈ
(d) ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰੋਹਬ ਜਮਾਉਣ ਲਈ

77. ਨਾਟਕੀ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਦਾ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ :

(a) ਸੁਰਿੰਦਰ- ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਮੇਰਾ ਸਾਈਕਲ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ।
(b) ਸੁਰਿੰਦਰ- ਮਾਸਟਰ ਜੀ, ਮੇਰਾ ਸਾਈਕਲ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ।
(c) ਸੁਰਿੰਦਰ: ਮਾਸਟਰ ਜੀ, ਮੇਰਾ ਸਾਈਕਲ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ।
(d) ਸੁਰਿੰਦਰ, ਮਾਸਟਰ ਜੀ: ਮੇਰਾ ਸਾਈਕਲ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ !

78. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜਾਂ ਵਾਲਾ ਵਿਕਲਪ ਹੈ :

(a) ਬੋਹਕਰ-ਸੰਭਲਨਾ-ਸ਼ਾਬਦਿਕ
(b) ਸੁਨਹਿਰੀ-ਭਿਖਾਰਣ-ਵਣਿਜ
(c) ਸੰਯਮ-ਬਾਰੀਕ-ਨਜਾਇਜ਼
(d) ਨਜਾਇਜ਼-ਅਭਿਆਸ-ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ

79. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁ-ਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਹੈ :

(a) ਡੱਕਾ-ਕੱਖ-ਰੋਕ-ਬੰਨ੍ਹ
(b) ਜਾਇਦਾਦ-ਆਰਥਿਕਤਾ-ਜ਼ਮੀਨ-ਪੂੰਜੀ
(c) ਪੱਟੀ-ਲੀਰ-ਕੱਪੜਾ-ਸਲਾਹ
(d) ਕੋਟ-ਕਿਲ੍ਹਾ-ਸ਼ਹਿਰ-ਪਿੰਡ

80. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਇਨਸਾਨ ਕੰਮ ਦਾ ਸਹੀ ਮੌਕਾ ਗੁਆ ਕੇ ਭਟਕਦਾ ਫਿਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਕਿਸ ਅਖਾਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ?

(a) ਕਾਹਲੀ ਦੀ ਘਾਣੀ, ਅੱਧਾ ਤੇਲ ਤੇ ਅੱਧਾ ਪਾਣੀ
(b) ਕੋਠਾ ਉਸਰਿਆ ਤਖਾਣ ਵਿਸਰਿਆ
(c) ਕੀ ਪਿੱਦੀ ਤੇ ਕੀ ਪਿੱਦੀ ਦਾ ਸ਼ੋਰਬਾ
(d) ਤਾਲੋਂ ਘੁੱਥੀ ਡੂਮਣੀ ਬੋਲੇ ਤਾਲ ਬੇਤਾਲ

SPACE FOR ROUGH WORK

SPACE FOR ROUGH WORK

2025
PAPER-2
(Civil Services Aptitude Test)

ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੇਰਵੇ ਨੂੰ ਭਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ ।

ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ : **80** ਕੁੱਲ ਸਮਾਂ : **2** ਘੰਟੇ

ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ______________________________

ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ______________________________

ਜਨਮ ਮਿਤੀ ☐☐ ☐☐ ☐☐☐☐
ਦਿਨ ਮਹੀਨਾ ਸਾਲ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬੁੱਕਲੈਟ ਸੈੱਟ
B

ਓ.ਐਮ.ਆਰ. ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਨੰਬਰ ______________________________

ਰੋਲ ਨੰ. ________________

ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹਸਤਾਖ਼ਰ
(**ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰੋ**)

ਹਦਾਇਤਾਂ

1.	ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਸ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈਟ) ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਇਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਟੀਕਲ ਮਾਰਕ ਰੀਡਰ (OMR) ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਕਸੇ 1 ਤੋਂ 9 ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗ਼ਲਤੀ ਦੇ, ਢੁਕਵੇਂ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਏਨਕੋਡ ਕਰੇ ਅਤੇ ਭਰੇ। ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
2.	ਜਦੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁਸਤਕ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ **32** ਪੰਨੇ ਹਨ, ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਛਾਪੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਖਾਲੀ ਜਾਂ ਫਟੇ ਹੋਏ ਪੰਨੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਲਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੈੱਟ ਨਾਲ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
3.	ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਲੜੀ ਨੰਬਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਸੰਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਰਿਕਾਰਡ (ਹਾਜ਼ਰੀ ਸ਼ੀਟ ਸਮੇਤ) ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।
4.	ਇਸ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਅਤੇ OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਲਮਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ***ਸਿਰਫ਼ ਨੀਲੇ ਜਾਂ ਕਾਲੇ ਬਾਲ ਪੁਆਇੰਟ ਪੈੱਨ*** ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਸਿਆਹੀ ਵਾਲੇ ਪੈੱਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੈੱਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।
5.	ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਖ਼ਾਸ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਟੈਸਟ ਬੁੱਕਲੈਟ 'ਤੇ ਹੋਰ ***ਕੁੱਝ ਨਾ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ***। ਰੱਫ਼ ਕੰਮ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਬੁੱਕਲੈਟ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।
6.	ਹਰੇਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ 80 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ 120 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ, ਕੇਵਲ ਕੁੱਝ ਖ਼ਾਸ ਦਿਵਿਆਂਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ 40 ਮਿੰਟ ਵਾਧੂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।
7.	ਇਹ ਪ੍ਰੀਖਿਆ 200 ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2.5 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਈ ਚਾਰ ਵਿਕਲਪ ਹਨ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਉੱਤਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ।
8.	ਸਵਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਛਾਪੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹਨ। **ਅਨੁਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਬਿਧਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।**
9.	ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਗ਼ਲਤ ਜਵਾਬ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ **ਕੋਈ ਅੰਕ ਨਹੀਂ ਕੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ**।
10.	ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਗ਼ਲਤ ਉੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਸਹੀ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਉੱਤਰ ਲਈ ਕੋਈ ਅੰਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।
11.	ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ/ਮੈਨੂਅਲ ਕੈਲਕੁਲੇਟਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ।
12.	ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ **OMR ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ** ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ OMR ਸ਼ੀਟ ਨਾਲ ਦੋ ਕਾਰਬਨ ਕਾਪੀਆਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।
13.	ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਜਵਾਬ ਭਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤੁਹਾਨੂੰ ***OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਛੇਦ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪਾੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।*** ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਅਤੇ **ਪਹਿਲੀ ਕਾਰਬਨ ਕਾਪੀ ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ** ਸੌਂਪ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁਸਤਕ ਅਤੇ OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਦੀ **ਦੂਜੀ ਕਾਰਬਨ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ** ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ।

ਨੋਟ : ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਇਸ ਪੁਸਤਿਕਾ ਦੇ ਮੁਖ ਕਵਰ ਦੇ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ।

Question Booklet No.

2025
PAPER-2
(Civil Services Aptitude Test)

READ INSTRUCTIONS BEFORE FILLING ANY DETAILS OR ATTEMPTING TO ANSWER THE QUESTIONS

Total Questions : **80** Time Allowed : **2** Hours

Candidate's Name ____________________

Father's Name ____________________

Date of Birth DATE MONTH YEAR

OMR Response Sheet No. ____________________

Roll No. ________________

Candidate's Signature

(Please sign in the box)

Question Booklet Set

C

INSTRUCTIONS

1.	The candidate shall NOT open this booklet till told to do so by the Invigilation Staff. In the meantime, it is the candidate's responsibility to encode and fill the relevant boxes 1 to 9 of the Optical Mark Reader (OMR) response sheet, carefully, and without any omission or discrepancy, at the appropriate places. ANY OMISSION/DISCREPANCY WILL RENDER THE OMR RESPONSE SHEET LIABLE FOR REJECTION.
2.	The candidate, when allowed to open the question booklet, MUST FIRST CHECK THOROUGHLY to confirm that it has **32** pages, printed clearly and there are no blank or torn pages. In case of any such error, the candidate should IMMEDIATELY report to the Invigilation Staff and get the booklet replaced with the SAME SET as given earlier.
3.	In case of any replacement of the Question booklet, the Invigilation Staff must make necessary corrections in their record (including attendance sheet) regarding the change in the serial no. of Question booklet.
4.	Use only ***blue or black ball point pen*** to fill the relevant columns on this page as well as in the OMR Response Sheet. Use of Ink pen or any other pen is not allowed.
5.	You must fill credentials/information in specific space allotted above in CAPITAL letters. ***DO NOT*** write anything else on the Test Booklet. Space for rough work is provided at the end of the Booklet.
6.	Each candidate is required to attempt 80 questions in 120 minutes, except for certain Persons with Disabilities candidates, who would be given 40 minutes extra.
7.	This paper consists of 200 Marks. Each question carries 2.5 marks. There are four options for each question and the candidate has to mark the MOST APPROPRIATE ANSWER on the OMR Response Sheet.
8.	The questions are printed in English and Punjabi. Questions in Punjabi are a translation of the English questions. **IN CASE OF ANY AMBIGUITY IN TRANSLATION, THE ENGLISH VERSION WILL BE DEEMED AUTHENTIC AND FINAL.**
9.	There is ***no negative marking*** for questions wrongly answered or questions not attempted by the candidate.
10.	If a candidate gives more than one answer, it will be treated as a wrong answer even if one of the given answers is correct. No marks will be awarded for such an answer.
11.	Use of Electronic/Manual Calculator is prohibited.
12.	The candidate **MUST READ INSTRUCTIONS BEHIND THE OMR SHEET** before answering the questions and check that two carbon copies attached to the OMR sheet are intact.
13.	After filling in all your responses you must ***carefully tear the perforated part*** of the OMR Response Sheet. When the examination has concluded, you should hand over the OMR Response Sheet and the **first carbon copy to the invigilator**. You are permitted to take this Test Booklet as well as the **second carbon copy of OMR Response Sheet with you**.

Note : Punjabi version of the instructions is printed on the back cover of this Booklet.

Directions (Question No. 1 and 2) : *Study the following information to answer the questions given below :*

Guest lectures on five subjects viz., Economics, History, Statistics, English and Mathematics have to be arranged in a week from Monday to Friday. Only one lecture can be arranged on each day. Economics cannot be scheduled on Tuesday. Guest faculty for History is available only on Tuesday. Mathematics lecture has to be scheduled immediately after the day of Economics lecture. English lecture has to be scheduled immediately before the day of Economics lecture.

1. Which lecture is scheduled on Monday ?

(a) History (b) Economics (c) Mathematics (d) Statistics

2. Which lecture is scheduled between Statistics and English ?

(a) Economics (b) History

(c) Mathematics (d) No Lecture

3. A man divides his property, so that his son's share to his wife's and wife's shares to his daughter's are both as in the ratio 3 : 1. If the daughter gets ₹ 10,000 less than the son, the value (in ₹) of the whole property is :

(a) ₹ 16,250 (b) ₹ 16,000

(c) ₹ 18,250 (d) ₹ 17,000

4. Four numbers are in the ratio 1 : 2 : 3 : 4. Their sum is 16. The sum of the first and fourth number is equal to :

(a) 5 (b) 8

(c) 10 (d) 80

5. The daily wages of A and B respectively are ₹ 3.50 and ₹ 2.50. When A finishes a certain work, he gets a total wage of ₹ 63. When B does the same work, he gets a total wage of ₹ 75. If both of them do it together, what is the cost of the work ?

(a) ₹ 67.50 (b) ₹ 27.50 (c) ₹ 60.50 (d) ₹ 70.50

6. A, B and C did certain investments and the ratio of the durations of their investments is 3 : 2 : 7 respectively. Ratio of the profits of A, B and C is 4 : 3 : 14 respectively. What is the ratio of the investments of A, B and C ?

(a) 1 : 3 : 4 (b) 7 : 9 : 11 (c) 8 : 9 : 12 (d) 2 : 3 : 11

7. Working alone A can do a task in 27 hours and B can do the same in 54 hours. Find C's share (in ₹) if A, B and C get paid ₹ 4,320 for completing a task in 12 hours on which they worked together.

(a) 1,440 (b) 960 (c) 1,920 (d) 1,280

***ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਅਤੇ 2)** : ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ ।*

ਸੋਮਵਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਤੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ, ਇਤਿਹਾਸ, ਅੰਕੜਾ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਗਣਿਤ 'ਤੇ ਗੈਸਟ ਲੈਕਚਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ । ਹਰ ਦਿਨ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਲੈਕਚਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਲੈਕਚਰ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਇਤਿਹਾਸ ਲਈ ਗੈਸਟ ਲੈਕਚਰਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ । ਗਣਿਤ ਦਾ ਲੈਕਚਰ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਲੈਕਚਰ ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲੈਕਚਰ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਲੈਕਚਰ ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

1. ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਲੈਕਚਰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ?

(a) ਇਤਿਹਾਸ (b) ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ (c) ਗਣਿਤ (d) ਅੰਕੜਾ

2. ਅੰਕੜਾ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਹੜਾ ਲੈਕਚਰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ?

(a) ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ (b) ਇਤਿਹਾਸ
(c) ਗਣਿਤ (d) ਕੋਈ ਲੈਕਚਰ ਨਹੀਂ

3. ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਅਨੁਪਾਤ ਪਤਨੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਅਨੁਪਾਤ ਧੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ, ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ 3 : 1 ਹੋਵੇ । ਜੇਕਰ ਧੀ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲੋਂ 10,000 ਰੁਪਏ ਘੱਟ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮੁੱਲ (ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ) ਹੈ :

(a) 16,250 ਰੁਪਏ (b) 16,000 ਰੁਪਏ
(c) 18,250 ਰੁਪਏ (d) 17,000 ਰੁਪਏ

4. ਚਾਰ ਸੰਖਿਆਵਾਂ 1 : 2 : 3 : 4 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਹਨ । ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਜੋੜ 16 ਹੈ । ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਸੰਖਿਆ ਦਾ ਜੋੜ ਹੈ :

(a) 5 (b) 8
(c) 10 (d) 80

5. A ਅਤੇ B ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 3.50 ਰੁਪਏ ਅਤੇ 2.50 ਰੁਪਏ ਹੈ । ਜਦੋਂ A ਇੱਕ ਖ਼ਾਸ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕੁੱਲ 63 ਰੁਪਏ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ । ਜਦੋਂ B ਉਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕੁੱਲ 75 ਰੁਪਏ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੰਮ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕੀ ਹੈ ?

(a) 67.50 ਰੁਪਏ (b) 27.50 ਰੁਪਏ (c) 60.50 ਰੁਪਏ (d) 70.50 ਰੁਪਏ

6. A, B ਅਤੇ C ਨੇ ਕੁਝ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 3 : 2 : 7 ਹੈ । A, B ਅਤੇ C ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 4 : 3 : 14 ਹੈ । A, B ਅਤੇ C ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੈ ?

(a) 1 : 3 : 4 (b) 7 : 9 : 11 (c) 8 : 9 : 12 (d) 2 : 3 : 11

7. A ਇਕੱਲਾ ਇੱਕ ਕੰਮ ਨੂੰ 27 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ B ਉਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ 54 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ 12 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ A, B ਅਤੇ C ਨੂੰ 4,320 ਰੁਪਏ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ C ਦਾ ਹਿੱਸਾ (ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ) ਕੀ ਹੋਏਗਾ ?

(a) 1,440 (b) 960 (c) 1,920 (d) 1,280

8. Two men and 7 women can complete a work in 28 days, whereas 6 men and 16 women can do the same work in 11 days. In how many days will 5 men and 4 women, working together, complete the same work ?

(a) 20 (b) 18 (c) 14 (d) 22

9. Four children are sitting in a row. A is occupying the seat next to B but not next to C. If C is not sitting next to D, who is/are occupying seat/seats adjacent to D ?

(a) B (b) A

(c) B and A (d) Impossible to tell

10. P = (40% of A) + (65% of B) and Q = (50% of A) + (50% of B), where A is greater than B.

In this context, which of the following statements is correct ?

(a) P is greater than Q

(b) Q is greater than P

(c) P is equal to Q

(d) None of the above can be concluded with certainty

11. A person stood alone in a desert on a dark night and wanted to reach his village which was situated 5 km east of the point where he was standing. He had no instruments to find the direction but he located the polestar. The most convenient way now to reach his village is to walk in the :

(a) direction facing the polestar

(b) direction opposite to the polestar

(c) direction keeping the polestar to his left

(d) direction keeping the polestar to his right

12. Six boys A, B, C, D, E and F play a game of cards. Each has a pack of 10 cards. F borrows 2 cards from A and gives away 5 to C who in turn gives 3 to B while B gives 6 to D who passes 1 to E. Then the number of cards possessed by D and E is equal to the number of cards possessed by :

(a) A, B and C (b) B, C and F (c) A, B and F (d) A, C and F

13. If second and fourth Saturdays and all the Sundays are taken as only holidays for an office, what would be the minimum number of possible working days of any month of any year ?

(a) 23 (b) 22 (c) 21 (d) 20

14. In a certain code, '256' means 'red colour chalk', '589' means 'green colour flower' and '254' means 'white colour chalk'. The digit in the code that indicates 'white' is :

(a) 2 (b) 4 (c) 5 (d) 8

8. ਦੋ ਆਦਮੀ ਅਤੇ 7 ਔਰਤਾਂ ਇੱਕ ਕੰਮ 28 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ 6 ਆਦਮੀ ਅਤੇ 16 ਔਰਤਾਂ ਉਹੀ ਕੰਮ 11 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। 5 ਆਦਮੀ ਅਤੇ 4 ਔਰਤਾਂ, ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਹੀ ਕੰਮ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰਨਗੇ ?

(a) 20 (b) 18 (c) 14 (d) 22

9. ਚਾਰ ਬੱਚੇ ਇੱਕ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਹਨ। A, B ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੈ ਪਰ C ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ C, D ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਤਾਂ D ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਸੀਟ/ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਕੌਣ ਬੈਠਾ ਹੈ/ਬੈਠੇ ਹਨ ?

(a) B
(b) A
(c) B ਅਤੇ A
(d) ਦੱਸਣਾ ਅਸੰਭਵ

10. P = (A ਦਾ 40%) + (B ਦਾ 65%) ਅਤੇ Q = (A ਦਾ 50%)+ (B ਦਾ 50%), ਜਿੱਥੇ A, B ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਸਹੀ ਹੈ ?

(a) P, Q ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ
(b) Q, P ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ
(c) P, Q ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ
(d) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਨਾਲ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ

11. ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨੇਰੀ ਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਮਾਰੂਥਲ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲਾ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ 5 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਦਿਸ਼ਾ ਲੱਭਣ ਲਈ ਕੋਈ ਯੰਤਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਧਰੂਤਾਰੇ ਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੌਖਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ :

(a) ਧਰੂਤਾਰੇ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਤੁਰਨਾ
(b) ਧਰੂਤਾਰੇ ਦੇ ਉਲਟ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਤੁਰਨਾ
(c) ਧਰੂਤਾਰੇ ਨੂੰ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਤੁਰਨਾ
(d) ਧਰੂਤਾਰੇ ਨੂੰ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਤੁਰਨਾ

12. ਛੇ ਮੁੰਡੇ A, B, C, D, E ਅਤੇ F ਤਾਸ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਖੇਡ ਖੇਡਦੇ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਕੋਲ 10 ਤਾਸ਼ ਦੇ ਪੱਤੇ ਹਨ। F, A ਤੋਂ 2 ਪੱਤੇ ਉਧਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ C ਨੂੰ 5 ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ B ਨੂੰ 3 ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ B, D ਨੂੰ 6 ਪੱਤੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ 1 ਪੱਤਾ ਅਗਾਂਹ E ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ D ਅਤੇ E ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਹੇਠ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹਨਾਂ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਏਗੀ ?

(a) A, B ਅਤੇ C (b) B, C ਅਤੇ F (c) A, B ਅਤੇ F (d) A, C ਅਤੇ F

13. ਜੇਕਰ ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਸਮੇਤ ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਹੀ, ਕਿਸੇ ਦਫ਼ਤਰ ਲਈ ਛੁੱਟੀਆਂ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਕੰਮਕਾਜੀ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ?

(a) 23 (b) 22 (c) 21 (d) 20

14. ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਕੋਡ ਵਿੱਚ, '256' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਲਾਲ ਰੰਗ-ਦਾ ਚਾਕ', '589' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਹਰੇ ਰੰਗ-ਦਾ ਫੁੱਲ' ਅਤੇ '254' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ-ਦਾ ਚਾਕ'। ਕੋਡ ਵਿੱਚ 'ਚਿੱਟੇ' ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਅੰਕ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ?

(a) 2 (b) 4 (c) 5 (d) 8

Directions for Question No. 15 to 17 : *Study the following information to answer the questions given below :*

A, B, C, D, E, F and G are Lecturers from different cities Hyderabad, Delhi, Shillong, Kanpur, Chennai, Mumbai and Srinagar, (not necessarily in the same order) who participated in a conference. Each one of them is specialized in a different subject, viz., Economics, Commerce, History, Sociology, Geography, Mathematics and Statistics (not necessarily in the same order). Further,

I. Lecturer from Kanpur is specialized in Geography.

II. Lecturer D is from Shillong.

III. Lecturer C from Delhi is specialized in Sociology.

IV. Lecturer B is specialized in neither History nor Mathematics.

V. Lecturer A who is specialized in Economics does not belong to Hyderabad.

VI. Lecturer F who is specialized in Commerce belongs to Srinagar.

VII. Lecturer G who is specialized in Statistics belongs to Chennai.

15. Who is specialized in Geography ?

(a) B

(b) C

(c) E

(d) Cannot be determined as data are inadequate

16. From which city Lecturer specialized in Economics belongs ?

(a) Hyderabad

(b) Mumbai

(c) Neither Hyderabad nor Mumbai

(d) Cannot be determined

17. Who belongs to Hyderabad ?

(a) B

(b) E

(c) Neither B nor E

(d) Cannot be determined

18. In a school, there are five teachers A, B, C, D and E, A and B teach Hindi and English. C and B English and Geography. D and A teach Mathematics and Hindi. E and B teach History and French. Who teaches maximum number of subjects ?

(a) A

(b) B

(c) D

(d) E

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 15 ਤੋਂ 17 ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ : *ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ।*

A, B, C, D, E, F ਅਤੇ G ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ, ਦਿੱਲੀ, ਸ਼ਿਲਾਂਗ, ਕਾਨਪੁਰ, ਚੇਨਈ, ਮੁੰਬਈ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਵਿੱਚ ਲੈਕਚਰਾਰ ਹਨ, (ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਮਾਹਰ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਵਣਜ, ਇਤਿਹਾਸ, ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਭੂਗੋਲ, ਗਣਿਤ ਅਤੇ ਅੰਕੜਾ (ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ)। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ,

I. ਕਾਨਪੁਰ ਦਾ ਲੈਕਚਰਾਰ, ਭੂਗੋਲ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹੈ।

II. ਲੈਕਚਰਾਰ D ਸ਼ਿਲਾਂਗ ਤੋਂ ਹੈ।

III. ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਲੈਕਚਰਾਰ C ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹੈ।

IV. ਲੈਕਚਰਾਰ B ਨਾ ਤਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗਣਿਤ ਵਿੱਚ।

V. ਲੈਕਚਰਾਰ A ਜੋ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹੈ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

VI. ਲੈਕਚਰਾਰ F ਜੋ ਵਣਜ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹੈ, ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਦਾ ਹੈ।

VII. ਲੈਕਚਰਾਰ G ਜੋ ਅੰਕੜਾ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹੈ, ਚੇਨਈ ਦਾ ਹੈ।

15. ਭੂਗੋਲ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਕੌਣ ਹੈ ?

(a) B

(b) C

(c) E

(d) ਡੇਟਾ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ

16. ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਲੈਕਚਰਾਰ ਕਿਸ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ?

(a) ਹੈਦਰਾਬਾਦ

(b) ਮੁੰਬਈ

(c) ਨਾ ਤਾਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ

(d) ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ

17. ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਤੋਂ ਕੌਣ ਹੈ ?

(a) B

(b) E

(c) ਨਾ ਤਾਂ B ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ E

(d) ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ

18. ਕਿਸੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ, ਪੰਜ ਅਧਿਆਪਕ A, B, C, D ਅਤੇ E ਹਨ, A ਅਤੇ B ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। C ਅਤੇ B ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਭੂਗੋਲ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। D ਅਤੇ A ਗਣਿਤ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। E ਅਤੇ B ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਫ੍ਰੈਂਚ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੌਣ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਸ਼ੇ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਹੈ ?

(a) A (b) B

(c) D (d) E

19. Consider the figures given below :

I. 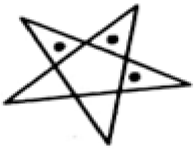

II. 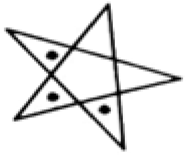

III. 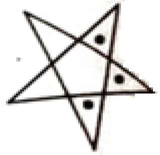

IV. 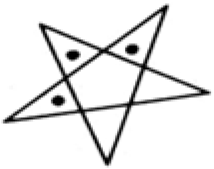

V. ___________

In the given sequence of figures, the figure that would logically appear at V is :

(a) 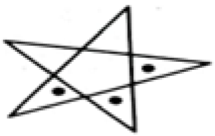

(b) 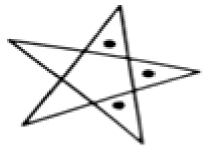

(c) 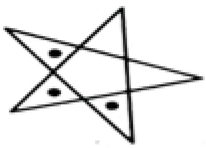

(d) 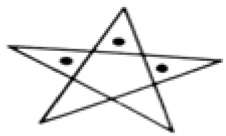

20. Consider the following pictures of dice :

I. 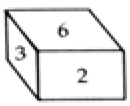

II. 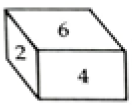

III. 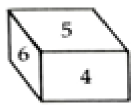

IV. 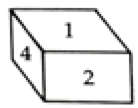

What is the number opposite to 3 ?

(a) 1 (b) 4 (c) 5 (d) Data Insufficient

21. Consider the following matrix with one empty block in the lower extreme corner and choose the appropriate option that should come in the empty block :

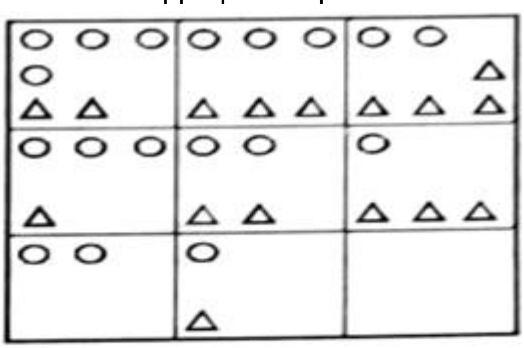

(a) 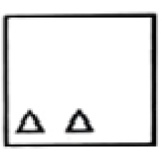

(b) 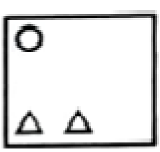

(c) 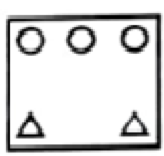

(d) 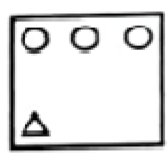

19. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ :

I. 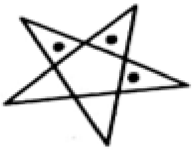

II. 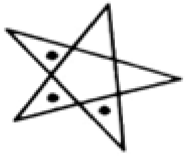

III. 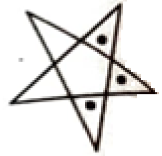

IV. 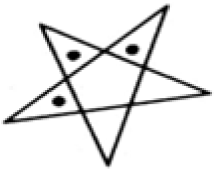

V. ___________

ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਰਕਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ V ਦੀ ਖਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਚਿੱਤਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ ?

(a) 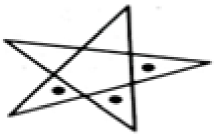

(b) 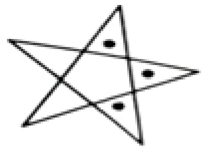

(c) 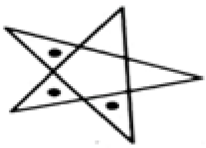

(d) 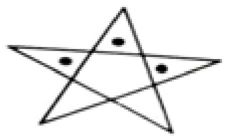

20. ਪਾਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਦਿਤਿਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ :

I. 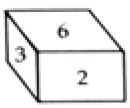

II. 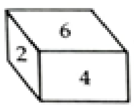

III. 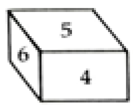

IV. 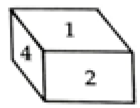

3 ਦੇ ਉਲਟ ਸੰਖਿਆ ਕਿਹੜੀ ਹੈ ?

(a) 1 (b) 4 (c) 5 (d) ਡੇਟਾ ਨਾਕਾਫ਼ੀ

21. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਜਿਸ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਸਿਰੇ ਦੇ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਬਲਾਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਢੁਕਵਾਂ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ ਜਿਹੜਾ ਖਾਲੀ ਬਲਾਕ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

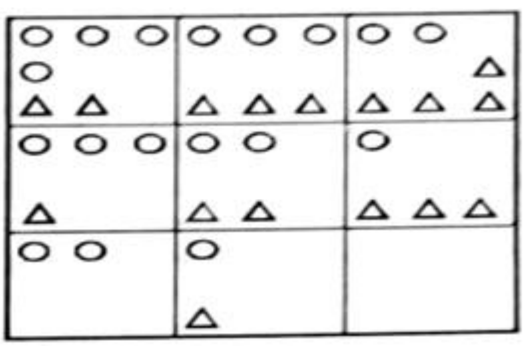

(a) 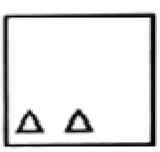

(b) 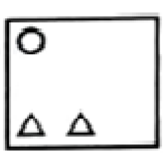

(c) 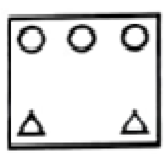

(d) 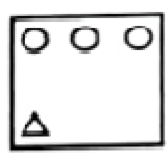

***Directions for Question No. 22 to 24 :** Study the following information carefully and answer the questions given below :*

Three out of M, B, T, W, D and H work in factory X and remaining three work in factory Y. Each of them has his own earnings which is different from others. T works in factory Y and earns the least. W and D do not work in factory Y and neither of them earns the maximum amount. B earns less than H and W. T does not work in the same factory in which M works. M earns more than D, but less than B.

22. Who earns the maximum amount ?

(a) H
(b) W
(c) D
(d) Data Inadequate

23. In which factory does B work ?

(a) X
(b) Y
(c) X and Y
(d) data Inadequate

24. Who earns less than M ?

(a) Only D
(b) Only T
(c) Only B
(d) Only D and T

25. A wheat merchant has four varieties of wheat – A, B, C, D with him. He mixed the entire quantity of the wheat of varieties A and B together. With this mixture, if he mixes the entire quantity of wheat of variety C, which costs ₹ 20/kg, the mixture so formed would cost ₹ 25/kg. Instead, if he mixes with it the entire quantity of wheat of variety D, which costs ₹ 36/kg, the mixture so formed would cost ₹ 31 per kg. If the entire quantity of wheat of variety D is thrice that of wheat of variety C, how much would the mixture of the entire quantity of wheat of all the four varieties cost ?

(a) 29.5/kg
(b) 28/kg
(c) 30.5/kg
(d) 26.5/kg

26. Akshay has a big drum for storing milk. The radius of the drum is 80 cm while its height is 1.5 metres. Initially, the drum is empty. He wants to fill up the drum up to 80% of its height by pouring milk from a bucket with radius 20 cm and height 30 cm. Every time he pours the milk in the drum, 10% of the milk is spilled out of the bucket and is wasted. Approximately how many buckets will he need to fill in the drum ?

(a) 74
(b) 73
(c) 71
(d) 69

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 22 ਤੋਂ 24 ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ : *ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :*

M, B, T, W, D ਅਤੇ H ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਜਣੇ ਫੈਕਟਰੀ X ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਤਿੰਨ ਫੈਕਟਰੀ Y ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਹੈ ਜੋ ਬਾਕੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। T, ਫੈਕਟਰੀ Y ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ। W ਅਤੇ D, ਫੈਕਟਰੀ Y ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਕਮਾਉਂਦਾ। B ਦੀ ਕਮਾਈ H ਅਤੇ W ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। T ਉਸ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿੱਥੇ M ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। M, D ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਰ B ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ।

22. ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਕੌਣ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ?

(a) H
(b) W
(c) D
(d) ਡੇਟਾ ਨਾਕਾਫ਼ੀ

23. B ਕਿਸ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ?

(a) X
(b) Y
(c) X ਅਤੇ Y
(d) ਡੇਟਾ ਨਾਕਾਫ਼ੀ

24. M ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੌਣ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ?

(a) ਸਿਰਫ਼ D
(b) ਸਿਰਫ਼ T
(c) ਸਿਰਫ਼ B
(d) ਸਿਰਫ਼ D ਅਤੇ T

25. ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਕੋਲ ਕਣਕ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ – A, B, C, D। ਉਸ ਨੇ A ਅਤੇ B ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਣਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮਿਸ਼ਰਣ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਉਹ C ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਣਕ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਕੀਮਤ 20 ਰੁਪਏ/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 25 ਰੁਪਏ/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚ D ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਣਕ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਤਰਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਕੀਮਤ 36 ਰੁਪਏ/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਹੈ, ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 31 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ D ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਣਕ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਤਰਾ C ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਣਕ ਨਾਲੋਂ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਚਾਰਾਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਕਣਕ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕਿੰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ?

(a) 29.5/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ
(b) 28/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ
(c) 30.5/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ
(d) 26.5/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ

26. ਅਕਸ਼ੈ ਕੋਲ ਦੁੱਧ ਪਾਉਣ ਲਈ ਵੱਡਾ ਢੋਲ ਹੈ। ਢੋਲ ਦਾ ਅਰਧ ਵਿਆਸ (radius) 80 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਉਚਾਈ 1.5 ਮੀਟਰ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਢੋਲ ਖਾਲੀ ਹੈ। ਅਕਸ਼ੈ 20 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਅਰਧ ਵਿਆਸ ਅਤੇ 30 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੀ ਉਚਾਈ ਵਾਲੀ ਬਾਲਟੀ ਰਾਹੀਂ ਦੁੱਧ ਪਾ ਕੇ ਇਸ ਢੋਲ ਨੂੰ 80% ਉਚਾਈ ਤੱਕ ਭਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਢੋਲ ਵਿੱਚ ਦੁੱਧ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ 10% ਦੁੱਧ ਬਾਲਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਡੁੱਲ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਢੋਲ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਦੁੱਧ ਭਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਕਿੰਨੀਆਂ ਬਾਲਟੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ ?

(a) 74
(b) 73
(c) 71
(d) 69

Directions (Question No. 27 and 28) :

The letters of the word MIDDLE are written on blank cards, one letter per card. The letters are shuffled and a toddler (who does not know the spelling of the word) is asked to place the letters one by one, on a straight line. The top and the bottom of each card are marked, and the toddler understands the same. The toddler places the letters on a straight line, in arbitrary order, with the top and bottom of each letter placed correctly.

Answer each question below, independent of the other questions. That is, in addition to the information given above, if additional information is given in a question, that additional information holds only for that question and not for the other questions in the section.

27. What is the total number of distinct ways in which the toddler can place the cards ?

(a) 6!
(b) 5!
(c) 6! / 2
(d) 6! – 4!

28. If one of the "Ds" is placed correctly, what is the total number of ways in which the toddler can place the other cards so that the word is spelt incorrectly ?

(a) 358
(b) 238
(c) 120
(d) 119

29. How many natural numbers having at most five digits have a sum of their digits as at most six ?

(a) 461
(b) 457
(c) 462
(d) 125

30. A plane travelled a certain distance at a uniform speed. Had the speed been 216 kmph more, the journey would have taken one hour less and had the speed been 108 kmph less, the journey would have taken one hour more. Find the distance travelled by the plane.

(a) 1024 km
(b) 1764 km
(c) 1508 km
(d) 1296 km

31. Of the total amount that Harish spent in a shopping mall, excluding taxes, he spent 40% on clothing, 20% on grocery items and 40% on computer accessories. If he paid 10% on clothing, 5% on grocery items and 15% on computer accessories as taxes, then the total tax that he paid was what percent of the total amount that he spent, excluding taxes ?

(a) 4.8%
(b) 11%
(c) 4.2%
(d) None of these

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 27 ਅਤੇ 28) :

MIDDLE ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅੱਖਰ ਖਾਲੀ ਕਾਰਡਾਂ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ, ਪ੍ਰਤੀ ਕਾਰਡ ਇੱਕ ਅੱਖਰ। ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਅਦਲ-ਬਦਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੱਚੇ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸਪੈਲਿੰਗ ਨਹੀਂ ਪਤਾ) ਨੂੰ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ, ਸਿੱਧੀ ਰੇਖਾ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਕਾਰਡ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਅਤੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬੱਚਾ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਾ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀ ਰੇਖਾ 'ਤੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਹਰੇਕ ਅੱਖਰ ਦੇ ਉੱਪਰ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿਓ। ਹਰ ਸਵਾਲ, ਦੂਜੇ ਸਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ। ਯਾਨੀ, ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਾਧੂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਸਵਾਲ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਵਾਲਾਂ ਲਈ।

27. ਬੱਚਾ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕਾਰਡ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

(a) 6!
(b) 5!
(c) 6! / 2
(d) 6! – 4!

28. ਜੇਕਰ ਇੱਕ "D" ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਾ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਕਾਰਡ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸਪੈਲਿੰਗ ਗ਼ਲਤ ਹੋਣ ?

(a) 358
(b) 238
(c) 120
(d) 119

29. ਪੰਜ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਕ ਸੰਖਿਆਵਾਂ (Natural Numbers) ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਜੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਛੇ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?

(a) 461
(b) 457
(c) 462
(d) 125

30. ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਸਮਾਨ ਗਤੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦੂਰੀ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਗਤੀ 216 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਘੱਟ ਲੱਗਦਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਗਤੀ 108 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਵੱਧ ਲੱਗਦਾ। ਜਹਾਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੂਰੀ ਦੱਸੋ।

(a) 1024 ਕਿਲੋਮੀਟਰ
(b) 1764 ਕਿਲੋਮੀਟਰ
(c) 1508 ਕਿਲੋਮੀਟਰ
(d) 1296 ਕਿਲੋਮੀਟਰ

31. ਹਰੀਸ਼ ਨੇ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਮਾਲ ਵਿੱਚ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ, ਟੈਕਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, 40% ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ, 20% ਕਰਿਆਨੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ 40% ਕੰਪਿਊਟਰ ਉਪਕਰਣਾਂ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ 10%, ਕਰਿਆਨੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ 5% ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਉਪਕਰਣਾਂ 'ਤੇ 15% ਟੈਕਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਕੁੱਲ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਟੈਕਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀ ?

(a) 4.8%
(b) 11%
(c) 4.2%
(d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

32. If a = $\sqrt{0.25}$, b = 0.25 , c = $(0.25)^2$ and d = 0.05 then,

(a) $a<b<c<d$

(b) $b<c<d<a$

(c) $d<c<b<a$

(d) None of the above

Directions (Question No. 33-35) : *Study the table carefully and answer the questions given below.*

Details of applications received and candidates selected under different disciplines over the years

	Arts		Commerce		Science		Others	
	Recd.	**Selected**	**Recd.**	**Selected**	**Recd.**	**Selected**	**Recd.**	**Selected**
1991	2000	22	2200	24	3700	52	3300	27
1992	3160	20	2210	30	5100	70	3700	30
1993	3200	24	2790	30	6000	90	4000	40
1994	4000	30	3130	38	6300	110	4440	47
1995	5000	40	3200	48	7000	120	5010	50

33. In which year was the percentage of total candidates selected out of the total applications received the maximum ?

(a) 1994 (b) 1991 (c) 1993 (d) 1995

34. Under which discipline and in which year was the percentage of students selected out of the received applications the lowest ?

(a) Science, 1995

(b) Arts, 1992

(c) Others, 1994

(d) Arts, 1993

35. Under which discipline and in which year was the percentage increase in the applications received over the previous year maximum ?

(a) Arts, 1995

(b) Science, 1992

(c) Arts, 1994

(d) Arts, 1992

36. Sudha's grandfather was 8 times older to her 16 years ago. He would be 3 times of her age 8 years from now. Eight years ago, what was the ratio of Sudha's age to that of her grandfather ?

(a) 11 : 53 (b) 3 : 8 (c) 1 : 5 (d) 1 : 2

37. Out of the three given numbers, the first number is twice the second and thrice the third. If the average of the three numbers is 121, what is the difference between the first and the third number ?

(a) 144 (b) 77 (c) 99 (d) 132

32. ਜੇਕਰ $a = \sqrt{0.25}$, $b = 0.25$, $c = (0.25)^2$ ਅਤੇ $d = 0.05$ ਹਨ ਤਾਂ,

(a) $a<b<c<d$

(b) $b<c<d<a$

(c) $d<c<b<a$

(d) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 33-35) : *ਸਾਰਣੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿਓ।*

ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਅਧੀਨ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ

	ਆਰਟਸ		ਕਾਮਰਸ		ਸਾਇੰਸ		ਹੋਰ	
	ਪ੍ਰਾਪਤ	ਚੁਣੇ ਗਏ	ਪ੍ਰਾਪਤ	ਚੁਣੇ ਗਏ	ਪ੍ਰਾਪਤ	ਚੁਣੇ ਗਏ	ਪ੍ਰਾਪਤ	ਚੁਣੇ ਗਏ
1991	2000	22	2200	24	3700	52	3300	27
1992	3160	20	2210	30	5100	70	3700	30
1993	3200	24	2790	30	6000	90	4000	40
1994	4000	30	3130	38	6300	110	4440	47
1995	5000	40	3200	48	7000	120	5010	50

33. ਕਿਸ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ ?

(a) 1994 (b) 1991 (c) 1993 (d) 1995

34. ਕਿਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਕਿਸ ਸਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ ?

(a) ਸਾਇੰਸ, 1995

(b) ਆਰਟਸ, 1992

(c) ਹੋਰ, 1994

(d) ਆਰਟਸ, 1993

35. ਕਿਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਕਿਸ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਾਧਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ ?

(a) ਆਰਟਸ, 1995

(b) ਸਾਇੰਸ, 1992

(c) ਆਰਟਸ, 1994

(d) ਆਰਟਸ, 1992

36. ਸੁਧਾ ਦੇ ਦਾਦਾ ਜੀ 16 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਤੋਂ 8 ਗੁਣਾ ਵੱਡੇ ਸਨ। ਉਹ ਹੁਣ ਤੋਂ 8 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਦਾ 3 ਗੁਣਾ ਵੱਡੇ ਹੋਣਗੇ। ਅੱਠ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਸੁਧਾ ਦੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਸੀ ?

(a) 11 : 53 (b) 3 : 8 (c) 1 : 5 (d) 1 : 2

37. ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਿੰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਸੰਖਿਆ ਦੂਜੀ ਦਾ ਦੁੱਗਣਾ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਦਾ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤਿੰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਔਸਤ 121 ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਅੰਤਰ ਹੈ ?

(a) 144 (b) 77 (c) 99 (d) 132

38. $13.08 \times 24.98 + \sqrt{624} = ?$

(a) 380 (b) 320 (c) 350 (d) 375

39. $0.0005 \times 76 \times 103 + ? = 170\%$ of 29.98

(a) 12 (b) 16 (c) 18 (d) 15

40. If $\frac{W}{X} = \frac{6}{11}, \frac{Y}{Z} = \frac{16}{23}$ and $\frac{W}{Y} = \frac{9}{16}$, then what is the value of $\frac{X}{Y}$?

(a) $\frac{16}{11}$ (b) $\frac{33}{32}$ (c) $\frac{11}{16}$ (d) $\frac{32}{33}$

41. If $a^3 - b^3 = 91$ and $a - b = 1$, what is the value of (ab) ?

(a) 27 (b) 6 (c) 9 (d) 30

42. What number should be added to each of the numbers 94, 24, 100 and 26 so that resulting numbers are in proportion ?

(a) 10 (b) 11 (c) 9 (d) 8

Directions (Question No. 43-47) : *Study the following information to answer the questions given below :*

I. The ratio of population of males, females and children 10 years and above is 11 : 10 : 9 in state 'A'. Out of which 40% males or 8800 are literates, 20% children are illiterates while 30% females are literates.

II. The number of children below 10 years of age is 10% of the number of females. 5% of the population of state are below poverty line and 80% of these are literates.

43. What is the number of illiterate persons below the poverty line ?

(a) 2480 (b) 3100 (c) 620 (d) 1000

44. What is the total population of the state ?

(a) 60000 (b) 62000 (c) 42000 (d) 40000

45. What is the number of literate children of age 10 years and above ?

(a) 14400 (b) 14800 (c) 16200 (d) 12600

46. Total number of women is what percentage of the total population of the state ? (rounded off to two decimal places)

(a) 28.86 (b) 30.25 (c) 32.86 (d) 32.26

47. How many women are illiterate ?

(a) 20000 (b) 6000

(c) 14400 (d) None of these

38. $13.08 \times 24.98 + \sqrt{624} = ?$

(a) 380 (b) 320 (c) 350 (d) 375

39. $0.0005 \times 76 \times 103 + ? = 29.98$ ਦਾ 170%

(a) 12 (b) 16 (c) 18 (d) 15

40. ਜੇਕਰ $\frac{W}{X} = \frac{6}{11}, \frac{Y}{Z} = \frac{16}{23}$ ਅਤੇ $\frac{W}{Y} = \frac{9}{16}$, ਤਾਂ $\frac{X}{Y}$ ਦਾ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੈ ?

(a) $\frac{16}{11}$ (b) $\frac{33}{32}$ (c) $\frac{11}{16}$ (d) $\frac{32}{33}$

41. ਜੇਕਰ $a^3 - b^3 = 91$ ਅਤੇ $a - b = 1$ ਹੈ, ਤਾਂ (ab) ਦਾ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੈ ?

(a) 27 (b) 6 (c) 9 (d) 30

42. 94, 24, 100 ਅਤੇ 26 ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਸੰਖਿਆ ਜੋੜੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਸਮਾਨ ਅਨੁਪਾਤ (Proportion) ਵਿੱਚ ਹੋਣ ?

(a) 10 (b) 11 (c) 9 (d) 8

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 43-47) : *ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ :*

I. ਰਾਜ 'A' ਵਿੱਚ ਮਰਦਾਂ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ 10 ਸਾਲ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ 11 : 10 : 9 ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 40% ਮਰਦ ਜਾਂ 8800 ਮਰਦ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਹਨ, 20% ਬੱਚੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ 30% ਔਰਤਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ-ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ।

II. 10 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ 10% ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ 5% ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 80% ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਹਨ।

43. ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ?

(a) 2480 (b) 3100 (c) 620 (d) 1000

44. ਰਾਜ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ?

(a) 60000 (b) 62000 (c) 42000 (d) 40000

45. 10 ਸਾਲ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ?

(a) 14400 (b) 14800 (c) 16200 (d) 12600

46. ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਰਾਜ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੈ ? (ਦੋ ਦਸ਼ਮਲਵ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ)

(a) 28.86 (b) 30.25 (c) 32.86 (d) 32.26

47. ਕਿੰਨੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹਨ ?

(a) 20000 (b) 6000

(c) 14400 (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

Directions (Question No. 48) : *Study the following information to answer the question given below.*

I. In a group of 8 boys, 2 boys aged at 21 and 23 were replaced by two new boys. Due to this the average age of the group increased by 2 years. "x" is the average age of 2 new boys.

II. 3 years ago, the average age of A, B and C was 27 years. Also, 5 years ago, the average age of B and C was 20 years. "y" is the present age of A.

48. What is the ratio between x and y ?

(a) 2 : 3 (b) 3 : 4 (c) 3 : 5 (d) 4 : 5

49. If X : Y = 9 : 11, then the value of $\frac{5x + 3y}{3x + 5y}$ is :

(a) 45 : 55 (b) 18 : 22 (c) 37 : 41 (d) 39 : 41

50. Total 900 shirts were produced on Monday and Tuesday together. 5% and 4% of the shirts produced on Monday and Tuesday, respectively, were defective. If number of defective shirts produced on both the days were equal, how many shirts were produced on Tuesday ?

(a) 500 (b) 300 (c) 400 (d) 600

51. Bhim invested 28% of his monthly salary of ₹ 40,000 in mutual funds. He spent the remaining salary in the respective ratio of 1 : 4 : 3 on house rent, groceries and medical expenses, respectively. What was the difference between the amount invested in mutual funds and that spent on groceries ?

(a) 3200 (b) 4000 (c) 2400 (d) 2800

52. When a two-digit number 'X' is reversed, the number so formed is 63 more than 'X'. If the sum of digits of 'X' is 11, what is the value of 'X + 21' ?

(a) 29 (b) 113 (c) 40 (d) 50

Directions (Question No. 53 and 54) : *What will come in place of the question mark (?) in the given number series ?*

53. 5, 40, 280, 1680, 8400, ?

(a) 33800 (b) 32800 (c) 33600 (d) 34400

54. 30, 31, 27, 36, 20, ?

(a) 55 (b) 45 (c) 60 (d) 42

55. A fraction is greater than twice its reciprocal by 7/15. What is the fraction ?

(a) $\frac{3}{5}$ (b) $\frac{5}{3}$ (c) $\frac{3}{4}$ (d) $\frac{4}{3}$

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 48) *: ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ।*

I. 8 ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ, 21 ਅਤੇ 23 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ 2 ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਨਵੇਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਸਮੂਹ ਦੀ ਔਸਤ ਉਮਰ 2 ਸਾਲ ਵਧ ਗਈ। "x" 2 ਨਵੇਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਔਸਤ ਉਮਰ ਹੈ।

II. 3 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, A, B ਅਤੇ C ਦੀ ਔਸਤ ਉਮਰ 27 ਸਾਲ ਸੀ। ਨਾਲ ਹੀ, 5 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, B ਅਤੇ C ਦੀ ਔਸਤ ਉਮਰ 20 ਸਾਲ ਸੀ। A ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਉਮਰ "y" ਹੈ।

48. x ਅਤੇ y ਵਿਚਕਾਰ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੈ ?

(a) 2 : 3 (b) 3 : 4 (c) 3 : 5 (d) 4 : 5

49. ਜੇਕਰ X : Y = 9 : 11 ਹੈ, ਤਾਂ $\frac{5x + 3y}{3x + 5y}$ ਦਾ ਮੁੱਲ ਹੈ :

(a) 45 : 55 (b) 18 : 22 (c) 37 : 41 (d) 39 : 41

50. ਸੋਮਵਾਰ ਅਤੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕੁੱਲ 900 ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸੋਮਵਾਰ ਅਤੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 5% ਅਤੇ 4% ਨੁਕਸਦਾਰ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਦੋਵਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨੁਕਸਦਾਰ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਰਾਬਰ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ?

(a) 500 (b) 300 (c) 400 (d) 600

51. ਭੀਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਸਿਕ ਤਨਖ਼ਾਹ 40,000 ਰੁਪਏ ਦਾ 28% ਮਿਊਚੁਅਲ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਬਾਕੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 1 : 4 : 3 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਘਰ ਦੇ ਕਿਰਾਏ, ਕਰਿਆਨੇ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਖ਼ਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਖ਼ਰਚ ਕੀਤੀ। ਮਿਊਚੁਅਲ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਅਤੇ ਕਰਿਆਨੇ 'ਤੇ ਖ਼ਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਸੀ ?

(a) 3200 (b) 4000 (c) 2400 (d) 2800

52. ਜਦੋਂ ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੀ ਸੰਖਿਆ 'X' ਨੂੰ ਉਲਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣੀ ਸੰਖਿਆ 'X' ਨਾਲੋਂ 63 ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ 'X' ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਜੋੜ 11 ਹੈ, ਤਾਂ 'X + 21' ਦਾ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ?

(a) 29 (b) 113 (c) 40 (d) 50

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 53 ਅਤੇ 54) *: ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੰਖਿਆ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ (?) ਦੀ ਥਾਂ ਕੀ ਆਵੇਗਾ ?*

53. 5, 40, 280, 1680, 8400, ?

(a) 33800 (b) 32800 (c) 33600 (d) 34400

54. 30, 31, 27, 36, 20, ?

(a) 55 (b) 45 (c) 60 (d) 42

55. ਇੱਕ ਭਿੰਨ (fraction), ਆਪਣੇ ਪਰਸਪਰ (Reciprocal) ਦੇ ਦੁੱਗਣੇ ਤੋਂ 7/15 ਵੱਡਾ ਹੈ। ਭਿੰਨ ਕਿੰਨਾ ਹੈ ?

(a) $\frac{3}{5}$ (b) $\frac{5}{3}$ (c) $\frac{3}{4}$ (d) $\frac{4}{3}$

56. Consider the following figures :

2	6
80	24

3	?
120	36

Which number should come in place of the question mark (?) ?

(a) 7 (b) 8 (c) 9 (d) 10

57. Consider the table given below in which the numbers bear certain relationship among themselves along the rows.

29	13	18
33	X	19
30	27	3

Which one of the following numbers is the missing number indicated above by X ?

(a) 19 (b) 15 (c) 14 (d) 8

58. Consider the following matrix :

3	8	10	2	?	1
6	56	90	2	20	0

What is the missing number at '?' in the matrix ?

(a) 5 (b) 0 (c) 7 (d) 3

59. A, B, C, D, E, F and G are members of a family consisting of 4 adults and 3 children, two of whom, F and G are girls. A and D are brothers and A is a doctor. E is an engineer married to one of the brothers and has two children. B is married to D and G is their child. Who is C ?

(a) G's brother
(b) F's father
(c) E's father
(d) A's son

60. In a group of six women, there are four tennis players, four postgraduates in Sociology, one postgraduate in Commerce and three bank employees. Vimala and Kamla are the bank employees while Amala and Komala are unemployed. Komala and Nirmala are among the tennis players. Amala, Kamla, Komala and Nirmala are postgraduates in Sociology of whom two are bank employees. If Shyamala is a postgraduate in Commerce, who among the following is both a tennis player and a bank employee ?

(a) Amala
(b) Komala
(c) Nirmala
(d) Shyamala

56. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ :

2	6
80	24

3	?
120	36

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ (?) ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਹੜੀ ਸੰਖਿਆ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ?

(a) 7 (b) 8 (c) 9 (d) 10

57. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਾਰਣੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਖਿਆਵਾਂ, ਕਤਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖ਼ਾਸ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ।

29	13	18
33	X	19
30	27	3

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਕਿਹੜੀ ਸੰਖਿਆ X ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਲਾਪਤਾ ਸੰਖਿਆ ਹੈ ?

(a) 19 (b) 15 (c) 14 (d) 8

58. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ :

3	8	10	2	?	1
6	56	90	2	20	0

ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ ਵਿੱਚ '?' 'ਤੇ ਕਿਹੜੀ ਲਾਪਤਾ ਸੰਖਿਆ ਹੈ ?

(a) 5 (b) 0 (c) 7 (d) 3

59. A, B, C, D, E, F ਅਤੇ G ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 4 ਬਾਲਗ ਅਤੇ 3 ਬੱਚੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ, F ਅਤੇ G ਕੁੜੀਆਂ ਹਨ । A ਅਤੇ D ਭਰਾ ਹਨ ਅਤੇ A ਡਾਕਟਰ ਹੈ । E ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਹਨ । B ਦਾ ਵਿਆਹ D ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ G ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੱਚਾ ਹੈ । C ਕੌਣ ਹੈ ?

(a) G ਦਾ ਭਰਾ (b) F ਦਾ ਪਿਤਾ

(c) E ਦਾ ਪਿਤਾ (d) A ਦਾ ਪੁੱਤਰ

60. ਛੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ, ਚਾਰ ਟੈਨਿਸ ਖਿਡਾਰਨਾਂ, ਚਾਰ ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ, ਇੱਕ ਕਾਮਰਸ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਬੈਂਕ ਕਰਮਚਾਰਨਾਂ ਹਨ । ਵਿਮਲਾ ਅਤੇ ਕਮਲਾ ਬੈਂਕ ਕਰਮਚਾਰਨਾਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਮਲਾ ਅਤੇ ਕੋਮਾਲਾ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹਨ । ਕੋਮਾਲਾ ਅਤੇ ਨਿਰਮਲਾ ਟੈਨਿਸ ਖਿਡਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ । ਅਮਲਾ, ਕਮਲਾ, ਕੋਮਾਲਾ ਅਤੇ ਨਿਰਮਲਾ ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਬੈਂਕ ਕਰਮਚਾਰਨਾਂ ਹਨ । ਜੇਕਰ ਸ਼ਿਆਮਲਾ ਕਾਮਰਸ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੌਣ ਟੈਨਿਸ ਖਿਡਾਰਨ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਕਰਮਚਾਰਨ ਦੋਵੇਂ ਹੈ ?

(a) ਅਮਲਾ (b) ਕੋਮਾਲਾ

(c) ਨਿਰਮਲਾ (d) ਸ਼ਿਆਮਲਾ

61. Consider the following argument :

"In order to be a teacher, one must graduate from college. All poets are poor. Some Mathematicians are poets. No college graduate is poor." Which one of the following is ***not*** a valid conclusion regarding the above argument ?

(a) Some Mathematicians are not teachers.

(b) Some teachers are not Mathematicians.

(c) Teachers are not poor.

(d) Poets are not teachers.

62. Examine the following relationships among members of a family of six persons A, B, C, D, E and F.

I. The number of males equals that of females.

II. A and E are sons of F.

III. D is the mother of two, one boy and one girl.

IV. B is the son of A.

V. There is only one married couple in the family at present.

Which one of the following inferences can be drawn from the above ?

(a) A, B and C are all females

(b) A is the husband of D

(c) E and F are children of D

(d) D is the granddaughter of F

63. In a code language, 'SOLID' is, written as 'WPSLPIMFHA', what does the code 'ATEXXQIBV' refer to ?

(a) EAGER

(b) WAFER

(c) WAGER

(d) WATER

64. In a dinner party both fish and meat were served. Some took only fish and some only meat. There were some vegetarians who accepted neither. The rest accepted both fish and meat. Which one of the following logic diagrams correctly reflects the above situation ?

(a)

(b) 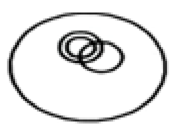

(c)

(d) 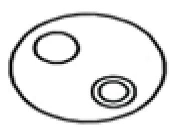

61. ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ :

"ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਕਵੀ ਗਰੀਬ ਹਨ। ਕੁਝ ਗਣਿਤ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਕਵੀ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਲਜ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਗਰੀਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।" ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਸਿੱਟਾ ***ਨਹੀਂ*** ਹੈ ?

(a) ਕੁਝ ਗਣਿਤ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਧਿਆਪਕ ਨਹੀਂ ਹਨ।

(b) ਕੁਝ ਅਧਿਆਪਕ ਗਣਿਤ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

(c) ਅਧਿਆਪਕ ਗਰੀਬ ਨਹੀਂ ਹਨ।

(d) ਕਵੀ ਅਧਿਆਪਕ ਨਹੀਂ ਹਨ।

62. ਛੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ A, B, C, D, E ਅਤੇ F ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ।

I. ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

II. A ਅਤੇ E, F ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ।

III. D ਦੋ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ, ਇੱਕ ਲੜਕਾ ਤੇ ਇੱਕ ਲੜਕੀ।

IV. B, A ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ।

V. ਇਸ ਸਮੇਂ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੋੜਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

(a) A, B ਅਤੇ C ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਹਨ

(b) A, D ਦਾ ਪਤੀ ਹੈ

(c) E ਅਤੇ F, D ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਨ

(d) D, F ਦੀ ਪੋਤੀ ਹੈ

63. ਇੱਕ ਕੋਡ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ, 'SOLID' ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ 'WPSLPIMFHA', ਤਾਂ ਕੋਡ 'ATEXXQIBV' ਕਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ?

(a) EAGER

(b) WAFER

(c) WAGER

(d) WATER

64. ਇੱਕ ਡਿਨਰ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਮੱਛੀ ਅਤੇ ਮਾਸ ਦੋਵੇਂ ਪਰੋਸੇ ਗਏ ਸਨ। ਕੁਝ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਮੱਛੀ ਲਈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਮਾਸ। ਕੁਝ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਬਾਕੀਆਂ ਨੇ ਮੱਛੀ ਅਤੇ ਮਾਸ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਹੇਠਾਂ ਬਣੇ ਤਰਕ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ?

(a) 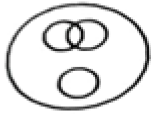

(b) 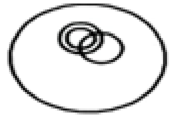

(c)

(d) 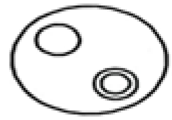

Directions (Question No. 65 and 66) : *Carefully read the passage given below and answer the following questions.*

By the year 2050, 80% of the Earth's population will live in urban centres. Applying the most conservative estimates to current demographic trends, the human population will increase by about three billion people by then. An estimated 10 hectares of new land (about 20% larger than Brazil) will be needed to grow enough food to feed them, if traditional farming methods continue as they are practised today. At present, throughout the world, over 80% of the land that is suitable for raising crops is in use. Historically, some 15% of that has been laid waste by poor management practices. What can be done to ensure enough food for the world's population to live on ?

The concept of indoor farming is not new, since hothouse production of tomatoes and other produce has been in vogue for some time. What is new is the urgent need to scale up this technology to accommodate another three billion people. Many believe an entirely new approach to indoor farming is required, employing cutting-edge technologies. One such proposal is for the 'Vertical Farm'. The concept is of multi-storey buildings in which food crops are grown in environmentally controlled conditions. Situated in the heart of urban centres, they would drastically reduce the amount of transportation required to bring food to consumers. Vertical farms would need to be efficient, cheap to construct and safe to operate. If successfully implemented, proponents claim, vertical farms offer the promise of urban renewal, sustainable production of a safe and varied food supply (through year-round production of all crops), and the eventual repair of ecosystems that have been sacrificed for horizontal farming.

It took humans 10,000 years to learn how to grow most of the crops we now take for granted. Along the way, we despoiled most of the land we worked, often turning verdant, natural ecozones into semi-arid deserts. Within that same time frame, we evolved into an urban species, in which 60% of the human population now lives vertically in cities. This means that, for the majority, we humans have shelter from the elements, yet we subject our food-bearing plants to the rigours of the great outdoors and can do no more than hope for a good weather year. However, more often than not now, due to a rapidly changing climate, that is not what happens. Massive floods, long droughts, hurricanes and severe monsoons take their toll each year, destroying millions of tons of valuable crops.

65. Which of the following statements may be concluded from the passage ?

(a) There is an impending food crisis owing to rapid population growth.

(b) Urban centres of the future will be farmlands.

(c) We will take 10000 years to learn and master vertical farming.

(d) All of the above

66. Which of the following statements may ***not*** be concluded from the passage ?

(a) Climate change has made the future of agriculture uncertain.

(b) Vertical farming is a sustainable option for the future of agriculture.

(c) Vertical farming has no negative implications on agriculture.

(d) Reduction of transportation costs is one of the main reasons why we should adopt vertical farming.

Read the following passage and answer Question Numbers 67 and 68 with reference to the passage by choosing the most appropriate option :

After a traumatic experience, it's normal to feel frightened, sad, anxious, and disconnected. But if the upset doesn't fade, you may be suffering from post-traumatic stress disorder (PTSD). PTSD can develop following any event that makes you fear for your safety. Any event, or series of events, that overwhelms you with feelings of hopelessness and helplessness and leaves you emotionally shattered, can trigger PTSD – especially if the event feels unpredictable and uncontrollable. PTSD can affect people who personally experience the traumatic event, those who witness the event, or those who pick up the pieces afterwards, such as emergency workers and law enforcement officers. PTSD can also result from surgery performed on children too young to fully understand what's happening to them.

Whatever the cause for your PTSD, with treatment and support, one can learn to manage your symptoms, reduce painful memories, and move past the trauma. Following a traumatic event, almost everyone experiences at least some of the symptoms of PTSD. A normal response to trauma becomes PTSD when you get stuck. After a traumatic experience, the mind and the body are in shock. But as you make sense of what happened and process your emotions, you start to come out of it. With PTSD, however, you remain in psychological shock. Your memory of what happened and your feelings about it are disconnected. In order to move on, it's important to face and feel your memories and emotions.

Recovery from PTSD is a gradual, ongoing process. Healing doesn't happen overnight, nor do the memories of the trauma ever disappear completely. This can make life seem difficult at times. PTSD can make you feel disconnected from others. You may be tempted to withdraw from social activities and your loved ones. But it's important to stay connected to life and the people who care about you.

If you suspect that you or a loved one has post-traumatic stress disorder, it's important to seek help right away. The sooner PTSD is treated, the easier it is to overcome. This process is much easier with the guidance and support of an experienced therapist or doctor. Treatment for PTSD can relieve symptoms by helping you deal with the trauma you've experienced. When looking for a therapist, seek out mental health professionals who specialize in the treatment of trauma and PTSD. Beyond credentials and experience, it's important to find a PTSD therapist who makes you feel comfortable and safe. Trust your gut; if a therapist doesn't feel right, look for someone else. For therapy to work, you need to feel comfortable and understood.

67. Which of the following statements is ***not*** directly implied from the passage ?

(a) Any event, or series of events, that overwhelms you with feelings of hopelessness and helplessness and leaves you emotionally shattered, can trigger PTSD.

(b) PTSD can affect people who personally experience the traumatic event, those who witness the event, or those who pick up the pieces afterwards.

(c) Whatever the cause for PTSD, with treatment and support, one can learn to manage the symptoms and move past the trauma.

(d) PTSD is a side-effect of any emergency surgery performed on children too young to fully understand what's happening to them.

68. Which of the following statements is true ?

(a) It is advisable to seek medical support for the treatment of PTSD.

(b) It is necessary to withdraw from social activities and your loved ones while one is undergoing PTSD.

(c) PTSD is an incurable health condition with no treatment.

(d) PTSD is a mental condition with no treatment other than distancing from life and the people who care about you.

69. Which of the choices is CLOSEST in meaning to the word "PREPOSTEROUS" ?

(a) sensible (b) ludicrous

(c) practical (d) rational

Replace the underlined portion in the following sentence (Q. No. 70) with the most appropriate option to make it grammatically correct. If the sentence is correct as it stands, mark '(d)' as the answer.

70. It was of utmost importance to re-build the organization after the felony is discover.

(a) was discovered (b) will be discovered

(c) is discovered (d) No correction needed

The following sentence (Q. No. 71) *has one word missing. Fill in the blank with the most appropriate option :*

71. I took a blanket outside, rolled myself _________ it and slept there.

(a) down with (b) up in

(c) up with (d) down about

72. Choose the grammatically correct sentence.

(a) The board of trustees consisted older people.

(b) Older people comprised the board of trustees.

(c) The board of trustees comprised of older people.

(d) The board of trustees comprised older people.

ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ 73 ਅਤੇ 74 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ।

ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਰਿਜ਼ਕ ਦੇ
ਆਇਆ ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ
ਚੱਲ ਕੇ ਦੂਰ ਬਿਹਾਰ ਤੋਂ
ਗੱਡੀ ਬੈਠ ਸਿਆਲਦਾ
ਨਾਲ ਬਥੇਰੇ ਹੋਰ
ਰਾਮਕਲੀ ਵੀ ਨਾਲ ਸੀ
ਸੁਘੜ ਲੁਗਾਈ ਓਸ ਦੀ
ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ
ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਬਾੜੇਵਾਲ ਵਿੱਚ
ਜੜ੍ਹ ਲੱਗੀ ਤੇ ਪੁੰਗਰੀ
ਰਾਮਕਲੀ ਦੀ ਕੁੱਖ 'ਚੋਂ
ਜਨਮੀ ਬੇਟੀ ਓਸ ਦੀ
ਨਾਂ ਧਰਿਆ ਸੀ ਮਾਧੁਰੀ
ਕੱਲ੍ਹ ਮੈਂ ਦੇਖੀ ਮਾਧੁਰੀ
ਓਸੇ ਪਿੰਡ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ
ਗੁੱਤਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰਿਬਨ ਵਿੱਚ
ਸੂਹਣੀ ਪੱਟੀ ਪੋਚ ਕੇ
ਊੜਾ ਐੜਾ ਲਿਖ ਰਹੀ
ਊੜਾ ਐੜਾ ਲਿਖ ਰਹੀ
ਬੇਟੀ ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਦੀ
ਕਿੰਨਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਸਾਕ ਹੈ
ਅੱਖਰਾਂ ਤੇ ਰਿਜ਼ਕ ਦਾ
ਏਸੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲਾਡਲੇ
ਪੋਤੇ ਅੱਛਰ ਸਿੰਘ ਦੇ
ਆਪਣੇ ਪਿਓ ਦੀ ਕਾਰ ਵਿੱਚ
ਬਹਿ ਲੁਧਿਆਣੇ ਆਂਵਦੇ
ਕੌਨਵੈਂਟ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ
ਏ.ਬੀ.ਸੀ.ਡੀ. ਸਿੱਖਦੇ
ਏ.ਬੀ.ਸੀ.ਡੀ. ਸਿੱਖਦੇ
ਪੋਤੇ ਅੱਛਰ ਸਿੰਘ ਦੇ
ਕਿੰਨਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਸਾਕ ਹੈ
ਅੱਖਰ ਅਤੇ ਅਕਾਂਖਿਆ
ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਰਿਜ਼ਕ ਦੇ
ਆਇਆ ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ

73. ਕਵੀ ਮੁਤਾਬਕ ਮਨੁੱਖ ਹਿਜਰਤ ਕਿਉਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ?

(a) ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ
(b) ਰਿਜ਼ਕ ਖਾਤਰ
(c) ਘੁੰਮਣ ਫਿਰਨ ਲਈ
(d) ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰੋਹਬ ਜਮਾਉਣ ਲਈ

74. ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਲੱਛਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ?

(a) ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਅਵੇਸਲਾਪਨ
(b) ਪਰਵਾਸੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ
(c) ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰੇਮ
(d) ਅਮੀਰੀ

ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਕਾਵਿ-ਟੋਟੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ 75 ਅਤੇ 76 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ ।

ਉਸਨੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ
ਫਲਦਾਰ ਪੇੜ ਲਗਾਇਆ
ਫਲਾਂ ਦੀ ਆਸ ਵਿੱਚ
ਪਾਲਦਾ ਰਿਹਾ ਉਸਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ
ਤਿਲ ਤਿਲ ਵਧਦਾ ਵੇਖ ਕੇ
ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ
ਤਾਰੇ ਉਤਰ ਆਉਂਦੇ ।
ਦਰਖ਼ਤ ਦੇ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ
ਗਿਣਦਾ ਰਿਹਾ ਉਸਦੇ ਪੱਤੇ
ਪਲੋਸਦਾ ਰਿਹਾ ਸ਼ਾਖਾ
ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਲੋਰੀਆਂ ।
ਕਈ ਵਾਰੀ ਉਹ
ਉਸਦੀ ਛਾਂ ਮਿਣਦਾ
ਤੇ ਸੋਚ ਨਿਆਣੀ ਅਜੇ ਬੈਠਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ
ਉਹ ਉਸਦੀ ਵਧਦੀ ਛਾਂ ਉਡੀਕਦਾ
ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਔਂਸੀਆਂ
ਕਿਸੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ।
ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਰੁੱਖ ਗੱਭਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ।
ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ
ਕਿ ਨਾ ਉਸਨੂੰ ਛਾਂ ਨਸੀਬ ਹੋਵੇਗੀ
ਨਾ ਫਲ
ਉਸਨੂੰ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਸਿਪਾਹੀ
ਮਾਰ ਕੇ ਟੰਗ ਦੇਣਗੇ
ਇਸਦੀ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਖ 'ਤੇ ।

75. 'ਤਾਰੇ ਉਤਰਨਾ' ਕਿਸ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ?

(a) ਮਿਹਨਤ ਸਫ਼ਲ ਹੋਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ
(b) ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ
(c) ਬਚਪਨੇ ਦਾ
(d) ਇਜ਼ਰਾਇਲ-ਫ਼ਲਸਤੀਨ ਜੰਗ ਦਾ

76. ਇਸ ਕਾਵਿ-ਟੋਟੇ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸੁਰ ਹੈ :

(a) ਜੀਵਨ ਆਸ ਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤ
(b) ਜੀਵਨ ਆਸ ਤੇ ਬੌਧਿਕਤਾ
(c) ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ
(d) ਉਡੀਕ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ

77. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਇਨਸਾਨ ਕੰਮ ਦਾ ਸਹੀ ਮੌਕਾ ਗੁਆ ਕੇ ਭਟਕਦਾ ਫਿਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਕਿਸ ਅਖਾਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ?

(a) ਕਾਹਲੀ ਦੀ ਘਾਣੀ, ਅੱਧਾ ਤੇਲ ਤੇ ਅੱਧਾ ਪਾਣੀ
(b) ਕੋਠਾ ਉਸਰਿਆ ਤਖਾਣ ਵਿਸਰਿਆ
(c) ਕੀ ਪਿੱਦੀ ਤੇ ਕੀ ਪਿੱਦੀ ਦਾ ਸ਼ੋਰਬਾ
(d) ਤਾਲੋਂ ਘੁੱਥੀ ਡੂਮਣੀ ਬੋਲੇ ਤਾਲ ਬੇਤਾਲ

78. ਨਾਟਕੀ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਦਾ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ :

(a) ਸੁਰਿੰਦਰ- ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਮੇਰਾ ਸਾਈਕਲ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ।
(b) ਸੁਰਿੰਦਰ- ਮਾਸਟਰ ਜੀ, ਮੇਰਾ ਸਾਈਕਲ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ।
(c) ਸੁਰਿੰਦਰ: ਮਾਸਟਰ ਜੀ, ਮੇਰਾ ਸਾਈਕਲ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ।
(d) ਸੁਰਿੰਦਰ, ਮਾਸਟਰ ਜੀ: ਮੇਰਾ ਸਾਈਕਲ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ !

79. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜਾਂ ਵਾਲਾ ਵਿਕਲਪ ਹੈ :

(a) ਬੋਹਕਰ-ਸੰਭਲਨਾ-ਸ਼ਾਬਦਿਕ
(b) ਸੁਨਹਿਰੀ-ਭਿਖਾਰਣ-ਵਣਿਜ
(c) ਸੰਯਮ-ਬਾਰੀਕ-ਨਜਾਇਜ਼
(d) ਨਜਾਇਜ਼-ਅਭਿਆਸ-ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ

80. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁ-ਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਹੈ :

(a) ਡੱਕਾ-ਕੱਖ-ਰੋਕ-ਬੰਨ੍ਹ
(b) ਜਾਇਦਾਦ-ਆਰਥਿਕਤਾ-ਜ਼ਮੀਨ-ਪੂੰਜੀ
(c) ਪੱਟੀ-ਲੀਰ-ਕੱਪੜਾ-ਸਲਾਹ
(d) ਕੋਟ-ਕਿਲ੍ਹਾ-ਸ਼ਹਿਰ-ਪਿੰਡ

SPACE FOR ROUGH WORK

SPACE FOR ROUGH WORK

2025
PAPER-2
(Civil Services Aptitude Test)

ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੇਰਵੇ ਨੂੰ ਭਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ ।

ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ : **80** ਕੁੱਲ ਸਮਾਂ : **2** ਘੰਟੇ

ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ______________________________

ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ______________________________

ਜਨਮ ਮਿਤੀ [ ][ ] [ ][ ] [ ][ ][ ][ ]
ਦਿਨ ਮਹੀਨਾ ਸਾਲ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬੁੱਕਲੈਟ ਸੈੱਟ

C

ਓ.ਐਮ.ਆਰ. ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਨੰਬਰ ______________________________

ਰੋਲ ਨੰ. ________________

ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹਸਤਾਖ਼ਰ

(ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰੋ)

ਹਦਾਇਤਾਂ

1.	ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਸ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈਟ) ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਇਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਟੀਕਲ ਮਾਰਕ ਰੀਡਰ (OMR) ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਕਸੇ 1 ਤੋਂ 9 ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗ਼ਲਤੀ ਦੇ, ਢੁਕਵੇਂ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਏਨਕੋਡ ਕਰੇ ਅਤੇ ਭਰੇ। ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
2.	ਜਦੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁਸਤਕ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ **32** ਪੰਨੇ ਹਨ, ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਛਾਪੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਖਾਲੀ ਜਾਂ ਫਟੇ ਹੋਏ ਪੰਨੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਲਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੈੱਟ ਨਾਲ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
3.	ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਲੜੀ ਨੰਬਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਸੰਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਰਿਕਾਰਡ (ਹਾਜ਼ਰੀ ਸ਼ੀਟ ਸਮੇਤ) ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।
4.	ਇਸ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਅਤੇ OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਲਮਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ***ਸਿਰਫ਼ ਨੀਲੇ ਜਾਂ ਕਾਲੇ ਬਾਲ ਪੁਆਇੰਟ ਪੈੱਨ*** ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਸਿਆਹੀ ਵਾਲੇ ਪੈੱਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੈੱਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।
5.	ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਖ਼ਾਸ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਟੈਸਟ ਬੁੱਕਲੈਟ 'ਤੇ ਹੋਰ ***ਕੁੱਝ ਨਾ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ***। ਰੱਫ਼ ਕੰਮ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਬੁੱਕਲੈਟ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।
6.	ਹਰੇਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ 80 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ 120 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ, ਕੇਵਲ ਕੁੱਝ ਖ਼ਾਸ ਦਿਵਿਆਂਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ 40 ਮਿੰਟ ਵਾਧੂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।
7.	ਇਹ ਪ੍ਰੀਖਿਆ 200 ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2.5 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਈ ਚਾਰ ਵਿਕਲਪ ਹਨ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਉੱਤਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ।
8.	ਸਵਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਛਾਪੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹਨ। **ਅਨੁਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਬਿਧਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।**
9.	ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਗ਼ਲਤ ਜਵਾਬ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ **ਕੋਈ ਅੰਕ ਨਹੀਂ ਕੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ**।
10.	ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਗ਼ਲਤ ਉੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਸਹੀ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਉੱਤਰ ਲਈ ਕੋਈ ਅੰਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।
11.	ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ/ਮੈਨੂਅਲ ਕੈਲਕੁਲੇਟਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ।
12.	ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ **OMR ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ** ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ OMR ਸ਼ੀਟ ਨਾਲ ਦੋ ਕਾਰਬਨ ਕਾਪੀਆਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।
13.	ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਜਵਾਬ ਭਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤੁਹਾਨੂੰ ***OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਛੇਦ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪਾੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।*** ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਅਤੇ **ਪਹਿਲੀ ਕਾਰਬਨ ਕਾਪੀ ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ** ਸੌਂਪ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁਸਤਕ ਅਤੇ OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਦੀ **ਦੂਜੀ ਕਾਰਬਨ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ** ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ।

ਨੋਟ : ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਇਸ ਪੁਸਤਿਕਾ ਦੇ ਮੁਖ ਕਵਰ ਦੇ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ।

Question Booklet No.

2025
PAPER-2
(Civil Services Aptitude Test)

READ INSTRUCTIONS BEFORE FILLING ANY DETAILS OR ATTEMPTING TO ANSWER THE QUESTIONS

Total Questions : **80** Time Allowed : **2** Hours

Candidate's Name ______________________________

Father's Name ______________________________

Date of Birth [|] [|] [| | |]

DATE MONTH YEAR

OMR Response Sheet No. ______________________________

Roll No. ________________

Candidate's Signature

(Please sign in the box)

Question Booklet Set

D

INSTRUCTIONS

1.	The candidate shall NOT open this booklet till told to do so by the Invigilation Staff. In the meantime, it is the candidate's responsibility to encode and fill the relevant boxes 1 to 9 of the Optical Mark Reader (OMR) response sheet, carefully, and without any omission or discrepancy, at the appropriate places. ANY OMISSION/DISCREPANCY WILL RENDER THE OMR RESPONSE SHEET LIABLE FOR REJECTION.
2.	The candidate, when allowed to open the question booklet, MUST FIRST CHECK THOROUGHLY to confirm that it has **32** pages, printed clearly and there are no blank or torn pages. In case of any such error, the candidate should IMMEDIATELY report to the Invigilation Staff and get the booklet replaced with the SAME SET as given earlier.
3.	In case of any replacement of the Question booklet, the Invigilation Staff must make necessary corrections in their record (including attendance sheet) regarding the change in the serial no. of Question booklet.
4.	Use only ***blue or black ball point pen*** to fill the relevant columns on this page as well as in the OMR Response Sheet. Use of Ink pen or any other pen is not allowed.
5.	You must fill credentials/information in specific space allotted above in CAPITAL letters. ***DO NOT*** write anything else on the Test Booklet. Space for rough work is provided at the end of the Booklet.
6.	Each candidate is required to attempt 80 questions in 120 minutes, except for certain Persons with Disabilities candidates, who would be given 40 minutes extra.
7.	This paper consists of 200 Marks. Each question carries 2.5 marks. There are four options for each question and the candidate has to mark the MOST APPROPRIATE ANSWER on the OMR Response Sheet.
8.	The questions are printed in English and Punjabi. Questions in Punjabi are a translation of the English questions. **IN CASE OF ANY AMBIGUITY IN TRANSLATION, THE ENGLISH VERSION WILL BE DEEMED AUTHENTIC AND FINAL.**
9.	There is ***no negative marking*** for questions wrongly answered or questions not attempted by the candidate.
10.	If a candidate gives more than one answer, it will be treated as a wrong answer even if one of the given answers is correct. No marks will be awarded for such an answer.
11.	Use of Electronic/Manual Calculator is prohibited.
12.	The candidate **MUST READ INSTRUCTIONS BEHIND THE OMR SHEET** before answering the questions and check that two carbon copies attached to the OMR sheet are intact.
13.	After filling in all your responses you must ***carefully tear the perforated part*** of the OMR Response Sheet. When the examination has concluded, you should hand over the OMR Response Sheet and the **first carbon copy to the invigilator**. You are permitted to take this Test Booklet as well as the **second carbon copy of OMR Response Sheet with you**.

Note : Punjabi version of the instructions is printed on the back cover of this Booklet.

Directions for Question No. 1 to 3 : *Study the following information to answer the questions given below :*

A, B, C, D, E, F and G are Lecturers from different cities Hyderabad, Delhi, Shillong, Kanpur, Chennai, Mumbai and Srinagar, (not necessarily in the same order) who participated in a conference. Each one of them is specialized in a different subject, viz., Economics, Commerce, History, Sociology, Geography, Mathematics and Statistics (not necessarily in the same order). Further,

I. Lecturer from Kanpur is specialized in Geography.

II. Lecturer D is from Shillong.

III. Lecturer C from Delhi is specialized in Sociology.

IV. Lecturer B is specialized in neither History nor Mathematics.

V. Lecturer A who is specialized in Economics does not belong to Hyderabad.

VI. Lecturer F who is specialized in Commerce belongs to Srinagar.

VII. Lecturer G who is specialized in Statistics belongs to Chennai.

1. Who is specialized in Geography ?

(a) B

(b) C

(c) E

(d) Cannot be determined as data are inadequate

2. From which city Lecturer specialized in Economics belongs ?

(a) Hyderabad

(b) Mumbai

(c) Neither Hyderabad nor Mumbai

(d) Cannot be determined

3. Who belongs to Hyderabad ?

(a) B

(b) E

(c) Neither B nor E

(d) Cannot be determined

4. In a school, there are five teachers A, B, C, D and E, A and B teach Hindi and English. C and B English and Geography. D and A teach Mathematics and Hindi. E and B teach History and French. Who teaches maximum number of subjects ?

(a) A (b) B

(c) D (d) E

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਤੋਂ 3 ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ : *ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ।*

A, B, C, D, E, F ਅਤੇ G ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ, ਦਿੱਲੀ, ਸ਼ਿਲਾਂਗ, ਕਾਨਪੁਰ, ਚੇਨਈ, ਮੁੰਬਈ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਵਿੱਚ ਲੈਕਚਰਾਰ ਹਨ, (ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਮਾਹਰ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਵਣਜ, ਇਤਿਹਾਸ, ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਭੂਗੋਲ, ਗਣਿਤ ਅਤੇ ਅੰਕੜਾ (ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ)। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ,

I. ਕਾਨਪੁਰ ਦਾ ਲੈਕਚਰਾਰ, ਭੂਗੋਲ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹੈ।

II. ਲੈਕਚਰਾਰ D ਸ਼ਿਲਾਂਗ ਤੋਂ ਹੈ।

III. ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਲੈਕਚਰਾਰ C ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹੈ।

IV. ਲੈਕਚਰਾਰ B ਨਾ ਤਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗਣਿਤ ਵਿੱਚ।

V. ਲੈਕਚਰਾਰ A ਜੋ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹੈ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

VI. ਲੈਕਚਰਾਰ F ਜੋ ਵਣਜ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹੈ, ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਦਾ ਹੈ।

VII. ਲੈਕਚਰਾਰ G ਜੋ ਅੰਕੜਾ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹੈ, ਚੇਨਈ ਦਾ ਹੈ।

1. ਭੂਗੋਲ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਕੌਣ ਹੈ ?

(a) B

(b) C

(c) E

(d) ਡੇਟਾ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ

2. ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਲੈਕਚਰਾਰ ਕਿਸ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ?

(a) ਹੈਦਰਾਬਾਦ

(b) ਮੁੰਬਈ

(c) ਨਾ ਤਾਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ

(d) ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ

3. ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਤੋਂ ਕੌਣ ਹੈ ?

(a) B

(b) E

(c) ਨਾ ਤਾਂ B ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ E

(d) ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ

4. ਕਿਸੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ, ਪੰਜ ਅਧਿਆਪਕ A, B, C, D ਅਤੇ E ਹਨ, A ਅਤੇ B ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। C ਅਤੇ B ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਭੂਗੋਲ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। D ਅਤੇ A ਗਣਿਤ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। E ਅਤੇ B ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਫ੍ਰੈਂਚ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੌਣ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਸ਼ੇ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਹੈ ?

(a) A

(b) B

(c) D

(d) E

5. Consider the figures given below :

I. 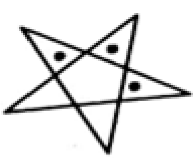

II. 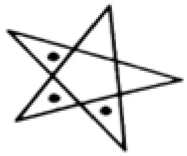

III. 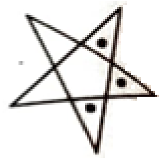

IV. 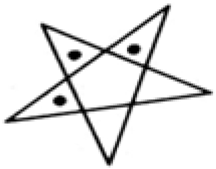

V. ____________

In the given sequence of figures, the figure that would logically appear at V is :

(a) 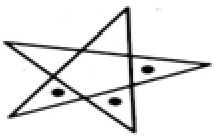

(b) 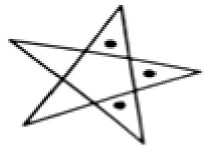

(c) 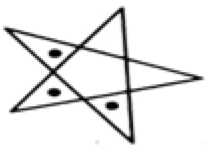

(d) 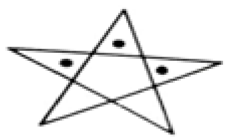

6. Consider the following pictures of dice :

I. 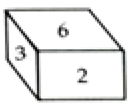

II. 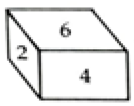

III. 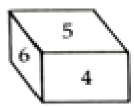

IV. 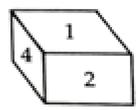

What is the number opposite to 3 ?

(a) 1 (b) 4 (c) 5 (d) Data Insufficient

7. Consider the following matrix with one empty block in the lower extreme corner and choose the appropriate option that should come in the empty block :

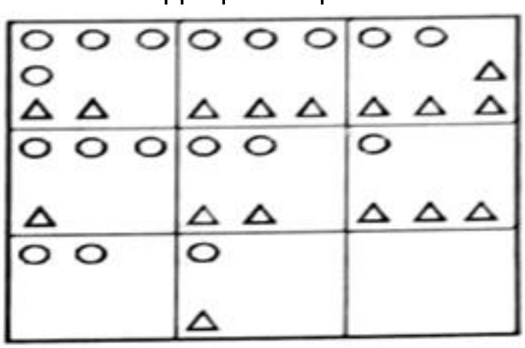

(a) 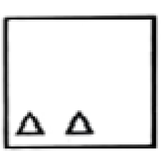

(b) 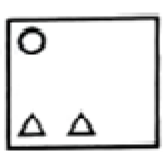

(c) 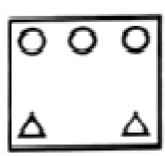

(d) 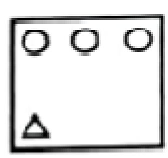

5. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ :

I. 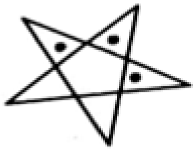
II. 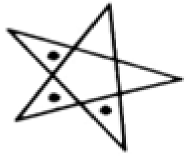
III. 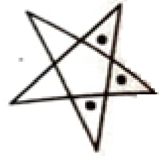

IV. 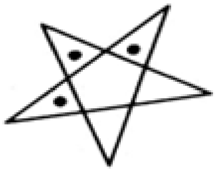
V. ____________

ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਰਕਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ V ਦੀ ਖਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਚਿੱਤਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ ?

(a) 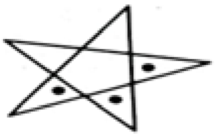
(b) 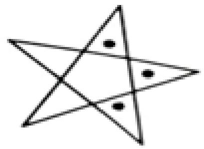

(c) 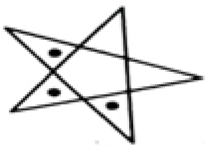
(d) 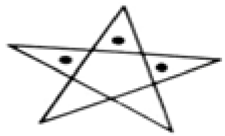

6. ਪਾਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਦਿਤਿਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ :

I. 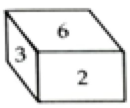

II. 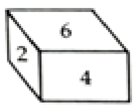

III. 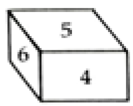

IV. 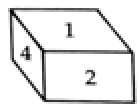

3 ਦੇ ਉਲਟ ਸੰਖਿਆ ਕਿਹੜੀ ਹੈ ?

(a) 1
(b) 4
(c) 5
(d) ਡੇਟਾ ਨਾਕਾਫ਼ੀ

7. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਜਿਸ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਸਿਰੇ ਦੇ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਬਲਾਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਢੁਕਵਾਂ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ ਜਿਹੜਾ ਖਾਲੀ ਬਲਾਕ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

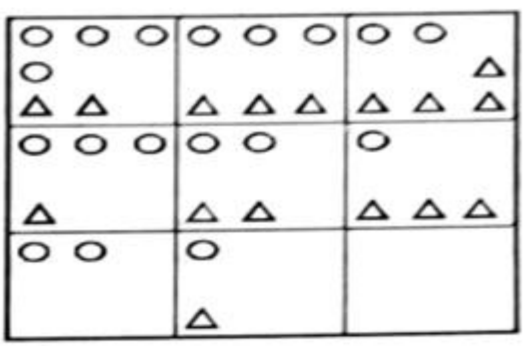

(a) 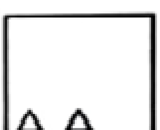
(b) 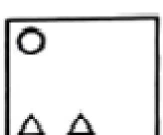
(c) 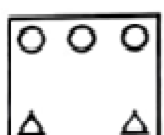
(d) 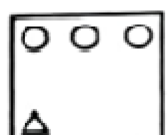

Directions for Question No. 8 to 10 : *Study the following information carefully and answer the questions given below :*

Three out of M, B, T, W, D and H work in factory X and remaining three work in factory Y. Each of them has his own earnings which is different from others. T works in factory Y and earns the least. W and D do not work in factory Y and neither of them earns the maximum amount. B earns less than H and W. T does not work in the same factory in which M works. M earns more than D, but less than B.

8. Who earns the maximum amount ?

(a) H
(b) W
(c) D
(d) Data Inadequate

9. In which factory does B work ?

(a) X
(b) Y
(c) X and Y
(d) data Inadequate

10. Who earns less than M ?

(a) Only D
(b) Only T
(c) Only B
(d) Only D and T

11. A wheat merchant has four varieties of wheat – A, B, C, D with him. He mixed the entire quantity of the wheat of varieties A and B together. With this mixture, if he mixes the entire quantity of wheat of variety C, which costs ₹ 20/kg, the mixture so formed would cost ₹ 25/kg. Instead, if he mixes with it the entire quantity of wheat of variety D, which costs ₹ 36/kg, the mixture so formed would cost ₹ 31 per kg. If the entire quantity of wheat of variety D is thrice that of wheat of variety C, how much would the mixture of the entire quantity of wheat of all the four varieties cost ?

(a) 29.5/kg
(b) 28/kg
(c) 30.5/kg
(d) 26.5/kg

12. Akshay has a big drum for storing milk. The radius of the drum is 80 cm while its height is 1.5 metres. Initially, the drum is empty. He wants to fill up the drum up to 80% of its height by pouring milk from a bucket with radius 20 cm and height 30 cm. Every time he pours the milk in the drum, 10% of the milk is spilled out of the bucket and is wasted. Approximately how many buckets will he need to fill in the drum ?

(a) 74
(b) 73
(c) 71
(d) 69

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 8 ਤੋਂ 10 ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ : *ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :*

M, B, T, W, D ਅਤੇ H ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਜਣੇ ਫੈਕਟਰੀ X ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਤਿੰਨ ਫੈਕਟਰੀ Y ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਹੈ ਜੋ ਬਾਕੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ । T, ਫੈਕਟਰੀ Y ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ । W ਅਤੇ D, ਫੈਕਟਰੀ Y ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਕਮਾਉਂਦਾ । B ਦੀ ਕਮਾਈ H ਅਤੇ W ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ । T ਉਸ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿੱਥੇ M ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ । M, D ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਰ B ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ।

8. ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਕੌਣ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ?

(a) H
(b) W
(c) D
(d) ਡੇਟਾ ਨਾਕਾਫ਼ੀ

9. B ਕਿਸ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ?

(a) X
(b) Y
(c) X ਅਤੇ Y
(d) ਡੇਟਾ ਨਾਕਾਫ਼ੀ

10. M ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੌਣ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ?

(a) ਸਿਰਫ਼ D
(b) ਸਿਰਫ਼ T
(c) ਸਿਰਫ਼ B
(d) ਸਿਰਫ਼ D ਅਤੇ T

11. ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਕੋਲ ਕਣਕ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ – A, B, C, D। ਉਸ ਨੇ A ਅਤੇ B ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਣਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ । ਇਸ ਮਿਸ਼ਰਣ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਉਹ C ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਣਕ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਕੀਮਤ 20 ਰੁਪਏ/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 25 ਰੁਪਏ/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਹੋਵੇਗੀ । ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚ D ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਣਕ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਤਰਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਕੀਮਤ 36 ਰੁਪਏ/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਹੈ, ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 31 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਹੋਵੇਗੀ । ਜੇਕਰ D ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਣਕ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਤਰਾ C ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਣਕ ਨਾਲੋਂ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਚਾਰਾਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਕਣਕ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕਿੰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ?

(a) 29.5/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ
(b) 28/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ
(c) 30.5/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ
(d) 26.5/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ

12. ਅਕਸ਼ੈ ਕੋਲ ਦੁੱਧ ਪਾਉਣ ਲਈ ਵੱਡਾ ਢੋਲ ਹੈ । ਢੋਲ ਦਾ ਅਰਧ ਵਿਆਸ (radius) 80 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਉਚਾਈ 1.5 ਮੀਟਰ ਹੈ । ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਢੋਲ ਖਾਲੀ ਹੈ । ਅਕਸ਼ੈ 20 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਅਰਧ ਵਿਆਸ ਅਤੇ 30 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੀ ਉਚਾਈ ਵਾਲੀ ਬਾਲਟੀ ਰਾਹੀਂ ਦੁੱਧ ਪਾ ਕੇ ਇਸ ਢੋਲ ਨੂੰ 80% ਉਚਾਈ ਤੱਕ ਭਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਢੋਲ ਵਿੱਚ ਦੁੱਧ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ 10% ਦੁੱਧ ਬਾਲਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਡੁੱਲ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਢੋਲ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਦੁੱਧ ਭਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਕਿੰਨੀਆਂ ਬਾਲਟੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ ?

(a) 74
(b) 73
(c) 71
(d) 69

Directions (Question No. 13 and 14) :

The letters of the word MIDDLE are written on blank cards, one letter per card. The letters are shuffled and a toddler (who does not know the spelling of the word) is asked to place the letters one by one, on a straight line. The top and the bottom of each card are marked, and the toddler understands the same. The toddler places the letters on a straight line, in arbitrary order, with the top and bottom of each letter placed correctly.

Answer each question below, independent of the other questions. That is, in addition to the information given above, if additional information is given in a question, that additional information holds only for that question and not for the other questions in the section.

13. What is the total number of distinct ways in which the toddler can place the cards ?

(a) 6!
(b) 5!
(c) 6! / 2
(d) 6! – 4!

14. If one of the ''Ds'' is placed correctly, what is the total number of ways in which the toddler can place the other cards so that the word is spelt incorrectly ?

(a) 358
(b) 238
(c) 120
(d) 119

15. How many natural numbers having at most five digits have a sum of their digits as at most six ?

(a) 461
(b) 457
(c) 462
(d) 125

16. A plane travelled a certain distance at a uniform speed. Had the speed been 216 kmph more, the journey would have taken one hour less and had the speed been 108 kmph less, the journey would have taken one hour more. Find the distance travelled by the plane.

(a) 1024 km
(b) 1764 km
(c) 1508 km
(d) 1296 km

17. Of the total amount that Harish spent in a shopping mall, excluding taxes, he spent 40% on clothing, 20% on grocery items and 40% on computer accessories. If he paid 10% on clothing, 5% on grocery items and 15% on computer accessories as taxes, then the total tax that he paid was what percent of the total amount that he spent, excluding taxes ?

(a) 4.8%
(b) 11%
(c) 4.2%
(d) None of these

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 13 ਅਤੇ 14) :

MIDDLE ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅੱਖਰ ਖਾਲੀ ਕਾਰਡਾਂ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ, ਪ੍ਰਤੀ ਕਾਰਡ ਇੱਕ ਅੱਖਰ। ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਅਦਲ-ਬਦਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੱਚੇ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸਪੈਲਿੰਗ ਨਹੀਂ ਪਤਾ) ਨੂੰ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ, ਸਿੱਧੀ ਰੇਖਾ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਕਾਰਡ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਅਤੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬੱਚਾ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਾ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀ ਰੇਖਾ 'ਤੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਹਰੇਕ ਅੱਖਰ ਦੇ ਉੱਪਰ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿਓ। ਹਰ ਸਵਾਲ, ਦੂਜੇ ਸਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ। ਯਾਨੀ, ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਾਧੂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਸਵਾਲ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਵਾਲਾਂ ਲਈ।

13. ਬੱਚਾ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕਾਰਡ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

(a) 6!
(b) 5!
(c) 6! / 2
(d) 6! – 4!

14. ਜੇਕਰ ਇੱਕ "D" ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਾ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਕਾਰਡ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸਪੈਲਿੰਗ ਗ਼ਲਤ ਹੋਣ ?

(a) 358
(b) 238
(c) 120
(d) 119

15. ਪੰਜ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਕ ਸੰਖਿਆਵਾਂ (Natural Numbers) ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਜੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਛੇ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?

(a) 461
(b) 457
(c) 462
(d) 125

16. ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਸਮਾਨ ਗਤੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦੂਰੀ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਗਤੀ 216 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਘੱਟ ਲੱਗਦਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਗਤੀ 108 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਵੱਧ ਲੱਗਦਾ। ਜਹਾਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੂਰੀ ਦੱਸੋ।

(a) 1024 ਕਿਲੋਮੀਟਰ
(b) 1764 ਕਿਲੋਮੀਟਰ
(c) 1508 ਕਿਲੋਮੀਟਰ
(d) 1296 ਕਿਲੋਮੀਟਰ

17. ਹਰੀਸ਼ ਨੇ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਮਾਲ ਵਿੱਚ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ, ਟੈਕਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, 40% ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ, 20% ਕਰਿਆਨੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ 40% ਕੰਪਿਊਟਰ ਉਪਕਰਣਾਂ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ 10%, ਕਰਿਆਨੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ 5% ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਉਪਕਰਣਾਂ 'ਤੇ 15% ਟੈਕਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਕੁੱਲ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਟੈਕਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀ ?

(a) 4.8%
(b) 11%
(c) 4.2%
(d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

18. If $a = \sqrt{0.25}$, $b = 0.25$, $c = (0.25)^2$ and $d = 0.05$ then,

(a) $a<b<c<d$
(b) $b<c<d<a$
(c) $d<c<b<a$
(d) None of the above

Directions (Question No. 19-21) : *Study the table carefully and answer the questions given below.*

Details of applications received and candidates selected under different disciplines over the years

	Arts		Commerce		Science		Others	
	Recd.	**Selected**	**Recd.**	**Selected**	**Recd.**	**Selected**	**Recd.**	**Selected**
1991	2000	22	2200	24	3700	52	3300	27
1992	3160	20	2210	30	5100	70	3700	30
1993	3200	24	2790	30	6000	90	4000	40
1994	4000	30	3130	38	6300	110	4440	47
1995	5000	40	3200	48	7000	120	5010	50

19. In which year was the percentage of total candidates selected out of the total applications received the maximum ?

(a) 1994
(b) 1991
(c) 1993
(d) 1995

20. Under which discipline and in which year was the percentage of students selected out of the received applications the lowest ?

(a) Science, 1995
(b) Arts, 1992
(c) Others, 1994
(d) Arts, 1993

21. Under which discipline and in which year was the percentage increase in the applications received over the previous year maximum ?

(a) Arts, 1995
(b) Science, 1992
(c) Arts, 1994
(d) Arts, 1992

22. Sudha's grandfather was 8 times older to her 16 years ago. He would be 3 times of her age 8 years from now. Eight years ago, what was the ratio of Sudha's age to that of her grandfather ?

(a) 11 : 53
(b) 3 : 8
(c) 1 : 5
(d) 1 : 2

23. Out of the three given numbers, the first number is twice the second and thrice the third. If the average of the three numbers is 121, what is the difference between the first and the third number ?

(a) 144
(b) 77
(c) 99
(d) 132

18. ਜੇਕਰ $a = \sqrt{0.25}$, $b = 0.25$, $c = (0.25)^2$ ਅਤੇ $d = 0.05$ ਹਨ ਤਾਂ,

(a) $a<b<c<d$

(b) $b<c<d<a$

(c) $d<c<b<a$

(d) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 19-21) : *ਸਾਰਣੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿਓ।*

ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਅਧੀਨ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ

	ਆਰਟਸ		ਕਾਮਰਸ		ਸਾਇੰਸ		ਹੋਰ	
	ਪ੍ਰਾਪਤ	ਚੁਣੇ ਗਏ	ਪ੍ਰਾਪਤ	ਚੁਣੇ ਗਏ	ਪ੍ਰਾਪਤ	ਚੁਣੇ ਗਏ	ਪ੍ਰਾਪਤ	ਚੁਣੇ ਗਏ
1991	2000	22	2200	24	3700	52	3300	27
1992	3160	20	2210	30	5100	70	3700	30
1993	3200	24	2790	30	6000	90	4000	40
1994	4000	30	3130	38	6300	110	4440	47
1995	5000	40	3200	48	7000	120	5010	50

19. ਕਿਸ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ ?

(a) 1994 (b) 1991 (c) 1993 (d) 1995

20. ਕਿਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਕਿਸ ਸਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ ?

(a) ਸਾਇੰਸ, 1995

(b) ਆਰਟਸ, 1992

(c) ਹੋਰ, 1994

(d) ਆਰਟਸ, 1993

21. ਕਿਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਕਿਸ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਾਧਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ ?

(a) ਆਰਟਸ, 1995

(b) ਸਾਇੰਸ, 1992

(c) ਆਰਟਸ, 1994

(d) ਆਰਟਸ, 1992

22. ਸੁਧਾ ਦੇ ਦਾਦਾ ਜੀ 16 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਤੋਂ 8 ਗੁਣਾ ਵੱਡੇ ਸਨ। ਉਹ ਹੁਣ ਤੋਂ 8 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਦਾ 3 ਗੁਣਾ ਵੱਡੇ ਹੋਣਗੇ। ਅੱਠ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਸੁਧਾ ਦੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਸੀ ?

(a) 11 : 53 (b) 3 : 8 (c) 1 : 5 (d) 1 : 2

23. ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਿੰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਸੰਖਿਆ ਦੂਜੀ ਦਾ ਦੁੱਗਣਾ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਦਾ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤਿੰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਔਸਤ 121 ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਅੰਤਰ ਹੈ ?

(a) 144 (b) 77 (c) 99 (d) 132

24. $13.08 \times 24.98 + \sqrt{624} = ?$

(a) 380 (b) 320 (c) 350 (d) 375

25. $0.0005 \times 76 \times 103 + ? = 170\%$ of 29.98

(a) 12 (b) 16 (c) 18 (d) 15

26. If $\frac{W}{X} = \frac{6}{11}, \frac{Y}{Z} = \frac{16}{23}$ and $\frac{W}{Y} = \frac{9}{16}$, then what is the value of $\frac{X}{Y}$?

(a) $\frac{16}{11}$ (b) $\frac{33}{32}$ (c) $\frac{11}{16}$ (d) $\frac{32}{33}$

27. If $a^3 - b^3 = 91$ and $a - b = 1$, what is the value of (ab) ?

(a) 27 (b) 6 (c) 9 (d) 30

28. What number should be added to each of the numbers 94, 24, 100 and 26 so that resulting numbers are in proportion ?

(a) 10 (b) 11 (c) 9 (d) 8

Directions (Question No. 29-33) : *Study the following information to answer the questions given below :*

I. The ratio of population of males, females and children 10 years and above is 11 : 10 : 9 in state 'A'. Out of which 40% males or 8800 are literates, 20% children are illiterates while 30% females are literates.

II. The number of children below 10 years of age is 10% of the number of females. 5% of the population of state are below poverty line and 80% of these are literates.

29. What is the number of illiterate persons below the poverty line ?

(a) 2480 (b) 3100 (c) 620 (d) 1000

30. What is the total population of the state ?

(a) 60000 (b) 62000 (c) 42000 (d) 40000

31. What is the number of literate children of age 10 years and above ?

(a) 14400 (b) 14800 (c) 16200 (d) 12600

32. Total number of women is what percentage of the total population of the state ? (rounded off to two decimal places)

(a) 28.86 (b) 30.25 (c) 32.86 (d) 32.26

33. How many women are illiterate ?

(a) 20000 (b) 6000

(c) 14400 (d) None of these

24. $13.08 \times 24.98 + \sqrt{624} = ?$

(a) 380 (b) 320 (c) 350 (d) 375

25. $0.0005 \times 76 \times 103 + ? = 29.98$ ਦਾ 170%

(a) 12 (b) 16 (c) 18 (d) 15

26. ਜੇਕਰ $\frac{W}{X} = \frac{6}{11}, \frac{Y}{Z} = \frac{16}{23}$ ਅਤੇ $\frac{W}{Y} = \frac{9}{16}$, ਤਾਂ $\frac{X}{Y}$ ਦਾ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੈ ?

(a) $\frac{16}{11}$ (b) $\frac{33}{32}$ (c) $\frac{11}{16}$ (d) $\frac{32}{33}$

27. ਜੇਕਰ $a^3 - b^3 = 91$ ਅਤੇ $a - b = 1$ ਹੈ, ਤਾਂ (ab) ਦਾ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੈ ?

(a) 27 (b) 6 (c) 9 (d) 30

28. 94, 24, 100 ਅਤੇ 26 ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਸੰਖਿਆ ਜੋੜੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਸਮਾਨ ਅਨੁਪਾਤ (Proportion) ਵਿੱਚ ਹੋਣ ?

(a) 10 (b) 11 (c) 9 (d) 8

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 29-33) : *ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ :*

I. ਰਾਜ 'A' ਵਿੱਚ ਮਰਦਾਂ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ 10 ਸਾਲ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ 11 : 10 : 9 ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 40% ਮਰਦ ਜਾਂ 8800 ਮਰਦ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਹਨ, 20% ਬੱਚੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ 30% ਔਰਤਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ-ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ।

II. 10 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ 10% ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ 5% ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 80% ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਹਨ।

29. ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ?

(a) 2480 (b) 3100 (c) 620 (d) 1000

30. ਰਾਜ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ?

(a) 60000 (b) 62000 (c) 42000 (d) 40000

31. 10 ਸਾਲ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ?

(a) 14400 (b) 14800 (c) 16200 (d) 12600

32. ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਰਾਜ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੈ ? (ਦੋ ਦਸ਼ਮਲਵ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ)

(a) 28.86 (b) 30.25 (c) 32.86 (d) 32.26

33. ਕਿੰਨੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹਨ ?

(a) 20000 (b) 6000
(c) 14400 (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

Directions (Question No. 34) : *Study the following information to answer the question given below.*

I. In a group of 8 boys, 2 boys aged at 21 and 23 were replaced by two new boys. Due to this the average age of the group increased by 2 years. "x" is the average age of 2 new boys.

II. 3 years ago, the average age of A, B and C was 27 years. Also, 5 years ago, the average age of B and C was 20 years. "y" is the present age of A.

34. What is the ratio between x and y ?

(a) 2 : 3 (b) 3 : 4 (c) 3 : 5 (d) 4 : 5

35. If X : Y = 9 : 11, then the value of $\frac{5x + 3y}{3x + 5y}$ is :

(a) 45 : 55 (b) 18 : 22 (c) 37 : 41 (d) 39 : 41

36. Total 900 shirts were produced on Monday and Tuesday together. 5% and 4% of the shirts produced on Monday and Tuesday, respectively, were defective. If number of defective shirts produced on both the days were equal, how many shirts were produced on Tuesday ?

(a) 500 (b) 300 (c) 400 (d) 600

37. Bhim invested 28% of his monthly salary of ₹ 40,000 in mutual funds. He spent the remaining salary in the respective ratio of 1 : 4 : 3 on house rent, groceries and medical expenses, respectively. What was the difference between the amount invested in mutual funds and that spent on groceries ?

(a) 3200 (b) 4000 (c) 2400 (d) 2800

38. When a two-digit number 'X' is reversed, the number so formed is 63 more than 'X'. If the sum of digits of 'X' is 11, what is the value of 'X + 21' ?

(a) 29 (b) 113 (c) 40 (d) 50

Directions (Question No. 39 and 40) : *What will come in place of the question mark (?) in the given number series ?*

39. 5, 40, 280, 1680, 8400, ?

(a) 33800 (b) 32800 (c) 33600 (d) 34400

40. 30, 31, 27, 36, 20, ?

(a) 55 (b) 45 (c) 60 (d) 42

41. A fraction is greater than twice its reciprocal by 7/15. What is the fraction ?

(a) $\frac{3}{5}$ (b) $\frac{5}{3}$ (c) $\frac{3}{4}$ (d) $\frac{4}{3}$

***ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 34) :** ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ ।*

I. 8 ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ, 21 ਅਤੇ 23 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ 2 ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਨਵੇਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ । ਇਸ ਕਾਰਨ ਸਮੂਹ ਦੀ ਔਸਤ ਉਮਰ 2 ਸਾਲ ਵਧ ਗਈ । "x" 2 ਨਵੇਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਔਸਤ ਉਮਰ ਹੈ ।

II. 3 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, A, B ਅਤੇ C ਦੀ ਔਸਤ ਉਮਰ 27 ਸਾਲ ਸੀ । ਨਾਲ ਹੀ, 5 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, B ਅਤੇ C ਦੀ ਔਸਤ ਉਮਰ 20 ਸਾਲ ਸੀ । A ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਉਮਰ "y" ਹੈ ।

34. x ਅਤੇ y ਵਿਚਕਾਰ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੈ ?

(a) 2 : 3 (b) 3 : 4 (c) 3 : 5 (d) 4 : 5

35. ਜੇਕਰ X : Y = 9 : 11 ਹੈ, ਤਾਂ $\frac{5x + 3y}{3x + 5y}$ ਦਾ ਮੁੱਲ ਹੈ :

(a) 45 : 55 (b) 18 : 22 (c) 37 : 41 (d) 39 : 41

36. ਸੋਮਵਾਰ ਅਤੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕੁੱਲ 900 ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ । ਸੋਮਵਾਰ ਅਤੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 5% ਅਤੇ 4% ਨੁਕਸਦਾਰ ਸਨ । ਜੇਕਰ ਦੋਵਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨੁਕਸਦਾਰ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਰਾਬਰ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ?

(a) 500 (b) 300 (c) 400 (d) 600

37. ਭੀਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਸਿਕ ਤਨਖ਼ਾਹ 40,000 ਰੁਪਏ ਦਾ 28% ਮਿਊਚੁਅਲ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ । ਉਸਨੇ ਬਾਕੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 1 : 4 : 3 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਘਰ ਦੇ ਕਿਰਾਏ, ਕਰਿਆਨੇ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਖ਼ਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਖ਼ਰਚ ਕੀਤੀ । ਮਿਊਚੁਅਲ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਅਤੇ ਕਰਿਆਨੇ 'ਤੇ ਖ਼ਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਸੀ ?

(a) 3200 (b) 4000 (c) 2400 (d) 2800

38. ਜਦੋਂ ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੀ ਸੰਖਿਆ 'X' ਨੂੰ ਉਲਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣੀ ਸੰਖਿਆ 'X' ਨਾਲੋਂ 63 ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਜੇਕਰ 'X' ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਜੋੜ 11 ਹੈ, ਤਾਂ 'X + 21' ਦਾ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ?

(a) 29 (b) 113 (c) 40 (d) 50

***ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 39 ਅਤੇ 40) :** ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੰਖਿਆ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ (?) ਦੀ ਥਾਂ ਕੀ ਆਵੇਗਾ ?*

39. 5, 40, 280, 1680, 8400, ?

(a) 33800 (b) 32800 (c) 33600 (d) 34400

40. 30, 31, 27, 36, 20, ?

(a) 55 (b) 45 (c) 60 (d) 42

41. ਇੱਕ ਭਿੰਨ (fraction), ਆਪਣੇ ਪਰਸਪਰ (Reciprocal) ਦੇ ਦੁੱਗਣੇ ਤੋਂ 7/15 ਵੱਡਾ ਹੈ । ਭਿੰਨ ਕਿੰਨਾ ਹੈ ?

(a) $\frac{3}{5}$ (b) $\frac{5}{3}$ (c) $\frac{3}{4}$ (d) $\frac{4}{3}$

42. Consider the following figures :

2	6
80	24

3	?
120	36

Which number should come in place of the question mark (?) ?

(a) 7 (b) 8 (c) 9 (d) 10

43. Consider the table given below in which the numbers bear certain relationship among themselves along the rows.

29	13	18
33	X	19
30	27	3

Which one of the following numbers is the missing number indicated above by X ?

(a) 19 (b) 15 (c) 14 (d) 8

44. Consider the following matrix :

3	8	10	2	?	1
6	56	90	2	20	0

What is the missing number at '?' in the matrix ?

(a) 5 (b) 0 (c) 7 (d) 3

45. A, B, C, D, E, F and G are members of a family consisting of 4 adults and 3 children, two of whom, F and G are girls. A and D are brothers and A is a doctor. E is an engineer married to one of the brothers and has two children. B is married to D and G is their child. Who is C ?

(a) G's brother (b) F's father

(c) E's father (d) A's son

46. In a group of six women, there are four tennis players, four postgraduates in Sociology, one postgraduate in Commerce and three bank employees. Vimala and Kamla are the bank employees while Amala and Komala are unemployed. Komala and Nirmala are among the tennis players. Amala, Kamla, Komala and Nirmala are postgraduates in Sociology of whom two are bank employees. If Shyamala is a postgraduate in Commerce, who among the following is both a tennis player and a bank employee ?

(a) Amala (b) Komala

(c) Nirmala (d) Shyamala

42. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ :

2	6
80	24

3	?
120	36

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ (?) ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਹੜੀ ਸੰਖਿਆ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ?

(a) 7 (b) 8 (c) 9 (d) 10

43. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਾਰਣੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਖਿਆਵਾਂ, ਕਤਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖ਼ਾਸ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ।

29	13	18
33	X	19
30	27	3

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਕਿਹੜੀ ਸੰਖਿਆ X ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਲਾਪਤਾ ਸੰਖਿਆ ਹੈ ?

(a) 19 (b) 15 (c) 14 (d) 8

44. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ :

3	8	10	2	?	1
6	56	90	2	20	0

ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ ਵਿੱਚ '?' 'ਤੇ ਕਿਹੜੀ ਲਾਪਤਾ ਸੰਖਿਆ ਹੈ ?

(a) 5 (b) 0 (c) 7 (d) 3

45. A, B, C, D, E, F ਅਤੇ G ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 4 ਬਾਲਗ ਅਤੇ 3 ਬੱਚੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ, F ਅਤੇ G ਕੁੜੀਆਂ ਹਨ। A ਅਤੇ D ਭਰਾ ਹਨ ਅਤੇ A ਡਾਕਟਰ ਹੈ। E ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਹਨ। B ਦਾ ਵਿਆਹ D ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ G ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੱਚਾ ਹੈ। C ਕੌਣ ਹੈ ?

(a) G ਦਾ ਭਰਾ (b) F ਦਾ ਪਿਤਾ

(c) E ਦਾ ਪਿਤਾ (d) A ਦਾ ਪੁੱਤਰ

46. ਛੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ, ਚਾਰ ਟੈਨਿਸ ਖਿਡਾਰਨਾਂ, ਚਾਰ ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ, ਇੱਕ ਕਾਮਰਸ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਬੈਂਕ ਕਰਮਚਾਰਨਾਂ ਹਨ। ਵਿਮਲਾ ਅਤੇ ਕਮਲਾ ਬੈਂਕ ਕਰਮਚਾਰਨਾਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਮਲਾ ਅਤੇ ਕੋਮਾਲਾ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹਨ। ਕੋਮਾਲਾ ਅਤੇ ਨਿਰਮਲਾ ਟੈਨਿਸ ਖਿਡਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ। ਅਮਲਾ, ਕਮਲਾ, ਕੋਮਾਲਾ ਅਤੇ ਨਿਰਮਲਾ ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਬੈਂਕ ਕਰਮਚਾਰਨਾਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਸ਼ਿਆਮਲਾ ਕਾਮਰਸ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੌਣ ਟੈਨਿਸ ਖਿਡਾਰਨ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਕਰਮਚਾਰਨ ਦੋਵੇਂ ਹੈ ?

(a) ਅਮਲਾ (b) ਕੋਮਾਲਾ

(c) ਨਿਰਮਲਾ (d) ਸ਼ਿਆਮਲਾ

47. Consider the following argument :

"In order to be a teacher, one must graduate from college. All poets are poor. Some Mathematicians are poets. No college graduate is poor." Which one of the following is ***not*** a valid conclusion regarding the above argument ?

(a) Some Mathematicians are not teachers.

(b) Some teachers are not Mathematicians.

(c) Teachers are not poor.

(d) Poets are not teachers.

48. Examine the following relationships among members of a family of six persons A, B, C, D, E and F.

I. The number of males equals that of females.

II. A and E are sons of F.

III. D is the mother of two, one boy and one girl.

IV. B is the son of A.

V. There is only one married couple in the family at present.

Which one of the following inferences can be drawn from the above ?

(a) A, B and C are all females

(b) A is the husband of D

(c) E and F are children of D

(d) D is the granddaughter of F

49. In a code language, 'SOLID' is, written as 'WPSLPIMFHA', what does the code 'ATEXXQIBV' refer to ?

(a) EAGER

(b) WAFER

(c) WAGER

(d) WATER

50. In a dinner party both fish and meat were served. Some took only fish and some only meat. There were some vegetarians who accepted neither. The rest accepted both fish and meat. Which one of the following logic diagrams correctly reflects the above situation ?

(a) 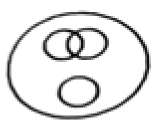

(b) 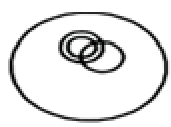

(c)

(d) 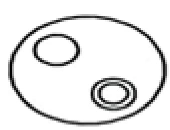

47. ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ :

"ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਕਵੀ ਗਰੀਬ ਹਨ। ਕੁਝ ਗਣਿਤ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਕਵੀ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਲਜ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਗਰੀਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।" ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਸਿੱਟਾ ***ਨਹੀਂ*** ਹੈ ?

(a) ਕੁਝ ਗਣਿਤ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਧਿਆਪਕ ਨਹੀਂ ਹਨ।

(b) ਕੁਝ ਅਧਿਆਪਕ ਗਣਿਤ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

(c) ਅਧਿਆਪਕ ਗਰੀਬ ਨਹੀਂ ਹਨ।

(d) ਕਵੀ ਅਧਿਆਪਕ ਨਹੀਂ ਹਨ।

48. ਛੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ A, B, C, D, E ਅਤੇ F ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ।

I. ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

II. A ਅਤੇ E, F ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ।

III. D ਦੋ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ, ਇੱਕ ਲੜਕਾ ਤੇ ਇੱਕ ਲੜਕੀ।

IV. B, A ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ।

V. ਇਸ ਸਮੇਂ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੋੜਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

(a) A, B ਅਤੇ C ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਹਨ

(b) A, D ਦਾ ਪਤੀ ਹੈ

(c) E ਅਤੇ F, D ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਨ

(d) D, F ਦੀ ਪੋਤੀ ਹੈ

49. ਇੱਕ ਕੋਡ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ, 'SOLID' ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ 'WPSLPIMFHA', ਤਾਂ ਕੋਡ 'ATEXXQIBV' ਕਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ?

(a) EAGER

(b) WAFER

(c) WAGER

(d) WATER

50. ਇੱਕ ਡਿਨਰ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਮੱਛੀ ਅਤੇ ਮਾਸ ਦੋਵੇਂ ਪਰੋਸੇ ਗਏ ਸਨ। ਕੁਝ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਮੱਛੀ ਲਈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਮਾਸ। ਕੁਝ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਬਾਕੀਆਂ ਨੇ ਮੱਛੀ ਅਤੇ ਮਾਸ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਹੇਠਾਂ ਬਣੇ ਤਰਕ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ?

(a) 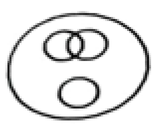

(b) 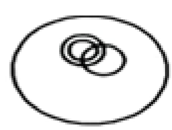

(c)

(d) 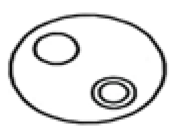

Directions (Question No. 51 and 52) : *Study the following information to answer the questions given below :*

Guest lectures on five subjects viz., Economics, History, Statistics, English and Mathematics have to be arranged in a week from Monday to Friday. Only one lecture can be arranged on each day. Economics cannot be scheduled on Tuesday. Guest faculty for History is available only on Tuesday. Mathematics lecture has to be scheduled immediately after the day of Economics lecture. English lecture has to be scheduled immediately before the day of Economics lecture.

51. Which lecture is scheduled on Monday ?

(a) History (b) Economics (c) Mathematics (d) Statistics

52. Which lecture is scheduled between Statistics and English ?

(a) Economics (b) History

(c) Mathematics (d) No Lecture

53. A man divides his property, so that his son's share to his wife's and wife's shares to his daughter's are both as in the ratio 3 : 1. If the daughter gets ₹ 10,000 less than the son, the value (in ₹) of the whole property is :

(a) ₹ 16,250 (b) ₹ 16,000

(c) ₹ 18,250 (d) ₹ 17,000

54. Four numbers are in the ratio 1 : 2 : 3 : 4. Their sum is 16. The sum of the first and fourth number is equal to :

(a) 5 (b) 8

(c) 10 (d) 80

55. The daily wages of A and B respectively are ₹ 3.50 and ₹ 2.50. When A finishes a certain work, he gets a total wage of ₹ 63. When B does the same work, he gets a total wage of ₹ 75. If both of them do it together, what is the cost of the work ?

(a) ₹ 67.50 (b) ₹ 27.50 (c) ₹ 60.50 (d) ₹ 70.50

56. A, B and C did certain investments and the ratio of the durations of their investments is 3 : 2 : 7 respectively. Ratio of the profits of A, B and C is 4 : 3 : 14 respectively. What is the ratio of the investments of A, B and C ?

(a) 1 : 3 : 4 (b) 7 : 9 : 11 (c) 8 : 9 : 12 (d) 2 : 3 : 11

57. Working alone A can do a task in 27 hours and B can do the same in 54 hours. Find C's share (in ₹) if A, B and C get paid ₹ 4,320 for completing a task in 12 hours on which they worked together.

(a) 1,440 (b) 960 (c) 1,920 (d) 1,280

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 51 ਅਤੇ 52) : *ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ ।*

ਸੋਮਵਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਤੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ, ਇਤਿਹਾਸ, ਅੰਕੜਾ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਗਣਿਤ 'ਤੇ ਗੈਸਟ ਲੈਕਚਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ । ਹਰ ਦਿਨ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਲੈਕਚਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਲੈਕਚਰ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਇਤਿਹਾਸ ਲਈ ਗੈਸਟ ਲੈਕਚਰਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ । ਗਣਿਤ ਦਾ ਲੈਕਚਰ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਲੈਕਚਰ ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲੈਕਚਰ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਲੈਕਚਰ ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

51. ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਲੈਕਚਰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ?

(a) ਇਤਿਹਾਸ (b) ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ (c) ਗਣਿਤ (d) ਅੰਕੜਾ

52. ਅੰਕੜਾ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਹੜਾ ਲੈਕਚਰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ?

(a) ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ (b) ਇਤਿਹਾਸ
(c) ਗਣਿਤ (d) ਕੋਈ ਲੈਕਚਰ ਨਹੀਂ

53. ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਅਨੁਪਾਤ ਪਤਨੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਅਨੁਪਾਤ ਧੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ, ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ 3 : 1 ਹੋਵੇ । ਜੇਕਰ ਧੀ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲੋਂ 10,000 ਰੁਪਏ ਘੱਟ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮੁੱਲ (ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ) ਹੈ :

(a) 16,250 ਰੁਪਏ (b) 16,000 ਰੁਪਏ
(c) 18,250 ਰੁਪਏ (d) 17,000 ਰੁਪਏ

54. ਚਾਰ ਸੰਖਿਆਵਾਂ 1 : 2 : 3 : 4 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਹਨ । ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਜੋੜ 16 ਹੈ । ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਸੰਖਿਆ ਦਾ ਜੋੜ ਹੈ :

(a) 5 (b) 8
(c) 10 (d) 80

55. A ਅਤੇ B ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 3.50 ਰੁਪਏ ਅਤੇ 2.50 ਰੁਪਏ ਹੈ । ਜਦੋਂ A ਇੱਕ ਖ਼ਾਸ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕੁੱਲ 63 ਰੁਪਏ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ । ਜਦੋਂ B ਉਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕੁੱਲ 75 ਰੁਪਏ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੰਮ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕੀ ਹੈ ?

(a) 67.50 ਰੁਪਏ (b) 27.50 ਰੁਪਏ (c) 60.50 ਰੁਪਏ (d) 70.50 ਰੁਪਏ

56. A, B ਅਤੇ C ਨੇ ਕੁਝ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 3 : 2 : 7 ਹੈ । A, B ਅਤੇ C ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 4 : 3 : 14 ਹੈ । A, B ਅਤੇ C ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੈ ?

(a) 1 : 3 : 4 (b) 7 : 9 : 11 (c) 8 : 9 : 12 (d) 2 : 3 : 11

57. A ਇਕੱਲਾ ਇੱਕ ਕੰਮ ਨੂੰ 27 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ B ਉਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ 54 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ 12 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ A, B ਅਤੇ C ਨੂੰ 4,320 ਰੁਪਏ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ C ਦਾ ਹਿੱਸਾ (ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ) ਕੀ ਹੋਏਗਾ ?

(a) 1,440 (b) 960 (c) 1,920 (d) 1,280

58. Two men and 7 women can complete a work in 28 days, whereas 6 men and 16 women can do the same work in 11 days. In how many days will 5 men and 4 women, working together, complete the same work ?

(a) 20 (b) 18 (c) 14 (d) 22

59. Four children are sitting in a row. A is occupying the seat next to B but not next to C. If C is not sitting next to D, who is/are occupying seat/seats adjacent to D ?

(a) B
(b) A
(c) B and A
(d) Impossible to tell

60. P = (40% of A) + (65% of B) and Q = (50% of A) + (50% of B), where A is greater than B.

In this context, which of the following statements is correct ?

(a) P is greater than Q
(b) Q is greater than P
(c) P is equal to Q
(d) None of the above can be concluded with certainty

61. A person stood alone in a desert on a dark night and wanted to reach his village which was situated 5 km east of the point where he was standing. He had no instruments to find the direction but he located the polestar. The most convenient way now to reach his village is to walk in the :

(a) direction facing the polestar
(b) direction opposite to the polestar
(c) direction keeping the polestar to his left
(d) direction keeping the polestar to his right

62. Six boys A, B, C, D, E and F play a game of cards. Each has a pack of 10 cards. F borrows 2 cards from A and gives away 5 to C who in turn gives 3 to B while B gives 6 to D who passes 1 to E. Then the number of cards possessed by D and E is equal to the number of cards possessed by :

(a) A, B and C (b) B, C and F (c) A, B and F (d) A, C and F

63. If second and fourth Saturdays and all the Sundays are taken as only holidays for an office, what would be the minimum number of possible working days of any month of any year ?

(a) 23 (b) 22 (c) 21 (d) 20

64. In a certain code, '256' means 'red colour chalk', '589' means 'green colour flower' and '254' means 'white colour chalk'. The digit in the code that indicates 'white' is :

(a) 2 (b) 4 (c) 5 (d) 8

58. ਦੋ ਆਦਮੀ ਅਤੇ 7 ਔਰਤਾਂ ਇੱਕ ਕੰਮ 28 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ 6 ਆਦਮੀ ਅਤੇ 16 ਔਰਤਾਂ ਉਹੀ ਕੰਮ 11 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। 5 ਆਦਮੀ ਅਤੇ 4 ਔਰਤਾਂ, ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਹੀ ਕੰਮ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰਨਗੇ ?

(a) 20 (b) 18 (c) 14 (d) 22

59. ਚਾਰ ਬੱਚੇ ਇੱਕ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਹਨ। A, B ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੈ ਪਰ C ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ C, D ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਤਾਂ D ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਸੀਟ/ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਕੌਣ ਬੈਠਾ ਹੈ/ਬੈਠੇ ਹਨ ?

(a) B
(b) A
(c) B ਅਤੇ A
(d) ਦੱਸਣਾ ਅਸੰਭਵ

60. P = (A ਦਾ 40%) + (B ਦਾ 65%) ਅਤੇ Q = (A ਦਾ 50%)+ (B ਦਾ 50%), ਜਿੱਥੇ A, B ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਸਹੀ ਹੈ ?

(a) P, Q ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ
(b) Q, P ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ
(c) P, Q ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ
(d) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਨਾਲ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ

61. ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨੇਰੀ ਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਮਾਰੂਥਲ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲਾ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ 5 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਦਿਸ਼ਾ ਲੱਭਣ ਲਈ ਕੋਈ ਯੰਤਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਧਰੂਤਾਰੇ ਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੌਖਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ :

(a) ਧਰੂਤਾਰੇ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਤੁਰਨਾ
(b) ਧਰੂਤਾਰੇ ਦੇ ਉਲਟ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਤੁਰਨਾ
(c) ਧਰੂਤਾਰੇ ਨੂੰ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਤੁਰਨਾ
(d) ਧਰੂਤਾਰੇ ਨੂੰ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਤੁਰਨਾ

62. ਛੇ ਮੁੰਡੇ A, B, C, D, E ਅਤੇ F ਤਾਸ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਖੇਡ ਖੇਡਦੇ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਕੋਲ 10 ਤਾਸ਼ ਦੇ ਪੱਤੇ ਹਨ। F, A ਤੋਂ 2 ਪੱਤੇ ਉਧਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ C ਨੂੰ 5 ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ B ਨੂੰ 3 ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ B, D ਨੂੰ 6 ਪੱਤੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ 1 ਪੱਤਾ ਅਗਾਂਹ E ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ D ਅਤੇ E ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਹੇਠ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹਨਾਂ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਏਗੀ ?

(a) A, B ਅਤੇ C (b) B, C ਅਤੇ F (c) A, B ਅਤੇ F (d) A, C ਅਤੇ F

63. ਜੇਕਰ ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਸਮੇਤ ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਹੀ, ਕਿਸੇ ਦਫ਼ਤਰ ਲਈ ਛੁੱਟੀਆਂ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਕੰਮਕਾਜੀ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ?

(a) 23 (b) 22 (c) 21 (d) 20

64. ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਕੋਡ ਵਿੱਚ, '256' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਲਾਲ ਰੰਗ-ਦਾ ਚਾਕ', '589' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਹਰੇ ਰੰਗ-ਦਾ ਫੁੱਲ' ਅਤੇ '254' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ-ਦਾ ਚਾਕ'। ਕੋਡ ਵਿੱਚ 'ਚਿੱਟੇ' ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਅੰਕ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ?

(a) 2 (b) 4 (c) 5 (d) 8

Read the following passage and answer Question Numbers 65 and 66 with reference to the passage by choosing the most appropriate option :

After a traumatic experience, it's normal to feel frightened, sad, anxious, and disconnected. But if the upset doesn't fade, you may be suffering from post-traumatic stress disorder (PTSD). PTSD can develop following any event that makes you fear for your safety. Any event, or series of events, that overwhelms you with feelings of hopelessness and helplessness and leaves you emotionally shattered, can trigger PTSD – especially if the event feels unpredictable and uncontrollable. PTSD can affect people who personally experience the traumatic event, those who witness the event, or those who pick up the pieces afterwards, such as emergency workers and law enforcement officers. PTSD can also result from surgery performed on children too young to fully understand what's happening to them.

Whatever the cause for your PTSD, with treatment and support, one can learn to manage your symptoms, reduce painful memories, and move past the trauma. Following a traumatic event, almost everyone experiences at least some of the symptoms of PTSD. A normal response to trauma becomes PTSD when you get stuck. After a traumatic experience, the mind and the body are in shock. But as you make sense of what happened and process your emotions, you start to come out of it. With PTSD, however, you remain in psychological shock. Your memory of what happened and your feelings about it are disconnected. In order to move on, it's important to face and feel your memories and emotions.

Recovery from PTSD is a gradual, ongoing process. Healing doesn't happen overnight, nor do the memories of the trauma ever disappear completely. This can make life seem difficult at times. PTSD can make you feel disconnected from others. You may be tempted to withdraw from social activities and your loved ones. But it's important to stay connected to life and the people who care about you.

If you suspect that you or a loved one has post-traumatic stress disorder, it's important to seek help right away. The sooner PTSD is treated, the easier it is to overcome. This process is much easier with the guidance and support of an experienced therapist or doctor. Treatment for PTSD can relieve symptoms by helping you deal with the trauma you've experienced. When looking for a therapist, seek out mental health professionals who specialize in the treatment of trauma and PTSD. Beyond credentials and experience, it's important to find a PTSD therapist who makes you feel comfortable and safe. Trust your gut; if a therapist doesn't feel right, look for someone else. For therapy to work, you need to feel comfortable and understood.

65. Which of the following statements is ***not*** directly implied from the passage ?

(a) Any event, or series of events, that overwhelms you with feelings of hopelessness and helplessness and leaves you emotionally shattered, can trigger PTSD.

(b) PTSD can affect people who personally experience the traumatic event, those who witness the event, or those who pick up the pieces afterwards.

(c) Whatever the cause for PTSD, with treatment and support, one can learn to manage the symptoms and move past the trauma.

(d) PTSD is a side-effect of any emergency surgery performed on children too young to fully understand what's happening to them.

66. Which of the following statements is true ?

(a) It is advisable to seek medical support for the treatment of PTSD.

(b) It is necessary to withdraw from social activities and your loved ones while one is undergoing PTSD.

(c) PTSD is an incurable health condition with no treatment.

(d) PTSD is a mental condition with no treatment other than distancing from life and the people who care about you.

67. Choose the grammatically correct sentence.

(a) The board of trustees consisted older people.

(b) Older people comprised the board of trustees.

(c) The board of trustees comprised of older people.

(d) The board of trustees comprised older people.

68. Which of the choices is CLOSEST in meaning to the word "PREPOSTEROUS" ?

(a) sensible (b) ludicrous

(c) practical (d) rational

The following sentence (Q. No. 69) *has one word missing. Fill in the blank with the most appropriate option :*

69. I took a blanket outside, rolled myself _________ it and slept there.

(a) down with (b) up in

(c) up with (d) down about

Replace the underlined portion in the following sentence (Q. No. 70) with the most appropriate option to make it grammatically correct. If the sentence is correct as it stands, mark '(d)' as the answer.

70. It was of utmost importance to re-build the organization after the felony <u>is discover</u>.

(a) was discovered (b) will be discovered

(c) is discovered (d) No correction needed

Directions (Question No. 71 and 72) : *Carefully read the passage given below and answer the following questions.*

By the year 2050, 80% of the Earth's population will live in urban centres. Applying the most conservative estimates to current demographic trends, the human population will increase by about three billion people by then. An estimated 10 hectares of new land (about 20% larger than Brazil) will be needed to grow enough food to feed them, if traditional farming methods continue as they are practised today. At present, throughout the world, over 80% of the land that is suitable for raising crops is in use. Historically, some 15% of that has been laid waste by poor management practices. What can be done to ensure enough food for the world's population to live on ?

The concept of indoor farming is not new, since hothouse production of tomatoes and other produce has been in vogue for some time. What is new is the urgent need to scale up this technology to accommodate another three billion people. Many believe an entirely new approach to indoor farming is required, employing cutting-edge technologies. One such proposal is for the 'Vertical Farm'. The concept is of multi-storey buildings in which food crops are grown in environmentally controlled conditions. Situated in the heart of urban centres, they would drastically reduce the amount of transportation required to bring food to consumers. Vertical farms would need to be efficient, cheap to construct and safe to operate. If successfully implemented, proponents claim, vertical farms offer the promise of urban renewal, sustainable production of a safe and varied food supply (through year-round production of all crops), and the eventual repair of ecosystems that have been sacrificed for horizontal farming.

It took humans 10,000 years to learn how to grow most of the crops we now take for granted. Along the way, we despoiled most of the land we worked, often turning verdant, natural ecozones into semi-arid deserts. Within that same time frame, we evolved into an urban species, in which 60% of the human population now lives vertically in cities. This means that, for the majority, we humans have shelter from the elements, yet we subject our food-bearing plants to the rigours of the great outdoors and can do no more than hope for a good weather year. However, more often than not now, due to a rapidly changing climate, that is not what happens. Massive floods, long droughts, hurricanes and severe monsoons take their toll each year, destroying millions of tons of valuable crops.

71. Which of the following statements may be concluded from the passage ?

(a) There is an impending food crisis owing to rapid population growth.

(b) Urban centres of the future will be farmlands.

(c) We will take 10000 years to learn and master vertical farming.

(d) All of the above

72. Which of the following statements may ***not*** be concluded from the passage ?

(a) Climate change has made the future of agriculture uncertain.

(b) Vertical farming is a sustainable option for the future of agriculture.

(c) Vertical farming has no negative implications on agriculture.

(d) Reduction of transportation costs is one of the main reasons why we should adopt vertical farming.

ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਕਾਵਿ-ਟੋਟੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ 73 ਅਤੇ 74 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ।

ਉਸਨੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ
ਫਲਦਾਰ ਪੇੜ ਲਗਾਇਆ
ਫਲਾਂ ਦੀ ਆਸ ਵਿੱਚ
ਪਾਲਦਾ ਰਿਹਾ ਉਸਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ
ਤਿਲ ਤਿਲ ਵਧਦਾ ਵੇਖ ਕੇ
ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ
ਤਾਰੇ ਉਤਰ ਆਉਂਦੇ।
ਦਰਖ਼ਤ ਦੇ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ
ਗਿਣਦਾ ਰਿਹਾ ਉਸਦੇ ਪੱਤੇ
ਪਲੋਸਦਾ ਰਿਹਾ ਸ਼ਾਖਾ
ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਲੋਰੀਆਂ।
ਕਈ ਵਾਰੀ ਉਹ
ਉਸਦੀ ਛਾਂ ਮਿਣਦਾ
ਤੇ ਸੋਚ ਨਿਆਣੀ ਅਜੇ ਬੈਠਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ
ਉਹ ਉਸਦੀ ਵਧਦੀ ਛਾਂ ਉਡੀਕਦਾ
ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਔਸੀਆਂ
ਕਿਸੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ।
ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਰੁੱਖ ਗੱਭਰੂ ਹੋ ਗਿਆ।
ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ
ਕਿ ਨਾ ਉਸਨੂੰ ਛਾਂ ਨਸੀਬ ਹੋਵੇਗੀ
ਨਾ ਫਲ
ਉਸਨੂੰ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਸਿਪਾਹੀ
ਮਾਰ ਕੇ ਟੰਗ ਦੇਣਗੇ
ਇਸਦੀ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਖ 'ਤੇ।

73. 'ਤਾਰੇ ਉਤਰਨਾ' ਕਿਸ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ?

(a) ਮਿਹਨਤ ਸਫ਼ਲ ਹੋਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ
(b) ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ
(c) ਬਚਪਨੇ ਦਾ
(d) ਇਜ਼ਰਾਇਲ-ਫ਼ਲਸਤੀਨ ਜੰਗ ਦਾ

74. ਇਸ ਕਾਵਿ-ਟੋਟੇ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸੁਰ ਹੈ :

(a) ਜੀਵਨ ਆਸ ਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤ
(b) ਜੀਵਨ ਆਸ ਤੇ ਬੌਧਿਕਤਾ
(c) ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ
(d) ਉਡੀਕ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ

ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ 75 ਅਤੇ 76 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ ।

ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਰਿਜ਼ਕ ਦੇ
ਆਇਆ ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ
ਚੱਲ ਕੇ ਦੂਰ ਬਿਹਾਰ ਤੋਂ
ਗੱਡੀ ਬੈਠ ਸਿਆਲਦਾ
ਨਾਲ ਬਥੇਰੇ ਹੋਰ
ਰਾਮਕਲੀ ਵੀ ਨਾਲ ਸੀ
ਸੁਘੜ ਲੁਗਾਈ ਓਸ ਦੀ
ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ
ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਬਾੜੇਵਾਲ ਵਿੱਚ
ਜੜ੍ਹ ਲੱਗੀ ਤੇ ਪੁੰਗਰੀ
ਰਾਮਕਲੀ ਦੀ ਕੁੱਖ 'ਚੋਂ
ਜਨਮੀ ਬੇਟੀ ਓਸ ਦੀ
ਨਾਂ ਧਰਿਆ ਸੀ ਮਾਧੁਰੀ
ਕੱਲ੍ਹ ਮੈਂ ਦੇਖੀ ਮਾਧੁਰੀ
ਓਸੇ ਪਿੰਡ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ
ਗੁੱਤਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰਿਬਨ ਵਿੱਚ
ਸੁਹਣੀ ਪੱਟੀ ਪੋਚ ਕੇ
ਊੜਾ ਐੜਾ ਲਿਖ ਰਹੀ
ਊੜਾ ਐੜਾ ਲਿਖ ਰਹੀ
ਬੇਟੀ ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਦੀ
ਕਿੰਨਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਸਾਕ ਹੈ
ਅੱਖਰਾਂ ਤੇ ਰਿਜ਼ਕ ਦਾ
ਏਸੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲਾਡਲੇ
ਪੋਤੇ ਅੱਛਰ ਸਿੰਘ ਦੇ
ਆਪਣੇ ਪਿਓ ਦੀ ਕਾਰ ਵਿੱਚ
ਬਹਿ ਲੁਧਿਆਣੇ ਆਂਵਦੇ
ਕੌਨਵੈਂਟ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ
ਏ.ਬੀ.ਸੀ.ਡੀ. ਸਿੱਖਦੇ
ਏ.ਬੀ.ਸੀ.ਡੀ. ਸਿੱਖਦੇ
ਪੋਤੇ ਅੱਛਰ ਸਿੰਘ ਦੇ
ਕਿੰਨਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਸਾਕ ਹੈ
ਅੱਖਰ ਅਤੇ ਅਕਾਂਖਿਆ
ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਰਿਜ਼ਕ ਦੇ
ਆਇਆ ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ

75. ਕਵੀ ਮੁਤਾਬਕ ਮਨੁੱਖ ਹਿਜਰਤ ਕਿਉਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ?

(a) ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ
(b) ਰਿਜ਼ਕ ਖਾਤਰ
(c) ਘੁੰਮਣ ਫਿਰਨ ਲਈ
(d) ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰੋਹਬ ਜਮਾਉਣ ਲਈ

76. ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਲੱਛਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ?

(a) ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਅਵੇਸਲਾਪਨ
(b) ਪਰਵਾਸੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ
(c) ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰੇਮ
(d) ਅਮੀਰੀ

77. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜਾਂ ਵਾਲਾ ਵਿਕਲਪ ਹੈ :

(a) ਬੋਹਕਰ-ਸੰਭਲਨਾ-ਸ਼ਾਬਦਿਕ
(b) ਸੁਨਹਿਰੀ-ਭਿਖਾਰਣ-ਵਣਿਜ
(c) ਸੰਯਮ-ਬਾਰੀਕ-ਨਜਾਇਜ਼
(d) ਨਜਾਇਜ਼-ਅਭਿਆਸ-ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ

78. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁ-ਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਹੈ :

(a) ਡੱਕਾ-ਕੱਖ-ਰੋਕ-ਬੰਨ੍ਹ
(b) ਜਾਇਦਾਦ-ਆਰਥਿਕਤਾ-ਜ਼ਮੀਨ-ਪੂੰਜੀ
(c) ਪੱਟੀ-ਲੀਰ-ਕੱਪੜਾ-ਸਲਾਹ
(d) ਕੋਟ-ਕਿਲ੍ਹਾ-ਸ਼ਹਿਰ-ਪਿੰਡ

79. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਇਨਸਾਨ ਕੰਮ ਦਾ ਸਹੀ ਮੌਕਾ ਗੁਆ ਕੇ ਭਟਕਦਾ ਫਿਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਕਿਸ ਅਖਾਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ?

(a) ਕਾਹਲੀ ਦੀ ਘਾਣੀ, ਅੱਧਾ ਤੇਲ ਤੇ ਅੱਧਾ ਪਾਣੀ
(b) ਕੋਠਾ ਉਸਰਿਆ ਤਖਾਣ ਵਿਸਰਿਆ
(c) ਕੀ ਪਿੱਦੀ ਤੇ ਕੀ ਪਿੱਦੀ ਦਾ ਸ਼ੋਰਬਾ
(d) ਤਾਲੋਂ ਘੁੱਥੀ ਡੂਮਣੀ ਬੋਲੇ ਤਾਲ ਬੇਤਾਲ

80. ਨਾਟਕੀ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਦਾ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ :

(a) ਸੁਰਿੰਦਰ- ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਮੇਰਾ ਸਾਈਕਲ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ।
(b) ਸੁਰਿੰਦਰ- ਮਾਸਟਰ ਜੀ, ਮੇਰਾ ਸਾਈਕਲ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ।
(c) ਸੁਰਿੰਦਰ: ਮਾਸਟਰ ਜੀ, ਮੇਰਾ ਸਾਈਕਲ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ।
(d) ਸੁਰਿੰਦਰ, ਮਾਸਟਰ ਜੀ: ਮੇਰਾ ਸਾਈਕਲ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ !

SPACE FOR ROUGH WORK

SPACE FOR ROUGH WORK

2025
PAPER-2
(Civil Services Aptitude Test)

ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੇਰਵੇ ਨੂੰ ਭਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ ।

ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ : **80** ਕੁੱਲ ਸਮਾਂ : **2** ਘੰਟੇ

ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ____________________

ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ____________________

ਜਨਮ ਮਿਤੀ ☐☐ ☐☐ ☐☐☐☐
ਦਿਨ ਮਹੀਨਾ ਸਾਲ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬੁੱਕਲੈਟ ਸੈੱਟ
D

ਓ.ਐਮ.ਆਰ. ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਨੰਬਰ ____________________

ਰੋਲ ਨੰ. ____________

ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹਸਤਾਖ਼ਰ
(ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰੋ)

ਹਦਾਇਤਾਂ

1.	ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਸ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈਟ) ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਇਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਟੀਕਲ ਮਾਰਕ ਰੀਡਰ (OMR) ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਕਸੇ 1 ਤੋਂ 9 ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗ਼ਲਤੀ ਦੇ, ਢੁਕਵੇਂ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਏਨਕੋਡ ਕਰੇ ਅਤੇ ਭਰੇ। ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
2.	ਜਦੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁਸਤਕ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ **32** ਪੰਨੇ ਹਨ, ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਛਾਪੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਖਾਲੀ ਜਾਂ ਫਟੇ ਹੋਏ ਪੰਨੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਲਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੈੱਟ ਨਾਲ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
3.	ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਲੜੀ ਨੰਬਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਸੰਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਰਿਕਾਰਡ (ਹਾਜ਼ਰੀ ਸ਼ੀਟ ਸਮੇਤ) ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।
4.	ਇਸ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਅਤੇ OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਲਮਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ***ਸਿਰਫ਼ ਨੀਲੇ ਜਾਂ ਕਾਲੇ ਬਾਲ ਪੁਆਇੰਟ ਪੈੱਨ*** ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਸਿਆਹੀ ਵਾਲੇ ਪੈੱਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੈੱਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।
5.	ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਖ਼ਾਸ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਟੈਸਟ ਬੁੱਕਲੈਟ 'ਤੇ ਹੋਰ ***ਕੁੱਝ ਨਾ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ***। ਰੱਫ਼ ਕੰਮ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਬੁੱਕਲੈਟ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।
6.	ਹਰੇਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ 80 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ 120 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ, ਕੇਵਲ ਕੁੱਝ ਖ਼ਾਸ ਦਿਵਿਆਂਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ 40 ਮਿੰਟ ਵਾਧੂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।
7.	ਇਹ ਪ੍ਰੀਖਿਆ 200 ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2.5 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਈ ਚਾਰ ਵਿਕਲਪ ਹਨ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਉੱਤਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ।
8.	ਸਵਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਛਾਪੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹਨ। **ਅਨੁਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਬਿਧਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।**
9.	ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਗ਼ਲਤ ਜਵਾਬ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ **ਕੋਈ ਅੰਕ ਨਹੀਂ ਕੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।**
10.	ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਗ਼ਲਤ ਉੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਸਹੀ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਉੱਤਰ ਲਈ ਕੋਈ ਅੰਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।
11.	ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ/ਮੈਨੂਅਲ ਕੈਲਕੁਲੇਟਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ।
12.	ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ **OMR ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ** ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ OMR ਸ਼ੀਟ ਨਾਲ ਦੋ ਕਾਰਬਨ ਕਾਪੀਆਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।
13.	ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਜਵਾਬ ਭਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤੁਹਾਨੂੰ ***OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਛੇਦ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪਾੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।*** ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਅਤੇ **ਪਹਿਲੀ ਕਾਰਬਨ ਕਾਪੀ ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ** ਸੌਂਪ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁਸਤਕ ਅਤੇ OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਦੀ **ਦੂਜੀ ਕਾਰਬਨ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ** ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ।

ਨੋਟ : ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਇਸ ਪੁਸਤਿਕਾ ਦੇ ਮੁਖ ਕਵਰ ਦੇ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ।

PUNJAB PUBLIC SERVICE COMMISSION

ANSWER KEY FOR THREE HUNDRED THIRTY ONE (331) POSTS TO BE FILLED THROUGH PUNJAB STATE CIVIL SERVICES COMBINED COMPETITIVE PRELIMINARY EXAMINATION-2025, GOVT. OF PUNJAB

CIVIL SERVICES APTITUDE TEST

ADVT.NO.- 20251

EXAM DATE: 07-12-2025

ANSWER KEY SET - [A]

Q.No.	Answer	Q.No.	Answer	Q.No.	Answer	Q.No.	Answer
1	C	25	C	49	B	73	A
2	D	26	D	50	B	74	B
3	B	27	A	51	B	75	A
4	D	28	D	52	A	76	A
5	A	29	C	53	B	77	A
6	D	30	B	54	A	78	D
7	C	31	B	55	A	79	C
8	A	32	D	56	B	80	D
9	B	33	A	57	D		
10	D	34	D	58	A		
11	B	35	B	59	C		
12	C	36	A	60	C		
13	B	37	B	61	B		
14	A	38	A	62	A		
15	D	39	C	63	D		
16	D	40	A	64	B		
17	B	41	D	65	C		
18	D	42	B	66	A		
19	A	43	D	67	A		
20	A	44	C	68	D		
21	D	45	B	69	B		
22	C	46	B	70	B		
23	B	47	B	71	A		
24	B	48	A	72	D		

DATE : 08-Dec-2025

Sd/-
SECRETARY [EXAMINATIONS]